

Bažnyčios žinios

Popiežius

Popiežius Pranciškus ŽINIA XXIII PASAULINĖS LIGONIŲ DIENOS (2015 M.) PROGA	2
ŽINIA 2015 M. GAVĖNIOS PROGA	3
ŽINIA PASAULINĖS TAIKOS DIENOS (2015 M.) PROGA	5

Homilijos

„JIS PASIĖMĖ MŪSŲ NEGALES“ / 5 eilinis sekmadienis (B)	10
ATSKIRTIES SKAUSMAS / 6 eilinis sekmadienis (B)	11
ŽMOGAUS VIENATVĖS DYKUMA / I gavėnios sekmadienis (B)	12
ATSIMAINYMO SLĖPINYS / II gavėnios sekmadienis (B)	13

Straipsniai

PRAKTINIAI PATARIMAI NUODĖMKLAUSIAMS	15
--------------------------------------	----

Bažnyčia Lietuvoje

Baigiamasis Šeimos metų renginys – Šeimadienis	36
Šiaulių vyskupijos Šeimų šventė	36
Pašvęstojo gyvenimo simpoziumas	38
Vienuoliškųjų bendruomenių pristatymas Panevėžio kurijoje	39

Popiežius Pranciškus

Žinia XXIII Pasaulinės ligonių dienos (2015 m.) proga

Sapientia cordis

„Buvau akys aklam, kojos luošam“ (*Job 29, 15*)

Brangūs broliai ir seserys,

XXIII Pasaulinės ligonių dienos, kurios minėjimą savo metu įsteigė šv. Jonas Paulius II, proga kreiptis į jus visus, kurie nešiojate ligos našą ir įvairiopai esate susiję su kenčiančiu Kristaus kūnu, taip pat į jus, sveikatos apsaugos darbuotojai ir savanoriai.

Šių metų tema mus kviečia apmąstyti Jobo knygos žodžius „Buvau akys aklam, kojos luošam“ (*Job 29, 15*). Norėčiau į tai pažvelgti *sapientia cordis*, širdies išminties požiūriu.

1. Ta išmintis nėra teorinis, abstraktus, iš samprotavimų kilęs pažinimas. Ji yra veikiau tokia, kaip šv. Jokūbas ją apibūdina savo laiške: „pirmiausia yra tyra, paskui taikinga, maloninga, klusni, pilna gailestingumo ir gerų vaisių, nesvyruojanti, nuoširdi“ (*Jok 3, 17*). Ji yra nuostata, *Šventosios Dvasios ilieta* į protus ir širdis tų, kurie geba atsiverti brolių kančioms ir įžvelgti juose Dievo paveikslą. Tegu psalmės kreipinys tampa mūsų savastimi: „Mokyk mus skaičiuoti savo dienas, kad įgytume išmintingą širdį“ (*Ps 90, 12*). Ši *sapientia cordis*, kuri yra Dievo dovana, – tai Pasaulinės ligonių dienos vaisių apibendrinimas.

2. *Širdies išmintis yra tarnystė artimui*. Jobo kalboje žodžiais: „Buvau akys aklam, kojos luošam“, pabrėžiama tarnystė, vykdoma teisingaus žmogaus, turinčio autoritetą ir užimančio ypatingą vietą tarp miesto seniūnų. Jo moralinė nuostata pasirodo tarnaujant vargšui, prašančiam pagalbos, taip pat rūpinantis našlaičiu ir našle (plg. *Job 29, 12–13*).

Kaip daug krikščionių ir šiandien liudija ne žodžiais, bet nuoširdžiu tikėjimu grindžiamu gyvenimu, kad yra „akys aklam, kojos luošam“! Tai žmonės, esantys prie ligonių, kuriems reikia nuolatinės globos, pagalbos prašiantis, rengiantis ar valgant. Ta tarnystė, ypač ilgalaikė, gali tapti varginanti ir sunki. Palyginti lengva tarnauti keletą dienų, tačiau sunku slaugyti žmogų ištisus mėnesius ar metų metus, taip pat ir tais atvejais, kai žmogus nepajėgia išreikšti savo dėkin-

gumo. Vis dėlto koks tai didis šventėjimo kelias! Tais momentais patiriamas ypatingas Viešpaties artumas ir savitai prisidedama prie Bažnyčios misijos.

3. *Širdies išmintis – tai buvimas prie artimo*. Laikas, praleistas prie ligonio, yra šventas laikas. Tai šlovinimas Dievo, kuris ugdo mus pagal savo Sūnaus paveikslą: jis „atėjo ne kad jam tarnautų, bet pats tarnauti ir savo gyvybės atiduoti kaip išpirkos už daugelį“ (*Mt 20, 28*). Pats Jėzus pasakė: „Aš tarp jūsų esu kaip tas, kuris patarnauja“ (*Lk 22, 27*).

Prašykime Šventosios Dvasios gyvo tikėjimo, kad duotų mums malonę suprasti buvimo drauge vertę, dažnai tyloje skiriant laiką mūsų broliams ir seserims, kurie dėl mūsų artumo ir meilės pasijunta labiau mylimi ir sustiprinti. Koks didžiulis melas glūdi kai kuriuose teiginiuose, kuriuose pabrėžiama „gyvenimo kokybė“ stengiantis įtikinti, kad sunkios ligos paveiktas gyvenimas nebevertas tolesnės egzistencijos.

4. *Širdies išmintis – tai išėjimas iš savęs link artimo*. Mūsų gyvenamas pasaulis kartais pamiršta ypatingą vertę, kurią turi prie ligonio lovos praleistas laikas, nes žmonės paprastai pasiduoda skubotumui, karštingiškai varomi veikimo ir gamybos, lengvai pamiršta neatlygintino dovanojimo aspektą, rūpinimąsi kitu, atsakomybę už kitą. Tokia nuostata dažnai kyla iš drungno tikėjimo, pamirštant Viešpaties žodžius: „Tai <...> man padarėte“ (*Mt 25, 40*).

Todėl norėčiau dar kartą priminti teiktiną „absoliučią pirmenybę „išėjimui iš savęs brolių link“ kaip vienam iš dviejų pagrindinių įsakymų, kurie pagrindžia kiekvieną moralinę normą, ir kaip aiškiausiam ženklui, įgalinančiam įvertinti dvasinį augimą atsiliepiant į visiškai neužtarnautą Dievo dovaną“ (Apaštališkasis laiškas *Evangelii gaudium*, 179). Iš pačios misijinės Bažnyčios prigimties kyla „veiksminga meilė artimui, supratinga, padedanti ir skatinanti atjautą“ (ten pat).

5. *Širdies išmintis reiškia laikytis solidarumo su artimu jo neteisiant*. Meilė reikalauja laiko. Laiko rūpintis ligoniais ir juos lankyti. Laiko prie jų sustoti, kaip tai padarė Jobo bičiuliai: „Jie sėdėjo ant žemės su juo septynias dienas ir septynias naktis. Jobui nei vienas nedarė nė žodžio, nes jie matė, kad jis labai kenčia“ (*Job 2, 13*). Tačiau Jobo bičiuliai slėpė savo negatyvų nuosprendį jo atžvilgiu: jie manė, kad Jobo nelaimė buvo Dievo bausmė už jo kaltę. O tikra meilė yra dalijimasis be teisimo, be siekio kitą atversti; ji laisva nuo neteisingo nuolankumo, kuris slapta ieško pripažinimo ir didžiuojasi nuveiktais darbais.

Jobo patirtis tikrą atsakymą randa tik Jėzaus kryžiuje, kuris yra aukščiausias, visiškai dovanai dovanojamas, be galo gailestingas Dievo solidarumo su mumis aktas. Šis meilės atsakas į žmogiškosios kančios – ypač nekaltos kančios – dramą lieka visiems laikams įrašytas į prisikėlusio Kristaus kūną, tas jo šlovingas žaizdas, kurios yra papiktinimas tikėjimui, bet drauge ir tikėjimo patikrinimas (plg. Jono XXIII ir Jono Pauliaus II kanonizacijos iškilmių homilija, 2014 m. balandžio 27 d.).

Netgi tuomet, kai liga, vienišumas ir neįgalumas ima viršyti gyvenimą kaip savidavą, kančios patirtis gali tapti privilegijuotu malonės laiku ir versme širdies išminčiai – *sapientia cordis* įgyti ir stiprinti. Tampa suprantama, kodėl Jobas savo patirties pabaigoje kreipdamasis į Dievą galėjo sakyti: „Buvau girdėjęs gandus apie tave, bet dabar mano akys regi tave“ (*Job* 42, 5). Taip ir tie žmonės, pasinėrę kančios

Popiežius Pranciškus

Žinia 2015 m. gavėnios proga

„Sustiprinkite savo širdis“ (*Jok* 5, 8)

Brangūs broliai ir seserys!

Bažnyčiai, bendruomenėms ir pavieniams tikintiesiems gavėnia – atsinaujinimo metas. Tačiau pirmiausia tai yra „malonės metas“ (*2 Kor* 6, 2). Dievas iš mūsų nereikalauja nieko, ko pirma nebūtų dovanojęs: „Mes mylime, nes Dievas mus pirmas pamilo“ (*1 Jn* 4, 19). Jis nėra mums abejingas. Kiekvienas esame Jam brangus, Jis mus pažįsta vardu, mumis rūpinasi ir, kai nuo Jo nutolstame, mūsų ieško. Jis domisi kiekvienu iš mūsų; Jo meilė neleidžia Jam būti abejingam tam, kas mums nutinka. Tačiau mes, kai mums gerai klojasi ir jaučiamės patogiai, dažnai kitus užmirštame (ko Dievas niekada nedaro), nesidomime jų problemomis, kančiomis ir patiriamomis neteisybėmis... Tada mūsų šalis įpuola į abejingumą: kai man palyginti gerai sekasi ir aš gerai jaučiuosi, užmirštu tuos, kuriems nesiseka. Tokia egoistinė abejingumo nuostata šiandien taip paplitusi pasaulyje, kad galime kalbėti apie abejingumo globalizaciją. Su tokiu trūkumu mes, krikščionys, privalome kovoti.

Kai atsiverčia į Dievo meilę, Dievo tauta randa atsakymus į jai istorijos nuolatos keliamus klausimus. Vienas

ir skausmo slėpinyje, kuris vis dėlto priimamas su tikėjimu, gali tapti gyvais liudytojais tikėjimo, kuris leidžia apsigyventi kančioje, nors žmogaus protas to neįstengia suprasti.

6. Šiemetę Pasaulinę ligonių dieną pavedu motiniškai globai Marijos, kuri į savo įsčias priėmė ir pagimdė įsikūnijusią Išmintį, Jėzų Kristų, mūsų Viešpatį.

Marija, Išminties Soste, kaip mūsų Motina užtark visus ligonius ir tuos, kurie jais rūpinasi, padaryk, kad tarnaudami kenčiantiems ir patys patirdami kančią galėtume priimti ir puoselėti tikrąją širdies išmintį.

Šį maldavimą už jus visus palydžiu apaštališkuoju palaiminimu.

Iš Vatikano, 2014 m. gruodžio 3-iają, Šv. Pranciškaus Ksavero minėjimo dieną.

primygtiniausių iššūkių, kuri šioje žinioje norėčiau aptarti, yra abejingumo globalizacija.

Abejingumas artimui ir Dievui – reali pagunda ir mums, krikščionims. Todėl kiekvieną gavėnią turime išgirsti mus budinantį garsų pranašų balsą.

Dievas nėra abejingas pasauliui, bet jį taip myli, kad net atidavė savo Sūnų kiekvienam žmogui išgelbėti. Dievo Sūnaus įsikūnijimu, žemiškuoju gyvenimu, mirtimi ir prisikėlimu galutinai atsiveria vartai tarp Dievo ir žmogaus, tarp dangaus ir žemės. O Bažnyčia, skelbdama Dievo žodį, švęsdama sakramentus ir liudydama tikėjimą, kuris veikia meile (plg. *Gal* 5, 6), yra tartum šiuos vartus atvirus laikanti ranka. Vis dėlto pasaulis linkęs užsisklęsti ir užverti vartus, per kuriuos Dievas įžengia į pasaulį, o pasaulis – į jį. Tad ranka, kuri yra Bažnyčia, neturi stebėtis, kad ji atstumiamą, prispaudžiama ir sužeidžiama.

Todėl Dievo tauta, kad netaptų abejinga ir savyje neužsisklęstų, turi atsinaujinti. Norėčiau pasiūlyti tris žingsnius šiam atsinaujinimui apmąstyti.

1. „*Jei kenčia vienas narys, su juo kenčia ir visi nariai*“ (*1 Kor* 12, 26) – Bažnyčia

Dievo meilę, kuri pralaužia šį mirtiną užsisklędimą – abejingumą, Bažnyčia siūlo savo mokymu ir pirmiausia savo liudijimu. Tačiau liudyti galima tikrai tai, kas pirma yra patirta. Krikščionis yra žmogus, leidžiantis

Dievui aprenkti save Jo gerumu bei gailėstingumu, aprenkti Kristumi, kad, kaip ir Jis, taptų Dievo ir žmonių tarnu. Tai mums aiškiai primena Didžiojo ketvirtadienio kojų plovimo apeigos. Petras nenorėjo, kad Jėzus jam mazgotų kojas, tačiau paskui suprato, jog Jėzus ne vien norėjo parodyti pavyzdį, kaip turėtume vienas kitam mazgoti kojas. Šią tarnystę gali vykdyti tik tai tas, kuris prieš tai leido Jėzui numazgoti savo kojas. Tik tada jis turi „dalį“ su Juo (Jn 13, 8) ir gali tarnauti žmonėms.

Gavėnios metas – tinkamas laikas leisti Kristui mums patarnauti, kad taptume tokie kaip Jis. Tai nutinka klausantis Dievo žodžio ir priimant sakramentus, pirmiausia Eucharistiją. Per ją tampame tuo, ką gauname, – Kristaus kūnu. Šiame kūne nėra vietos abejingumui, taip dažnai užvaldančiam mūsų širdis. Mat, kas priklauso Kristui, tas priklauso vienam kūnui, o jame nėra abejingumo vienas kitam. „Todėl jei kenčia vienas narys, su juo kenčia ir visi nariai. Jei kuris narys pageriamas, su juo džiaugiasi visi nariai“ (1 Kor 12, 26).

Bažnyčia yra *communio sanctorum* todėl, kad joje dalyvauja šventieji ir kad ji yra bendras dalijimasis šventais dalykais – Kristuje apreikšta Dievo meile ir visomis Jo dovanomis. Tarp pastarųjų yra ir atsakas tų, kurie leido tai meilei juos pasiekti. Šioje šventųjų ir dalijimosi šventais dalykais bendrystėje niekas nieko neturi vien dėl savęs, bet visa, ką turi, skirta visiems. O kadangi esame sujungti Dieve, kai ką galime padaryti ir dėl toli esančiųjų, tų, kurių savo išgalėmis niekada nebūtume įstengę pasiekti, nes su jais ir dėl jų meldžiamės Dievui, kad visi atsivertume jo išganomajam darbui.

2. „Kur tavo brolis?“ (Pr 4, 9) – parapijos ir bendruomenės

Tai, kas pasakyta visuotinės Bažnyčios atžvilgiu, būtina įgyvendinti parapijų ir bendruomenių gyvenime. Ar tokioje bažnytinėje tikrovėje pavyksta patirti save kaip vieno kūno dalį? Kūno, kuris sykiu ir gauna, ir dalijasi tuo, ką Dievas panorą dovanoti? Kūno, kuris pažįsta savo silpniausius, neturtingiausius ir mažiausius narius bei jais rūpinasi? O gal mes bėgame į visuotinę meilę, išipareigojusią pasaulio tolybėms, bet užmirštančią prie mūsų uždarytų durų sėdintį Lozorijų (plg. Lk 16, 19–31)?

Norėdami tai, ką Dievas mums dovanoja, priimti ir tuo vaisingai pasinaudoti, regimosios Bažnyčios ribas turime peržengti dviem kryptimis.

Pirma, maldoje susivienyti su dangaus Bažnyčia. Žemiškajai Bažnyčiai meldžiantis, atsiranda tarnavimo vienas

kitam ir gėrio bendrystė, nusidriekianti iki Dievo aki-vaizdos. Su šventaisiais, atradusiais savo pilnatvę Dieve, sudarome bendrystę, kurioje abejingumas yra nugalėtas meilės. Dangaus Bažnyčia yra triumfuojanti ne todėl, kad nusigrėžė nuo pasaulio kančių ir netrukdoma mėgaujasi džiaugsmu, bet veikia dėl to, jog šventieji jau gali kontempliuoti ir džiaugtis tuo, kad Jėzaus mirtimi ir prisikėlimu galutinai nugalėtas abejingumas, širdies kietumas ir neapykanta. Kol meilės pergalė neperskverbs viso pasaulio, tol šventieji, kaip ir mes, bus keliauninkai. Įsitikinusi, kad džiaugsmas danguje dėl nukryžiuotos meilės pergalės nebus pilnatviškas, kol bent vienas žmogus žemėje kentės ir dejuos, Bažnyčios mokytoja šventoji Teresė Lizjetė rašė: „Tikrai nemanau, kad danguje nieko neveiksiu. Trokštu toliau darbuotis Bažnyčios ir sielų labui“ (1897 m. liepos 14 d. laiškas Nr. 254).

Mes irgi esame šventųjų nuopelnų bei džiaugsmo dalininkai, o jie kartu su mumis grumiasi dėl taikos bei susitaikinimo ir to trokšta. Jų džiaugimasis prisikėlusio Kristaus pergale mus galingai motyvuoja įveikti visas abejingumo ir širdies kietumo formas.

Kita vertus, kiekviena krikščionių bendruomenė pašaukta peržengti slenkstį, skiriantį ją nuo supančios visuomenės, nuo vargšų bei toli esančiųjų. Bažnyčia iš prigimties yra misionieriška, ne susitelkusi į save, bet išsiųsta pas visus žmones.

Ji išsiųsta kantriai liudyti Tą, kuris troško pas Tėvą nuvesti visą tikrovę ir kiekvieną žmogų. Bažnyčia seka paskui Jėzų Kristų keliu, vedančiu ją pas kiekvieną žmogų, ligi pat žemės pakraščių (plg. Apd 1, 8). Taip savo artimame galime atpažinti brolių ir seserį, dėl kurių mirė ir prisikėlė Kristus. Tai, ką gavome, gavome ir dėl jų. O būtent tai, ką tie broliai turi, yra dovana Bažnyčiai ir visai žmonijai.

Brangūs broliai ir seserys, labai trokštu, kad tos vietos, kuriose reiškiasi Bažnyčia, – mūsų parapijos ir ypač mūsų bendruomenės – taptų gailėstingumo salomis abejingumo jūroje!

3. „Sustiprinkite savo širdis“ (Jok 5, 8) – pavienis tikintysis

Abejingumo pagunda gresia mums ir kaip indivi-dams. Esame sotūs sukrečiančių žinių bei vaizdų apie žmonių kančias ir sykiu jaučiamės visiškai negebantys ką nors pakeisti. Ką turėtume daryti, kad tai siaubo ir bejėgystės spiralei galėtume atsispirti?

Pirma, galime melstis žemiškosios ir dangiškosios Bažnyčios bendrystėje. Nenuvertinkime daugelio maldos

galios! Inicijatyva „24 valandos Viešpačiui“, kurią kovo 13 ir 14 d. švėsime, kaip tikiuosi, visoje Bažnyčioje, taip pat vyskupijų lygmeniu, šį maldos poreikį kaip tik ir siekiama išreikšti.

Antra, meilės veiksmais per daugybę Bažnyčios gailingosios meilės organizacijų galime pasiekti ir artimus, ir tolimus. Gavėnia yra tinkamas metas parodyti dėmesį kitam kad ir mažu, bet konkrečiu mūsų dalijimosi žmogiškąja būtimi ženklų.

Ir trečia, kito kančia yra raginimas atsiversti, nes brolio poreikiai man primena mano paties gyvenimo trapumą, priklausomybę nuo Dievo ir brolių. Nuolankiai prašydami Dievo malonės ir pripažindami savo galimybių ribas, viltis dėkime į begalines galimybes, glūdinčias Dievo meilėje. Tada atsispirsime velniškai pagundai patikėti, kad patys vieni galime išgelbėti save ir pasaulį.

Abejingumui ir mūsų pretenzijai į visagalybę įveikti norėčiau visų paprašyti išgyventi šį gavėnios metų kaip širdies ugdymo kelionę, kaip yra pasakęs Benediktas XVI (Enciklika *Deus caritas est*, 31). Turėti gailingą širdį nereiškia turėti silpną širdį. Kas nori būti gailingas, tam reikia stiprios, tvirtos, gundytojui uždaros, bet Dievui atviros širdies. Širdies, kuri leistųsi perskverbiamai Dvasios ir vedama meilės keliu, kreipiančiu brolių ir seserų link. Iš pagrindų neturtingos širdies, suvokiančios savo neturtą ir save atiduodančios kitiems.

Todėl, brangūs broliai ir seserys, per šią gavėnią troškstu kartu su jumis melsti Kristų: „*Fac cor nostrum secundum cor tuum* – Padaryk mūsų širdį panašią į savo Širdį“ (Jėzaus Širdies litanijos maldavimas). Tada turėsime tvirtą ir gailingą, budrią ir dosnią, neužsisklendžiančią ir į abejingumo globalizacijos sukuri neįpuolančią širdį.

To linkėdamas patikinu, jog melsiuosi, kad kiekvienas tikintysis ir kiekviena bažnytinė bendruomenė vaisingai žengtų gavėnios keliu, ir prašau melstis už mane. Telaimina jus Viešpats ir tesergi Dievo Motina!

Vatikanas, 2014 m. spalio 4-oji,
Šventojo Pranciškaus Asyžiečio šventė

Popiežius Pranciškus

Žinia Pasaulinės taikos dienos (2015 m.) proga

Nebe vergai, bet broliai

1. Naujųjų metų, kuriuos laikome Dievo malone ir dovana žmonijai, pradžioje trokštu visiems vyrams bei moterims, visoms pasaulio tautoms bei šalims, valstybių ir vyriausybių vadovams nuoširdžiai palinkėti taikos ir meldžiuosi, kad liautųsi karai, konfliktai ir gausios kančios, sukeltos žmogaus, taip pat senų ir naujų epidemijų bei gamtos katastrofų baisių padarinių. Ypač meldžiuosi, kad, atsiliepdami į mūsų bendrą pašaukimą bendradarbiauti su Dievu ir visais geros valios žmonėmis dėl santarvės ir taikos pasaulyje, mokėtume atsispirti pagundai elgtis mūsų žmogiškumo neatitinkančiu būdu.

Žinioje praėjusių metų sausio 1-osios proga pabrėžiau, kad nuo pilnatviško gyvenimo troškimo „natsiejamas ir nenumaldomas brolybės poreikis, kreipiantis į bendrystę su kitais, kuriuos laikome ne priešais ar konkurentais, bet svetingai priimtinais bei apkabintinais broliais ir seserimis“ (1). Kadangi žmogus yra santykio būtybė, kuriai skirta įgyvendinti save teisingumo bei meilės įkvėptų tarpasmeninių santykių kontekste, jo vystymosi labai esmingai svarbu pripažinti ir gerbti jo kilnumą, laisvę ir autonomiją. Deja, vis dar paplitusi žmogaus išnaudojimo ryškė smarkiai žeidžia bendrystės gyvenimą ir pašaukimą kurti pagarbos, teisingumo ir meilės paženklintus tarpasmeninius santykius. Šis bjaurus reiškinys, kuris skatina trypti kito žmogaus pagrindines teises ir griauti jo laisvę bei kilnumą, reiškiasi įvairiomis formomis. Jas norėčiau glaustai apmąstyti, kad Dievo žodžio šviesoje visus žmones galėtume laikyti „nebe vergais, bet broliais“.

Įsiklausyti į Dievo planą žmonijai

2. Mano pasirinkta šios Žinios tema susijusi su Pauliaus laišku Filemonui. Jame apaštalas prašo savo bendradarbio Filemono priimti Onesimą, buvusį to paties Filemono vergą, dabar tapusį krikščioniu ir, anot Pauliaus, laikytiną broliu. Tautų apaštalas rašo: „Galbūt jis tam ir buvo laikinai atskirtas nuo tavęs, kad galėtum jį turėti amžinai jau ne kaip vergą, o daugiau kaip mylimą brolių“ (*Fm 1, 15–16*). Onesimas tapo Filemono broliu tapdamas krikščioniu. Tad atsivertimas į Kristų, *mokinystės Kristuje* gyvenimo pradžia, yra *naujas gimimas* (plg. 2 Kor 5, 17; 1 Pt 1, 3),

atkuriantis *brolystę* kaip pamatinį šeimos gyvenimo ryšį ir socialinio gyvenimo pagrindą.

Pradžios knygoje (plg. 1, 27–28) skaitome, kad Dievas sukūrė žmogų kaip *vyrą ir moterį* ir palaimino juos, kad jie būtų vaisingi ir daugintųsi: jis sukūrė Adomą ir Ievą būti tėvais, kurie, įgyvendindami šį Dievo palaiminimą, davė pradžią pirmajai *brolystei*, Kaino ir Abelio brolystei. Kainas ir Abelis yra broliai, nes gimė iš tų pačių iščių. Todėl jie turėjo tą pačią kilmę, prigimtį bei tą patį kilnumą kaip ir jų tėvai, sukurti pagal Dievo paveikslą ir panašumą.

Tačiau nors brolius sieja gimimas, ta pati prigimtis ir tas pats kilnumas, *brolystė* išreiškia ir jų įvairovę bei skirtingumą. Vadinasi, visi žmonės kaip *broliai ir seserys* iš prigimties yra susiję vieni su kitais, nuo kurių jie skiriasi, bet yra tos pačios kilmės, prigimties ir to paties kilnumo. Tad *brolyste* įsteigiamas pamatinių santykių tinklas Dievo sukurtai žmonijos šeimai statydinti.

Deja, tarp pirmojo sukūrimo, pasakojamo Pradžios knygoje, ir naujojo gimimo Kristuje, padarančio tikinčiuosius „pirmgimio iš daugelio brolių“ (Rom 8, 29) broliais ir seserimis, įsiterpia neigiama nuodėmės tikrovė, dažnai sugriaunanti kūriniškąją brolystę ir nuolatos iškreipianti *buvimo* tos pačios žmonijos šeimos *broliais ir seserimis* grožį ir taurumą. Kainas ne tik negali pakęsti Abelio, bet ir iš pavydo jį nužudo tapdamas pirmuoju brolyžudžiu. „Kainas, nužudymas Abelį, tragiškai paliudija radikalų nusigręžimą nuo to [buvimo broliu] pašaukimo. Jų istorija (plg. Pr 4, 1–16) iškelia sunkią užduotį, kuriai pašaukti visi žmonės, – būtent sutartinai gyventi ir vienam kitu rūpintis“ (2).

Taip pat ir pasakojime apie Nojaus šeimą ir jo sūnus (plg. Pr 9, 18–27) būtent Hamo nepagarba savo tėvui Nojui priverčia pastarąjį įžūlų sūnų prakeikti ir palaiminti tuos, kurie su juo pasielgė pagarbiai. Taip atsirado nelygybė tarp sūnų, kilusių iš tų pačių iščių.

Pasakojime apie žmonijos šeimos ištakas nutolimo nuo Dievo, nuo tėvo ir brolio nuodėmė virsta bendrystės atmetimo apraiška ir atveda prie pavergimo kultūros (plg. Pr 9, 25–27) bei jos iš kartos į kartą perduodamų padarinių: kitų atmetimo, blogo elgesio su žmonėmis, kilnumo ir pagrindinių teisių pažeidimo, nelygybės institucionalizavimo. Iš čia kyla poreikis nuolatos atsiversti į Kristaus auka ant kryžiaus įvykdytą Sandorą, tikint, kad „kur buvo pilna nuodėmės, ten dar apstesnė tapo malonė <...> per mūsų Viešpatį Jėzų Kristų“ (Rom 5, 20–21). Jis, *mylimasis Sūnus* (plg. Mt 3, 17), atėjo apreikšti Tėvo meilės žmonijai. Kiekvienas, kuris klau-

sosi Evangelijos ir atsiliepia į kvietimą atsiversti, Jėzui tampa *ir broliu, ir seserimi, ir motina* (plg. Mt 12, 50) ir dėl to jo Tėvo *įvaikiu* (plg. Ef 1, 5).

Tačiau krikščioniu, Dievo vaiku ir broliu ar seserimi Kristuje, netampama autoritetingu dieviškuoju potvarkiu, neįgyvendinant asmeninės laisvės, t. y. *laisvai* neatsiverčiant į Kristų. Buvimas Dievo vaiku kyla iš atsivertimo imperatyvo: „Atsiverskite, ir kiekvienas tepasikrikštija Jėzaus Kristaus vardan, kad būtų atleistos jums nuodėmės, tada gausite Šventosios Dvasios dovaną“ (Apd 2, 38). Į pirmos krikščionių bendruomenės brolystę įžengė visi, kurie į šį Petro skelbimą atsiliepė tikėjimu ir gyvenimu (plg. 1 Pt 2, 17; Apd 1, 15–16; 6, 3; 15, 23): žydai ir graikai, vergai ir laisvieji (plg. 1 Kor 12, 13; Gal 3, 28); jų skirtinga kilmė ir socialinė padėtis nemenkina kiekvieno kilnumo ir nė vienam neužkerta kelio priklausyti Dievo tautai. Tad krikščionių bendruomenė yra brolių ir seserų meile grįstos bendrystės vieta (plg. Rom 12, 10; 1 Tes 4, 9; Žyd 13, 1; 1 Pt 1, 22; 2 Pt 1, 7).

Visa tai rodo, kaip Jėzaus Kristaus, per kurį Dievas „visa daro nauja“ (plg. Apr 21, 5) (3), Geroji Naujiena taip pat geba atkurti santykius tarp žmonių, įskaitant santykius tarp vergo ir jo šeimininko, aikštėn iškeldama tai, kas juos sieja, – įvaikystę ir brolystės Kristuje saitą. Pats Jėzus yra pasakęs savo mokiniams: „Jau nebevadinu jūsų tarnais, nes tarnas nežino, ką veikia jo šeimininkas. Jus aš draugais vadinu, nes jums viską paskelbiau, ką buvau iš savo Tėvo girdėjęs“ (Jn 15, 15).

Daugialypiai vergystės veidai vakar ir šiandien

3. Nuo neatmenamų laikų įvairioms žmonių visuomenėms buvo žinomas žmogaus išnaudojimo reiškinys. Žmonių istorijoje būta tarpšnių, kai vergovės institucija buvo visuotinai priimtina ir reguliuojama teisės. Teisė nustatydavo, kas gimė kaip laisvas žmogus ir kas kaip vergas ir kokiomis sąlygomis laisvas gimęs asmuo gali netekti savo laisvės ir ją vėl atgauti. Kitaip tariant, pati teisė pripažindavo, kad vienas asmuo gali ar turi būti laikomas kito asmens laisvai disponuojama nuosavybe. Vergą galėjai pirkti ir perduoti, atiduoti ir įsigyti, tarsi jis būtų prekė.

Šiandien, išaugus sąmonei, vergystė, laikoma nusi-kaltimu žmonijai (4), pasaulyje formaliai panaikinta. Kiekvieno asmens teisė nebūti laikomam vergoveje ar baudžiavoje tarptautinės teisės pripažinta kaip būtina norma.

Vis dėlto, nepaisant tarptautinės bendruomenės gausių sutarčių, kad įvairialypei vergovei būtų padarytas

galas, ir pastangų išplėtoti įvairias kovos su šiuo reiškinio strategijas, milijonai žmonių – kūdikių, visų amžiaus grupių vyrų ir moterų – ir šiandien neturi laisvės ir yra priversti gyventi vergystę primenančiomis sąlygomis.

Turiu galvoje daugybę *darbininkų ir darbininkių*, taip pat *nepilnamečių*, oficialiai ar neoficialiai *vergaujančių* įvairiuose sektoriuose nuo darbo namie iki darbo žemės ūkyje, gamybos ir kasybos pramonėje, tiek šalyse, kuriose darbo teisė neatitinka minimalių tarptautinių reikalavimų bei standartų, tiek nelegaliai tose, kur darbininko teisės ginamos įstatymais.

Turiu galvoje *gausybės migrantų* gyvenimo sąlygas – žmonių, kurie savo dramatiškoje odisėjoje kenčia alkį, netenka laisvės ir nuosavybės, patiria fizinį ir seksualinį piktnaudžiavimą. Turiu galvoje tarp jų tuos, kurie po sunkiausios baimės bei nesaugumo lydimos kelionės, galop pasiekę tikslą, yra laikomi kartais nežmoniškoms sąlygomis. Turiu galvoje ir tuos, kurie dėl įvairių socialinių, politinių ir ekonominių sąlygų priversti slapstytis, ir tuos, kurie, kad išlaikytų legalų statusą, sutinka gyventi ir dirbti neoriomis sąlygomis, ypač tada, kai šalies įstatymais sukuriamas ar leidžiama darbininko migranto struktūrinė priklausomybė nuo darbdavio, pavyzdžiui, kai jų legalus gyvenimas priklauso nuo darbo sutarties... Taip, galvoje turiu „vergų darbą“.

Galvoje turiu *prostitucija užsiiminėti priverstus asmenis*, tarp kurių daug nepilnamečių, bei *seksualinius vergus ir verges*; moteris, be jų sutikimo verčiamas ištekti ar parduodamas numatant ištekti ar, mirus sutuoktiniui, perduodamas kaip palikimą kokiam nors šeimos nariui.

Negaliu negalvoti apie *nepilnamečius ir suaugusiuosius*, tampančius *prekybos objektais* tokiose srityse kaip *organų transplantacija, verbavimas į kareivius, elgetavimas*, tokios nelegalios veiklos objektais kaip *narkotikų gamyba ir pardavinėjimas* ar *slaptas tarptautinis įvaikinimas*.

Galiausiai galvoje turiu visus, kurie yra pagrobti ir nelaisvėje laikomi *teroristinių grupių*, pajungti jų tikslams kaip kovotojai arba – pirmiausia mergaitės ir moterys – kaip seksualiniai vergai. Daugelis tokių žmonių pradingsta, kiti pardavinėjami, kankinami, žalojami ar nužudomi.

Keletas giliųjų vergystės priežasčių

4. Šiandien, kaip ir vakar, vergystė kyla iš žmogaus sampratos, numatančios galimybę traktuoti jį kaip

objektą. Nuodėmei sugadinus žmogaus širdį ir nutolinus jį nuo Kūrėjo ir kitų žmonių, jie nebesuvokiami kaip vienodo kilnumo būtybės, kaip broliai ir seserys žmonijoje, bet laikomi objektais. Iš žmogaus, sukurto pagal Dievo paveikslą ir panašumą, jėga, klasta arba fizine ar psichologine prievarta atimama laisvė, jis komercializuojamas, sumenkinamas iki kažkieno nuosavybės, imamas traktuoti kaip priemonė, o ne kaip tikslas.

Šalia šios ontologinės priežasties – kito asmens žmogiškumo atmetimo – yra ir kitų priežasčių, kuriomis galima paaiškinti šiuolaikines vergystės formas. Tarp jų galvoje pirmiausia turiu *skurdą*, atsilikimą ir atskirtį, ypač tada, kai *užkirstas kelias gauti išsilavinimą* arba yra *mažai ar net apskritai nėra jokių galimybių įsidarbinti*. Neretai prekybos ir vergystės aukomis būna žmonės, ieškoję būdų, kaip ištrūkti iš kraštutinio skurdo, patikėję apgaulingais darbo pažadais ir patekę į žmonių prekyba užsiimančių nusikaltėlių tinklus. Norėdami privilioti jaunuolius bet kurioje pasaulio dalyje, šie tinklai sumaniai naudojami šiuolaikinėmis informacijos technologijomis.

Prie vergystės priežasčių priskirtina ir asmenų, pasirengusių padaryti bet ką, kad praturtėtų, *korupcija*. Iš tiesų vergystei ir prekybai žmonėmis reikia bendrininkavimo, dažnai įtraukiančio korumpuotus tarpininkus – kai kuriuos teisėtvarkos narius ar kitus valstybės arba įvairių civilinių ir karinių institucijų veikėjus. „Taip atsitinka tada, kai ekonomikos sistemos centru laikomi pinigai, o ne žmogus, žmogaus asmuo. Taip, bet kurios socialinės ar ekonominės sistemos centre turėtų būti žmogus, pagal Dievo paveikslą sukurtas visatai valdyti. Į šalį nustumiant asmenį ir jį pakeičiant pinigų stabu, griauamos vertybės“ (5).

Dar viena vergystės priežastis – *ginkluoti konfliktai, smurtas, nusikalstamumas ir terorizmas*. Daug žmonių pagrobiami norint juos parduoti, paversti kovotojais, išnaudoti seksualiai, kiti priversti emigruoti ir palikti viską, ką turi, – žemę, namus, nuosavybę, šeimos narius. Ieškant išėties iš baisių sąlygų, jiems tenka net rizikuoti savo orumu bei gyvybe ir taip jie patenka į užburtą ratą – tampa vargo, korupcijos ir jų pražūtingų padarinių grobiu.

Bendros pastangos įveikti vergystę

5. Stebint prekybos žmonėmis, nelegalaus migrantų transportavimo ir kitus pažeidimus ir nepažeidimus vergystės pavidalus, dažnai susidaro įspūdis, jog tai vyksta visuotinio abejingumo aplinkoje.

Net jei tai, deja, dažniausia yra tiesa, vis dėlto norėčiau priminti milžinišką tylų darbą, kurį jau daug metų aukų labai atlieka gausybė *vienuoliškųjų kongregacijų*. Veikdami sunkiose aplinkose, dažnai ten, kur vyrauja smurtas, šie institutai mėgina sutraukti neregimas grandines, aukas prikausčiusias prie prekiautojų jomis ir jų išnaudotojų, – grandines, kurių grandis sudaro subtilūs psichologiniai mechanizmai, padarantys aukas priklausomas nuo jų skriaudėjų šantažuojant ir grasinant joms bei jų artimiesiems, taip pat tokiomis materialinėmis priemonėmis kaip tapatybės dokumentų konfiskavimas ir fizinis smurtas. Vienuoliškųjų kongregacijų veikla daugiausia reiškiasi trejopai: pagalba aukoms, jų reabilitacija psichologiniu bei ugdomuoju lygmeniu ir jų reintegracija į visuomenę, į kurią jie atvyko ar iš kurios yra kilę.

Šis didžiulis darbas, reikalaujantis drąsos, kantrybės ir ištvermės, vertas visos Bažnyčios ir visuomenės įvertinimo. Tačiau norint padaryti galą žmogaus išnaudojimo rykštei, vien to, žinoma, nepakanka. Būtina ir *instituciniu lygmeniu* išsipareigoti trims dalykams – prevencijai, aukų apsaugai ir nusikaltėlių patraukimui baudžiamojon atsakomybėn. Be to, kaip nusikalstamos organizacijos naudojami globaliniais tinklais siekdamos savo tikslų, lygiai taip kova su šiuo reiškiniu reikalauja įvairių visuomenės veikėjų bendrų ir globalių pastangų.

Valstybės turėtų atidžiai stebėti, kad jų nacionaliniai įstatymai, susiję su migracija, darbu, įvaikinimu, įmonių perkėlimu ir produktų, pagamintų išnaudojant darbą, pardavimu, tikrai gerbtų asmens kilnumą. Būtinai teisingi įstatymai, kurių centre būtų žmogaus asmuo, įstatymai, ginantys jo pagrindines teises ir, jei jos buvo pažeistos, atkuriantys jas reabilituojant auką bei garantuojant jai saugumą; taip pat veiksmingi kontrolės, ar tos įstatyminės normos tinkamai taikomos, mechanizmai nepalieka erdvės korupcijai ir nebaudžiamumui. Būtina pripažinti moters vaidmenį visuomenėje ir to siekti darbuojantis taip pat kultūros bei komunikavimo srityse.

Tarpyvairausybinės organizacijos, atsižvelgiant į subsidiarumo principą, yra pašauktos įgyvendinti koordinuotas iniciatyvas, kuriomis siekiama kovoti su tarptautiniais organizuoto nusikalstamumo tinklais, užsiiminėjančiais prekyba žmonėmis ir nelegaliu migrantų transportavimu. Tam būtinas bendradarbiavimas įvairiais lygmenimis, įtraukiant nacionalines ir tarptautines institucijas, pilietinės visuomenės organizacijas ir verslo pasaulį.

Verslo įmonėms (6) tenka pareiga garantuoti savo darbuotojams orias darbo sąlygas ir teisingus atlyginius

mus, taip pat atidžiai stebėti, kad distribucijos grandinėje nebūtų vietos vergystės formoms ar prekybai žmonėmis. Įmonių socialinę atsakomybę lydi *virtotojų socialinė atsakomybė*. Kiekvienam asmeniui privalu suvokti, kad „pirkimas ne tik ekonominis, bet ir visada moralinis veiksmas“ (7).

Pilietinės visuomenės organizacijoms savo ruožtu tenka užduotis padaryti sąžinę jautresnę, skatinti veiksmingai priešintis vergystės kultūrai ir rauti ją su šaknimis.

Girdėdamas prekybos žmonėmis aukų skausmo šauksmus ir vienuoliškųjų bendruomenių, lydinčių jas išlaisvinimo keliu, balsą, Šventasis Sostas pastaruoju metu ėmė dažniau raginti tarptautinę bendruomenę suvienyti įvairių subjektų pastangas ir išvien padaryti galą šiai rykštei (8). Be to, siekiant geriau išryškinti prekybos žmonėmis reiškinį ir palengvinti įvairių subjektų – įskaitant akademinio pasaulio ir tarptautinių organizacijų žinovų, migrantų kilmės, tranzito ir tikslo šalių policijos pajėgų ir įvairių aukoms padedančių bažnytinių grupių atstovų – bendradarbiavimą, buvo surengti keli susitikimai. Linkiu artimiausiais metais tokias pastangas tęsti ir stiprinti.

Globalizuoti ne vergystę ir abejingumą, bet brolystę

6. Skelbdama Kristaus meilės tiesą visuomenėje (9), Bažnyčia, remdamasi tiesa apie žmogų, nepalijaujami darbuojasi karitatyvinės veiklos baruose. Jai tenka užduotis visiems parodyti kelią į atsivertimą, skatinantį pažvelgti į artimą, atpažinti jame, kad ir kas jis būtų, brolių ir seserį, pripažinti jo ar jos kilnumą tiesos ir laisvės dvasia, turint priešais akis Juozapiną Bachitą. Ši iš Darfūro regiono, Sudano, kilusi šventoji buvo pagrobta prekiautojų vergais ir devynerių metų parduota žiauriems šeiminkams. Paskui po skausmingų išgyvenimų per tikėjimą, praktikuotą vienuoliškuoju gyvenimu ir tarnavimu kitiems, pirmiausia mažiesiems ir silpniesiems, tapo „laisva Dievo dukra“. Ši šventoji, gyvenusi XIX ir XX a. sandūroje, ir šiandien yra pavyzdinė vilties liudytoja (10) gausybei vergystės aukų ir gali paremti pastangas visų tų, kurie atiduoda save kovai su ta „žaisla šiuolaikinės žmonijos kūne, žaisla Kristaus kūne“ (11).

Turėdamas tai priešais akis, trokštu pakviesti kiekvieną pagal savo ypatingą vaidmenį ir atsakomybę praktikuoti broliškumą esantiesiems vergystėje. Paklauskime savęs, kaip bendruomenės ir asmeniškai, ar jaučiame iššūkį, kai kasdienybėje susiduriame ar turime reikalų su žmonėmis, kurie galbūt yra prekybos žmonėmis aukos, arba esame gundomi pirkti prekes, kurios, galima numanyti, yra pagamintos išnaudojant

kitą žmogų. Kai kurie iš mūsų abejingai, panirę į kasdienius rūpesčius ar skatinami ekonominių sumetimų, užmerkia akis. Kiti, priešingai, nusprendžia nuveikti ką nors teigiama, įsitraukti į pilietinių organizacijų veiklą ar praktikuoti tokius nedidelius kasdienius veiksmus – nepaprastai vertingus! – kaip malonus žodis, pasisveikinimas ar šypsena. Tai mums nieko nekainuoja, tačiau gali suteikti vilties, atverti kelius, pakeisti neregimai gyvenančio asmens gyvenimą bei, susidūrus su tokia tikrove, pakeisti ir mūsų pačių gyvenimą.

Turime pripažinti, kad susiduriame su globaliniu reiškiniumi, pranokstančiu vienos bendruomenės ar tautos kompetenciją. Norint jį įveikti, būtina panašaus masto kaip ir pats reiškinys mobilizacija. Todėl visus geros valios vyrus ir moteris, taip pat visus tuos, kurie iš arti ar iš toli, įskaitant aukščiausio lygio institucijas, regi šiuolaikinės vergystės rykštę, raginu netapti šio blogio bendrininkais, nenugręžti žvilgsnio nuo savo brolių ir seserų, netekusių laisvės ir orumo, kančių, bet išdrįsti prisiliesti prie kenčiančio Kristaus kūno (12), regimai matomo tų daugybės žmonių, kuriuos jis pats vadina „mažiausiaisiais broliais“ (plg. *Mt 25, 40. 45*), veiduose.

Žinome, kad Dievas kiekvieno iš mūsų paklaus: „Ką tu padarei savo broliui?“ (plg. *Pr 4, 9–10*). Abejingu globalizacija, šiandien slegianti daugelio brolių ir seserų gyvenimą, reikalauja iš mūsų kurti solidarumo ir brolystės globalizaciją, galinčią gražinti viltį ir padėti jiems keliauti nebijant mūsų laiko problemų bei pakeliui vėl atrandant naujų perspektyvų, kurias Dievas mums įdeda į rankas.

Vatikanas, 2014 m. gruodžio 8 d.

PRANCIŠKUS

Nuorodos

- (1) 1.
- (2) Žinia 2014-ųjų metų Pasaulinės taikos dienos proga, 2.
- (3) Plg. Apaštališkasis paraginimas *Evangelii gaudium*, 11.
- (4) Plg. Kreipimasis į Baudžiamosios teisės asociacijos tarptautinę delegaciją (2014 10 23): *L'Osservatore Romano*, 2014 10 24, p. 4.
- (5) Kreipimasis į liaudies sąjūdžių pasaulinio susitikimo narius (2014 10 28): *L'Osservatore Romano*, 2014 10 29, p. 7.
- (6) Plg. Popiežiškoji teisingumo ir taikos taryba. Įmonės vadovo pašaukimas. Apmąstymai. Milanai, Roma, 2013.
- (7) Benediktas XVI. Enciklika *Caritas in veritate*, 66.
- (8) Plg. Žinia ponui Guy Ryder, Tarptautinės darbo organizacijos generaliniam sekretoriui, ILO konferencijos 103-iosios sesijos proga (2014 05 22): *L'Osservatore Romano*, 2014 05 29, p. 7.
- (9) Benediktas XVI. Enciklika *Caritas in veritate*, 5.
- (10) „Taip pažindama viltį, ji pasijuto esanti atpirkta, suvokė esanti ne vergė, bet laisvas Dievo vaikas. Ji suprato, ką norėjo pasakyti Paulius primindamas efeziečiams, kad jie pirmiau pasaulyje buvę be vilties ir be Dievo – be vilties dėl to, kad be Dievo“ (Benediktas XVI. Enciklika *Spe salvi*, 3).
- (11) Kreipimasis į 2-osios tarptautinės konferencijos *Combating Human Trafficking: Church and Law Enforcement in Partnership* (2014 04 10) dalyvius: *L'Osservatore Romano*, 2014 04 11, p. 7; plg. Apaštališkasis paraginimas *Evangelii gaudium*, 270.
- (12) Plg. Apaštališkasis paraginimas *Evangelii gaudium*, 24; 270.

Nauji leidiniai

Palaimintoji Švč. Trejybės Elzbieta. Dvasiniai raštai. – Vilnius: *Magnificat* leidiniai, 2014. – 176 p.

Šios palaimintosios gyvenimo centras – Švenčiausiosios Trejybės, gyvenančios sieloje, slėpinys. Stengdamasi išlaikyti „tikėjimo budrumą“, ji gyveno nepertraukiamoje bendrystėje su gyvuoju Dievu. Tokia bendrystė pasiekama ne tik vienuoliams karmelitams, – Elzbieta ieškoti Dievo širdies gelmėse išmoko dar gyvendama pasaulyje. Tam labai svarbi tyla, ne vien išorinė, kuri negyvenantiems vienuoliško gyvenimo retai pasiekama, bet vidinė – tai buvimas su Dievu, vidinė vienybė su Juo. „Mes drįstame šiandien pasauliui pristatyti šią kontempliatyvią vienuolę, kuri gyveno paslėptą gyvenimą Dieve su Jėzumi Kristumi, nes ji yra nuostabi džiaugsmo gyventi įsišaknijus meilėje liudytoja. Ji švenčia Dievo šlovę, žinodama, kad jos sielos gilumoje gyvena Tėvas, Sūnus ir Šventoji Dvasia, kuriuose ji atpažįsta amžinai gyvą meilę. Mūsų paklydusiai žmonijai, nebegalinčiai rasti Dievo, dažnai jį iškreipiančiai, ieškančiai, ant ko galėtų statyti savo viltis, Elzbieta liudija tobulą atvirumą Dievo Žodžiui, kuriuo ji išties maitino savo maldą ir mintis, kuris jai tapo gyvenimo prasmės priežastimi ir pastūmėjo pasišvęsti Jo didybės šlovei“ (šv. Jonas Paulius II).

„JIS PASIĖMĖ MŪSŲ NEGALES“

5 eilinis sekmadienis (B)

Job 7, 1–4. 6–7; 1 Kor 9, 16–19. 22–23; Mk 1, 29–39

„Atėjus vakarui, kai saulė nusileido, pas Jėzų sugabeno visus ligonius ir demonų apsėstuosius, visas miestas buvo susirinkęs prie durų. Jis pagydė daugelį sergančių įvairiomis ligomis, išvarė daug demonų.“ Koks artimas mūsų širdžiai šis vaizdas. Kuomet atslūgsta dienos rūpesčiai, ateina vakaras, dažnai liekame vieni su savimi, tuomet paastrėja ligų keliami skausmai, pagilėja vienvėdis ir liūdesio jausmas. Prisimename gyvenime patirtus skausmus, neteisybes ir nejučia ištariame šventųjų vardus, lyg dejuodami, lyg meldamiesi. Kai kam vienintelė viltis yra glaustis prie Viešpaties ir išlieti maldoje savo širdgėlą, ligų ir nelaimių skausmą. Ausyse skamba Kristaus žodžiai: „Ateikite pas mane visi, kurie vargstate ir esate prislėgti: aš jus atgaivinsiu!“ (*Mk 11, 28*). Ir mes vis einame prie Viešpaties kaip nesuskaičiuojama minia, kaip neišsemiamas skausmo jūra. O iš Jėzaus išeinanti jėga mus gydo, perkeičia, mums suteikia kantrybės ir ištvermės. Jis gydo pačias sielos gelmes, nes jis Kūrėjas, kuriantis mums naują širdį. Jo gydomoji jėga neišsemiamas, nes Viešpaties gailestingumas neišsemiamas. „Dievas apstus gailestingumo“, – sako apaštalas Paulius (*Ef 2, 4*). Viešpats gerai supranta, „kad visa kūrinija iki šiol tebedūsauja ir tebesikankina“ (*Rom 8, 2*). Jis mato mūsų kančias. Jėzus niekada neatsitraukia nuo kenčiančio žmogaus, nebėga nuo kančios. Jo širdis jautri ir išmintinga, ir nei vieno neatstumianti. Čia išsipildo pranašo Izaijo žodžiai: „Jis pasiėmė mūsų negales, sau užsikrovė mūsų ligas“ (*Mt 8, 17*).

Iš negausių evangelistų užrašų prieš mūsų akis iškyla gydančio Viešpaties scenos. Jėzus išgydo sergančią apaštalo Petro uošvę. Arba štai Jėzus priešingai ir nepatikliai nusiteikusios minios viduryje. Prie jo prieina žmogus su padžiūvusiu paralyžiuota ranka. Visa tai vyksta šeštadienį, todėl visi laukia, ar Jėzus gydys šeštadienį. Tuomet jis juos paklausė: „Ar šabo dieną leistina gera daryti, ar bloga?“ (*Mk 3, 1–5*). Pajutęs minios neapykantą ir širdžių žiaurumą, Jėzus rūšiai apžvelgia visus aplink stovinčius, lyg norėdamas kiekvieną jų priversti atsipeikėti ir turėti gailestingumo, ir nuliūdęs dėl jų širdies kietumo taria sergančiajam: „Ištiesk ranką.“ Šis ištiesė, ir ranka atgijo. Štai kitoje vietoje nuleidus pro stogą prie jo kojų neštuvuose gulintį paralyžiuotą žmogų, Jėzus išgydydamas taria: „Sūnau, tau atleidžiamos nuodėmės... kelkis, imk savo neštuvus ir eik namo“ (*Mk 2, 1–11*). Kai minioje prie Jėzaus apsiausto prisilietusi moteris pagyja, Jėzus jai sako: „Dukra, tavo tikėjimas išgelbėjo tave, eik

rami“ (*Mk 5, 34*). Čia mes atrandame esminį išgydymo tikslą – sustiprinti tikėjimą ir išvaduoti žmogų iš nuodėmių naštos. Išgydymas vyksta tuomet, kai mes tikime į Jėzų Mesiją. Neturėdami tikėjimo, vargu ar kreipsimės į Jėzų pagalbos. Kiekvienas kentėjimas turi dvejopą tikslą – arba tai yra Dievo šauksmas, kuris sako: „Žmogau, tavo kelias yra negeras, taisykis“, arba kentėjimas yra pasveikinimas nuo Dievo, kalbas: „Aš noriu tave padaryti tobulesnį negu esi.“

Ką reiškia, kad Jėzus gydo ligonius? Reiškia, jog prisitartino Dievo karalystė. Kristus primena pranašo Izaijo žodžius: „Viešpaties Dvasia ant manęs, nes jis patėpė mane, kad neščiau gerąją naujieną vargdieniams. Pasiuntė skelbti belaisviams išvadavimo, akliems – regėjimo; siuntė vaduoti prislėgtųjų ir skelbti Viešpaties malonės metų.“ Svarbu pabrėžti, jog pirmiausia Geroji Naujiena skirta vargdieniams, neturintiems lėšų pragyvenimui; netekusiems laisvės; akliems, neregintiems visos puikios kūrinijos; tiems, kuriuos slegia sielvartas ar socialinis neteisingumas; pagaliau nusidėjėliams. Pirmiausia tiems žmonėms Mesijas tampa lengvai atpažįstamu Dievu, kuris yra meilė, ženklas. Dievas yra meilė, ir skausmas Jo rankose tėra priemonė mums perauklėti ir išganyti.

Savo gyvenimo būdu ir darbais Jėzus apreiškė, kaip pasaulyje, kuriame gyvename, reiškiasi Dievo meilė. Veikli meilė, kuri ieško žmogaus ir aprėpia visą jo žmogiškumą, labiausiai pasireiškia ten, kur susiduria su kančia, skriauda, vargu – su visa istorine žmogaus būseną, kuriai būdingas žmogaus ribotumas bei tiek fizinis, tiek moralinis trapumas. „Jėzus pamatė didžiulę minią, ir jam pagailo žmonių, nes jie buvo tarsi avys be piemens“ (*Mk 6, 34*).

Šiandien mes neturime manyti, jog Jėzus nebegali ar nebenori mums padėti. Daugelis kenčiančių sulaukia Jo pagalbos, sustiprinančios sielą ir kūną. Paprastai tai įvyksta ne kokio į akis krintančio stebuklo dėka. Šiuo atžvilgiu malda ir sakramentai turi didelę gydomąją jėgą. Tiesa, trys sakramentai – Atgaila, Eucharistija ir Ligonių patepimas – pirmiausia skirti mūsų sielai, t. y. nuodėmėms atleisti ir pašvenčiamajai malonei padidinti. Bet jie gali gydomai veikti ir kūną. Kiekvienu atveju jie daro mus Dievo akyse vertesnius išganyti, jei meldžiame sveikatos. Todėl, ypač sirgdami, privalome maldingai priimti Atgailos ir Eucharistijos sakramentus, o sunkios ir pavojingos ligos atveju tuojau pat prašyti Ligonių patepimo. Žinoma, melddami sveikatos, drauge nuolankiai atsiduokime į Dievo apvaizdos rankas.

Mūsų dienomis itin jaučiama karitatyvinės veiklos būtinybė. Įvairiomis formomis žmonių pasaulyje pasireiškianti kančia egzistuoja taip pat tam, kad išlaisvintų žmoguje meilę, tą nesavanaudišką savojo „aš“ dovanojimą dėl kito, kenčiančiojo labui. Žmogiškosios kančios pasaulis tarytum nuolat šaukiasi kito, žmogiškosios meilės pasaulio; ir tam tikra prasme žmogus turi dė-

koti kančiai dėl tos nesavanaudiškos, jo širdyje pabundančios ir veiksmis pasireiškiančios meilės. Žmogus, kuris yra artimas, negali abejingai praeiti pro kito kančia. „Tik po kentėjimų aš supratau, kaip gilus yra žmonių sielų giminingumas. Reikia pačiam išeiti kentėjimo mokyklą, tada visi kenčiantieji mums bus suprantami ir mes žinosime, ką jiems pasakyti“ (N. Gogolis).

ATSKIRTIES SKAUSMAS

6 eilinis sekmadienis (B)

Kun 13, 1–2. 45–46; 1 Kor 10, 31 – 11, 1; Mk 1, 40–45

Kasmet yra minima Pasaulinė raupsuotųjų diena. Dabartiniu metu, ypač Azijos ir Afrikos žemynuose, raupsais serga nuo 15 iki 20 milijonų žmonių. Raupsų ligos pirmieji simptomai yra skausmo nejutimas. Ligoniu vienaip ar kitaip susižeidus visiškai neskauda. Kam nors gali atrodyti, jog tai visai neblogai, juk nejausti skausmo yra visų ligonių svajonė. Tačiau po skausmo nejutimo stadijos žmogaus organai pradeda pūti, nupūva pirštai, nosis, galiausiai visas žmogus pavirsta pūvančia būtybe.

Raupsuotąjį ištikdavo dvi sunkios nelaimės. Pirmoji – jį atskirdavo nuo šeimos, visuomenės, sinagogos, nuo visų ir visko, kad sveikieji apsisaugotų nuo pražūtingos ligos. Toks ligonis neturėjo jokių santykių su kitais žmonėmis, jis buvo gyvas miręs. Antroji nelaimė ta, kad anuomet raupsų liga buvo laikoma Dievo bausme už nuodėmes. Raupsuotasis laikytas ir ligoniu, ir nusidėjėliu.

Raupsų liga šio sekmadienio Evangelijoje turi ir nuodėmės parabolę. Šiandien visą pasaulį, kiekvieną žmogų be išimties, yra apėmusi pati baisiausia epidemija ir pati baisiausia užkrečiama liga – tai nuodėmė. Pavvydas, kerštas, pyktis ir melas, žudynės ir vagystės, išdavystės ir neskaistumas – visa tai nuodėmės raupsai, pažeidžiantys kur kas giliau, žmogaus sielą. Niekas geriau nepavaizduoja nuodėmės blogio, kaip raupsų liga. Paradoksas yra tai, jog mes labiau saugomės ligų nei nuodėmių. Nuodėmė yra didžiausia blogybė, kurią galima žemėje rasti, ji blogesnė už ligą, skurdą ir net mirtį. Todėl baisiausia būna, kuomet žmogus, lyg raupsuotasis, pradeda nebejausti sąžinės skausmo. O kai sąžinė tyli, atsiveria kelias visoms nuodėmėms. Mūsų tautos filosofas A. Maceina sakė: „Savo sąžinės paneigimas yra pagrindinės mūsų vertybės paneigimas ir todėl didžiausias žmogaus nuosmukis.“ Štai

kodėl, mieli tikintieji, žmonės taip dažnai vieni kitus kaltina sąžinės praradimu. Sąžinė – tai mūsų dvasinis imunitetas prieš nuodėmę. Nieko nėra blogiau, kai ligonis nepripažįsta, nesupranta, jog serga. Jeigu nepripažįsti, jog esi ligonis, neieškai gydytojo, nevar-toji vaistų. Kaipgi tada pagysi? Nusidėjusio žmogaus laukia ir kiti dideli išbandymai. Sunkias nuodėmes padarę asmenys dažnai netenka šeimos, juos pasmerkia visuomenė, o už itin sunkius nusikaltimus kai kurie būna įkalinami. Tai lyg „raupsuotųjų“ rezervatai. Nusidėjęs žmogus nusigręžia nuo Dievo, nutolsta nuo bažnytinės bendruomenės. Nuodėmė pūdo žmogų iš vidaus. Vienais metais Pasaulinės raupsuotųjų dienos šūkis buvo: „Pasaulis serga raupsais, pagydykime jį!“ Taip norisi prie šio šūkio parašyti antrą: „Pasaulis serga nuodėmėmis – išgydykime jį!“ Kas gali mus išgydyti? Atsakymo ieškokime dar kartą sugrįžę prie šio sekmadienio Evangelijos.

„Jei panorėsi, gali mane padaryti švarų“ (Mk 1, 40). Koks nuostabiai nuolankus ligonio prašymas. Jis nepriekaištauja Jėzui, kaip kad mes dažnai priekaištauja-me Viešpačiui, sakydami: „Kodėl manęs nepagydy?“ Raupsuotasis supranta savo beviltišką padėtį ir, atrodo, negali tikėtis pagijimo, nebent Dievas panorės. Jo malda trumpa, paprasta ir nuolanki. Jo prašyme paslėptas susitaikymas su Dievo valia: „Tebūnie Tavo, Dieve, valia.“ Raupsais sergantis žmogus buvo laikomas nešvariu. Štai kodėl raupsuotasis prašo padaryti jį švarų. Jėzus pasigaili šio nusižeminusio žmogaus ir ištiesęs ranką jį paliečia. Jėzus nebijo paliesti tokia užkrečiama liga sergančio žmogaus. Atrodytu, Jėzus nori pasidalyti su raupsuotu juo jo skaudžiu likimu. Taip ir įvyksta: Jėzų ne kartą žmonės nori išvaryti už miesto ir nužudyti. Ir galiausiai jiems tai pavyksta, Jėzus lyg raupsuotasis miršta išvarytas iš miesto, nuošaliai ant kalno, prikaltas prie kryžiaus. Jėzus išgydo raupsuotąjį: „Noriu, būk švarus!“ Kokia didelė Dievo meilė žmogui, koks didelis Viešpaties gailėstingumas. „Ne sveikiesiems reikia gydytojo, o ligoniams... aš atėjau šaukti ne teisiųjų, bet nusidėjėlių“ (Mt 9, 12–13. Ar mes

visi esame švarūs, ar esame nenuodėmingi? Raupsuotieji tai mes: sužeisti egoizmo, nepajėgumo mylėti, baimės ir pykčio. Tačiau mano nuodėmės nėra kliūtis Dievo gailėstingumui pasireikšti. Tereikia su malda kreiptis į Viešpatį prašant pagalbos. „Visa, ko tikėdami melsite, – gausite“ (Mt 21, 22).

Išgydęs žmogų Kristus nori pasirūpinti jo ateitimi, siunčia pasirodyti kunigams, tai reiškia sugrįžimą į religinę bendruomenę, į visuomenę. Nuodėmė žmogų nutolina nuo bažnytinės bendruomenės, todėl būtina vėl į ją sugrįžti. Viešpats mus paliečia sakramentais gydydamas mūsų sielą ir kūną. Ypač Atgailos, Eucharistijos ir Ligonių patepimo sakramentais.

Jėzus, išgydydamas šį ligonį, suteikia jam nuostabią dovaną sugrįžti į šeimą, pas draugus, mylėti ir mels-tis šventykloje. Šis atstumtas žmogus iš naujo tampa tėvu, vyru, piliečiu, draugu, tikru žmogumi. Štai pa-

grindinis Dievo noras: sugrąžinti žmogui jo asmens pilnatvę glaudžiamė ryšyje su Dievu. Būti krikščioniū reiškia būti tikra asmenybe. Viešpats nori sugriauti vi-sus žmones skiriančius barjerus.

Mūsų miestuose yra daug ligoninių, jose tūkstančiai ligonių laukia pagijimo: tai nesuskaičiuojama minia kenčiančių žmonių. Mes taip pat galime pasirūpinti ligoniais namie ar ligoninėse, nes ligos skausmo ištiktas žmogus kenčia ir atskirties skausmą. Aplankydami ligonį, pasidalijame jo skausmu, taip nors truputį dvasiškai sustiprindami ir užjausdami kenčiantį, parodydami, jog jis nėra užmirštas. Tačiau neužmirškime ir tų, kurie sužeisti nuodėmės tikisi, kad kas nors išties pagalbos ranką, sukalbės užtarimo malda, idant nusi-dėjėlio siela pasveiktų.

Apvalyk ir mus, Viešpatie, nuo nuodėmės raupsų ir leisk mums gėrėtis Tavo meile ir gailėstingumu!

ŽMOGAUS VIENATVĖS DYKUMA

I gavėnios sekmadienis (B)
Pr 9, 8–15; 1 Pt 3, 18–22; Mk 1, 12–15

Prisimenant šio sekmadienio Evangelijoje minima Jėzaus keturiasdešimties dienų maldą ir pasninką dykumoje, atrodytų, jog nuo pasaulio blogio galima pabėgti į dykumą, į tyrus. Tačiau ir čia šėtonas suranda mus. Pasirodo, mes patys sau virstame dykuma. Mūsų planeta virsta didele žmogaus vienatvės žeme. Mūsų sielos būklę galima pavadinti dykuma ir vienatve. Kristus sako: „Žmogų suteršia vien tai, kas iš jo išeina. Iš vidaus, iš žmogaus širdies, išeina pikti sumanymai, paleistuvystės, vagystės, žmogžudystės, svetimavimai, godumas, suktybės, klasta, begėdystės, pavydas, šmeižtai, puikybė, neišmanymas. Visos tos blogybės išeina iš vidaus ir suteršia žmogų“ (Mk 7, 20–23). Kai žmonių širdys išdžiūva, išdžiūsta ir meilė, o be meilės žūva gailėstingumas ir jo vietoje išauga egoizmo ir žiaurumo kaktusai. Sociologai sako, jog mūsų ne tik kaimai, bet ir didmiesčiai virsta baisiausiomis žmonių vienatvės dykumomis, žmonės tampa vieni kitiems abejingi.

Dykumoje žmogus jaučiasi pažeidžiamas, galintis pražūti, ypač čia jis labiausiai priklauso nuo Dievo ir jam labiausiai reikia Dievo pagalbos. Ką daryti, kad netaptume piktosios dvasios auka? Ką daryti, kad pasaulio miražai mūsų neapgautų ir nepražudytų?

Reikia atsiversti. Dykumoje išgyvena tik tie gyvūnai ir augalai, kurie prisitaiko prie sunkių gyvenimo sąlygų. Žmogus gyvenimo dykumoje išgyvena tuomet, kai atsiverčia ir tiki Evangelija. Atsiversti tai ne tik pradėti kažkaip gerai elgtis, „anksčiau dariau blogi, dabar darysiu gėrį“, bet visų pirma įsitikinti gėrio būtinumu savo gyvenime. Įsitikinti, jog mūsų anks-tesnis gyvenimas buvo labai nuodėmingas, nes buvo susijęs su pasaulio dvasia. Jokūbo laiške rašoma: „Iš kur atsiranda karai, iš kur tarp jūsų kivirčiai? Ne iš kur kitur, tik iš jūsų užgaidų, kurios nerimsta jūsų sąnariuose. Geidžiate ir neturite? Tuomet žudote. Pavydite ir negalite pasiekti? Tuomet kovojate ir kariaujate. Jūs neturite, nes neprašote. Jūs prašote ir negaunate, nes negerai prašote – tik savo įnoriams patenkinti“ (Jok 4, 1–3).

Gyvenimo dykumoje pilna miražų – pagundų, kurios jomis susiviliojusius žmones pražudo. Būtina sielos žvilgsnį pakelti aukščiau, į Dievą, kuris siūlo nors ir reiklesnį gyvenimą, tačiau sėkmingiau padedantį išgyventi gyvenimo vienatvės dykumoje, labiau realizuoti save kaip žmogų. Jeigu radikaliam nepakeisime savo mąstymo, kalbėsenos ir darbų, pražūsime tyruose. St. Šalkauskis sakė: „Religija gydo socialinę netvarką per žmonių sielų reformą.“ Radikalus pasikeitimas iš egoizmo į meilę, iš uždaramo į solidarumą, iš abejingumo į dėmesį artimo troškimams. Atsiversti ir tikėti. Kuo? Tikėti ne vien tuo, kad Dievas

yra, bet tikėti į Dievą, kaip Tėvą, Brolį, Draugą, kuris myli žmogų ir trokšta jam gero. Tikėti Evangelijos nešamu gėriu žmogui. Bibliniai tyrai labiau reiškia kovos prieš blogį ir ištikimybės Dievui laikotarpi.

Naujajame Testamente graikiškai atsivertimas yra *metanoia*: šis žodis reiškia proto revoliuciją. Taip ir šio sekmadienio Evangelija kalba apie atsivertimą, apie revoliuciją. Tačiau kokią revoliuciją, į ką atsigręžiant, į kokias idėjas? Ar tai socialinė, proletariato, o gal kultūrinė revoliucija? Čia išvardytos revoliucijos turi bendrą požymį: jos visos yra nukreiptos prieš kažką, kas yra žmogaus aplinkoje – prieš struktūras, valdžias, papročius.

Evangelinė revoliucija yra visiškai skirtinga nuo mums įprastų revoliucijų. Pirmiausia tai vidinė revoliucija – revoliucija prieš save pačius. Labai panašiai kalbėjo Jonas Krikštytojas: „Štai kirvis jau prie šaknų, ir kiekvienas medis, kuris neduoda gerų vaisių, bus iškirstas ir įmestas į ugnį“ (Mt 3, 10). Tai mumyse augančio medžio šaknys, kadangi visokio blogio šaltinis yra žmoguje, jo sergančioje, klaidingai suprantamoje laisvėje.

ATSIMAINYMO SLĖPINYS

II gavėnios sekmadienis (B)
Pr 22, 1–2. 9a. 10–13. 15–18; Rom 8, 31b–34; Mk 9, 2–10

„Negalėčiau gyventi nei akimirkos be religijos, – taip liudijo Mahatma Gandis. – Daugelis mano draugų politikų nusivylė manydami, jog mano politika kyla iš religijos. Jie yra teisūs. Mano politinė veikla, kaip ir visos kitos veiklos, kyla iš religijos. Pasakysiu, jog kiekvienas tikinčiojo darbas privalo kilti iš jo religijos, kadangi religija mus sujungia su Dievu, noriu pasakyti, jog Dievas vadovauja mano kiekvienam atodūsiui.“ Jeigu taip kalbėjo Gandis, tai kaip mes, krikščionys, turime kalbėti apie savo religiją?

Kristaus atsimainymas ant Taboro kalno mums, brangūs tikintieji, primena ir mus pamoko, jog, norint pasiekti dangaus laimę, reikia pakeisti savo dvasią žemiškojo gyvenimo laikotarpiu. Jėzaus atsimainymas primena būtinybę atsiversti. Mes turime atsinaujinti, atkurti nuodėmių sužalotą Viešpaties paveikslą savyje, kad Dievo paveikslas šviestų mumyse visą mūsų gyvenimą. Viešpaties paveikslas žmoguje susideda iš meilės, gailestingumo, skaistumo, nuolankumo – iš

Dykumoje reikia taupyti maistą, o ypač vandenį. Tai padaryti gali tik labai tvirtos valios žmogus. Mūsų kaip krikščionių valią stiprina pasninkas ir apsimarinimai. Šv. Atanasas apie pasninką rašė: „Pasninkas gydo ligas, baido piktąsias dvasias, toлина juodas mintis, šviečia protą, pakelia žmogų nuo žemės, kad jis pakiltų į Dievą.“

Didesni ar mažesni apsimarinimai padeda tikinčiajam prisiminti bet mažytę dalį tų kančių, kurias iškentėjo dėl mūsų nuodėmingųjų Jėzus Kristus.

Kova dėl žmogaus sielos tęsiasi ir tęsis iki pasaulio pabaigos. Šiandien šėtonas stengiasi įtraukti į tą kovą visas pasaulio vyriausybes, organizacijas ir kultūras, kad šios, eidamos šėtono keliu, valdytų žmones ne žmonių naudai, bet pinigų ir puikybės naudai. Taip milijonai žmonių įstumiami į dvasinį ir fizinį skurdą, į sielos vieatvę ir dykumą.

Dėkojame Tau, Viešpatie, kad atsiuntei galingą kovotoją už mūsų sielos laisvę, Jėzų Kristų, kuris niekais pavertė šėtono galybę. Pasižadame šiandien, Viešpatie, melstis už tuos, kurie yra gundomi turtais, puikybe ir garbe, kad atsiverstų ir tikėtų Evangelija.

viso to, kuo spindėjo Jėzus Kristus žemiškojo gyvenimo dienomis. Atsimainymo slėpinys mums apreiskia Jėzaus ir mūsų Velykų, prisikėlimo iš numirusių, grožį ir džiaugsmą. Iš krikštyklos išėjome švarūs, tačiau mūsų klaidos ir aistros šį Dievo paveikslą vis aptemdo, sutepa mūsų nuodėmingo gyvenimo purvu. Štai kodėl būtina nuolat atnaujinti Viešpaties paveikslą mumyse per visą gyvenimą, atnaujinti išsilaisvinant iš netyrumo ir ydų, išpuosti sielą gerais darbais. Kad tai pasiektume, privalome atlikti užduotį, kurią Dievas mums įsakė žodžiais: „Šitas mano mylimasis Sūnus. Klausykite jo.“

Tačiau kyla klausimas, kur Jėzus kalba mums šiandien? Visų pirma Jis kalba mūsų sąžinėje. Sąžinė yra nepaprastoji Dievo balso pakartotoja mūsų viduje, tačiau vienos sąžinės nepakanka. Mat neretai žmogus ir sąžinės balsą sugeba užgniaužti. Būtina, kad mūsų sąžinė būtų apšviesta Evangelijos ir Bažnyčios mokyimo. Kaip sakė M. Tvenas: „Kiekvienas žmogus, panašiai kaip mėnulis, turi neapšviestą pusę, kurios niekam nerodo.“ Evangelija yra toji vieta, iš kurios mums šiandien kalba Jėzus. Būtina klausyti: žmonėms labai miela girdėti mylimo žmogaus balsą. Todėl Abraomas

išgirdęs Viešpatį atsiliepia: „Aš čia.“ Štai kodėl dangiškasis Tėvas kviečia apaštalus klausyti Kristaus. Kadangi per žodžius, pasiekusius jų ausis, ateina apreiškimas meilės, kuri galutinai atsiskleis ant kryžiaus. Mylimo asmens klausymas pasireiškia paklusnumu jam. Autentiškas krikščionio paklusnumas sutampa su Dievo žodžio klausymu. Iki tol tikintys izraelitai klausė Mozės ir Elijo, dabar atėjo eilė klausyti Kristaus. Jis vienintelis žmonių Mokytojas. Klausyti Kristaus reiškia išgirstus žodžius ir paliepinus įgyvendinti praktikoje.

Taip Kristaus atsimainymas mums primena pareigą atnaujinti savo sielą. Šiandien mūsų širdyse su nauja jėga turi suskambėti Kristaus paliepinimas: „Budėkite ir melskitės“ (Mk 14, 38). Viešpats mums liepia budėti, kad jokia nuodėmė neįsiskverbėtų į mus. Blogis skverbiasi į mus per mūsų akis, kuomet mes matome blogus pavyzdžius, skverbiasi į mūsų lūpas, kai ištariame blogus, piktus, apkalbančius, šmeižiančius, smerkiančius žodžius. Blogis į mus smelkiasi per mūsų mintis, sukeldamas kerštingus, pavydžius, neskaisčius jausmus. Mes privalome būti savo širdies sargais, nes nuodėmė atima gyvenimo džiaugsmą, atima viltį ir pasitikėjimą Dievu.

Džiaugsmas ir kančia keičia žmogų. Būna, kad žmogus, kurį mes artimai pažinojome, staiga mums atiskleidžia visiškai nematytais bruožais. Kartais taip atsitinka tuomet, kai mes meilės akimis pažvelgiame į jį, galbūt taip, kaip į jį žiūri Dievas, arba kuomet tas

žmogus nelaimėje ir kančioje pademonstruoja nepaprastą ištvermę, didvyriškumą ir suteikia kitiems, visiškai to nelaukiantiems, pagalbą. Atsitinka ir taip, jog mes matome pasikeitusį žmogų, kai jį patį paliečia koks nors didelis džiaugsmas arba skausmas. Rašytojas Antuanas de Sent Egziuperi sakė: „Kad ir koks bjaurus, pralaimėjimas gali būti vienintelis kelias į prisikėlimą.“ Būna, jog žmogų pakeičia džiaugsmas, tačiau žmogų labai pakeičia, tiesiog sutaurina skausmas, kurį jis iškenčia būdamas ištikimas Dievui. Ant Taboro kalno kalbėdamasis su Moze ir Eliju apie kančią ir mirtį ant kryžiaus iš meilės žmonėms, Jėzus sužibo dieviška didybe ir garbe. Iš džiaugsmo mokiniai panorą pasilikti Taboro viršūnėje. Tačiau Kristus liepė mokiniams leistis žemyn nuo kalno, kur jo laukė kančia. Pasaulis negali būti išgelbėtas be Kristaus mirties. Ir krikščionis žino, jog kančia ir mirtis netaria paskutinio žodžio. Artinantis kančiai ir mirčiai ant kryžiaus, Kristus atsimainė trijų mokinių akivaizdoje, kad dar kartą paliudytų esąs Dievo Sūnus ir sustiprintų mokinių dvasią būsimų persekiojimų akivaizdoje, kad, matydami pažemintą ir nukryžiuotą savo Mokytoją, apaštalai nesuabejotų ir neišsižadėtų tikėjimo.

Skubėkime ir mes savo varguose pas Jėzų, prašydami mus sustiprinti. Jėzau, garbinu Tave ir viliuosi, kad Tu savo išaukštinimu su manimi pasidalysi amžinybėje. Paguosk ir mane maldoje, sustiprink kančiose, kai mano jėgos ir drąsa susilpnės.

Parengė mons. Artūras Jagelavičius

Nauji leidiniai

Salvador Ros García. Šventosios Teresės maldos būdas. – Kaunas: Gyvieji akmenėliai, 2015. – 64 p. – (Terėsiškojo Karmelio knygynėlis)

Tėvas karmelitas Salvadoras Rosas pačios šv. Jėzaus Teresės žodžiais išdėsto jos maldos esmę. Šv. Teresė remiasi ne teorija, bet savo patirtimi. Pasak jos, malda yra ne kas kita, kaip nuoširdus draugų pokalbis, bendravimas. Knygelėje apžvelgiama tai, kas padeda melstis, būtinos maldos sąlygos ir vaisiai, maldos kelyje kylantys sunkumai ir patarimai, kaip juos įveikti. Teresės mokymą apie maldą padeda geriau suprasti jos maldų ir poezijos ištraukos. Knygelės pabaigoje pateikiami pagrindiniai šventosios gyvenimo faktai.

2015-aisiais metais, švenčiant šv. Jėzaus Teresės 500 metų gimimo jubiliejų ir Pašvęstojo gyvenimo metus, Paštuvos seserys basosios karmelitės kviečia į Terėsiškojo Karmelio knygynėlį. Jame leidiniai lietuviui skaitytojui atrinkti iš gausaus Karmelio dvasinių raštų lobyno, tikintis kiekvieną Dievo trokštantį paskatinti leisti į draugystės su Juo nuotyki.

PRAKTINIAI PATARIMAI NUODĖMKLAUSIAMS

Parengta pagal: *Fr. Michael Woodgate. A Priest's Guide to Hearing Confessions. – London: Catholic Truth Society. Publishers to the Holy See, 2008.*

Ižanga

Vyresni kunigai atsimena įvairius nuodėmklausių vadovus ir moralinės teologijos žinynus, tačiau neseniai išventintieji tikriausiai nelabai žino, kad tokių knygų esama. Taip sakydami neteigiame, kad jaunesni kunigai stokoja teorinių ir praktinių žinių, kaip klausyti išpažinčių, tačiau manome, jog jiems būtų pravartus trumpas Sutaikinimo sakramento šventimo vadovas. Ši nedidelė knygelė nėra šiuolaikinis senųjų vadovų atitikmuo – leidinio trūkumus puikiai numano pats autorius, dėkingas kunigams, padėjusiems savo patarimais ir konstruktyvia kritika. Visuomenei tampant vis sudėtingesnei ir, deja, kai kur prastėjant katechezei, nuodėmklausys susiduria su sunkesnėmis situacijomis nei jo pirmtakai. Nuodėmklausiai, privalėdami nepažeisti šio sakramento antspaudo, t. y. neišduoti sakramentinės paslapties, vargiai tegali aptarti tokias situacijas su konfratrais, ypač savo dekanato ar netgi vyskupijos. Viliamės, kad šis kuklus leidinys pravers tiek ilgametę patirtį turintiems, tiek neseniai išventintiems kunigams.

I skyrius SAKRAMENTO KILMĖ

Bažnyčios požiūris į tam tikras nuodėmes laikui bėgant keitėsi. Galima teigti, jog kito ir santykis tarp nuodėmklausio ir penitento – šiais laikais penitentas šilčiau priimamas nei, tarkim, prieš 50 metų. Tuo anaiptol nesakoma, kad anksčiau nebuvo tikrai jautrių ir atjautčančių kunigų, tačiau dabar toks požiūris į penitentą daug dažnesnis nei kada nors anksčiau.

Amžių tėkmėje penitencinė tvarka ir šio sakramento šventimo praktika keitėsi. Pavyzdžiui, manoma, kad II amžiuje laikytasi praktikos, jog yra trys nuodėmės, kurių Bažnyčia nelinkusi atleisti. Jas padariusieji visam gyvenimui būdavo ekskomunikuojami. Šios nuodėmės buvo: stabmeldystė, ištvirkavimas ir žmogždystė. Penitencinė tvarka šių trijų nuodėmių atžvilgiu III amžiuje sušvelnėjo. Pavyzdžiui, popiežius Kalixtas leido sugrįžti svetimautojams, nusidėjusiems po Krikšto. Popiežius Kiprijonas iš naujo atvėrė duris

nusidėjusiems stabmeldyste, o Ankyros Susirinkimas IV amžiaus pradžioje sutaikinti su Bažnyčia leido žmogžudžius, gulinčius mirties patale. Iš tokių sunkių nuodėmių būdavo išrišama laikantis šios tvarkos: pirma nusidėjėliai turėdavo tapti atgailautojais, o paskui prasidėdavo atgaila. Atgailautojai vilkėdavo tam tikrą drabužį, jiems bažnyčioje būdavo skirta speciali vieta. Per Mišias, prieš pat visuotinę, arba tikinčiųjų, malda, atgailautojai turėdavo išeiti. Šis procesas paprastai pasibaigdavo atgailautojų išrišimu per Atgailos Mišias Didįjį ketvirtadienį, skirtą atgailą atlikus gavėnios metu. Tačiau nebūtinai viskas tuo baigdavosi. Po Krikšto nusidėjusieji sunkia nuodėme galėjo tik vieną kartą gauti nuodėmių išrišimą.

Ankstyvosios krikščionybės laikotarpiu, iki Nikėjos I Susirinkimo, kai krikščionys labiau brangino savo tikėjimą, anksčiau nupasakota sistema veikė neblogai, tačiau nuo IV amžiaus ji pradėjo irti. Bažnyčios narių sudėčiai ėmus kisti, pakito ir jos tvarka. Daugybė žmonių būdavo pakrikštijami kūdikystėje ir, Romos imperijoje krikščionybei išpopuliarėjus, Bažnyčia itin sparčiai augo. Tuo metu pradėjo plisti praktika atidėlioti atgailą iki mirties patalo. Daugelis krikščionių, nusidėjusių vieša nuodėme, paprasčiausiai susitaikydavo su ekskomunikavimu, o slapta nusidėjusieji galbūt priimdavo Švenčiausiąjį Sakramentą su nešvaria sąžine arba tiesiog laukdavo mirties dienos. Apskritai nuo IV amžiaus pasauliečių, priimančių Šventąją Komuniją, mažėjo.

VII amžiuje sistema pakito dėl airių vienuolinio judėjimo įtakos. Ji paplito Prancūzijoje ir Italijoje, spėjama, iš pradžių anglų vienuolių misionierių išplatinta Nyderlanduose ir Vokietijoje. Naujoji pakitusi sistema apėmė kai kuriuos senajai atgailos sistemai būdingus griežtus metodus ir vis dažnėjančią išpažinties gulint mirties patale praktiką. Be to, atgailą skirti galėjo ne tik vyskupas, bet ir kunigas. Taip pat nebeliko viešo atgailavimo. Tačiau skiriama atgaila išliko panaši į senosios tvarkos bausmes, pavyzdžiui, savaites trunkantis pasninkas. Tokią atgailą atgailautojas galėdavo atlikti vietos vienuolyne. Dažniausiai tam pasirenkamas laikas būdavo gavėnia, todėl ji tuo metu tapo svarbi. Užgavėnių dieną buvo įprasta, kad kunigas skiria privačią atgailą, o per Velykas – suteikia išrišimą. Taip nebeliko viešo pažeminimo atgailos metu. Be to, nusidėjus ta pačia nuodėme, buvo galima vėl atgailauti. Išrišama buvo ir iš ne tokių sunkių nuodėmių, tai vadinta pamaldumo išpažintimi. Pamaldūs krikščionys kreipdavosi į šventai gyvenančius žmones netgi tada, jei jų nuodėmė būdavo lengva. Prie atgailos ir išrišimo prisidėjo ir patarimų teikimas. Laterano IV Susirinkimas 1215 metais kaip vieną iš velykinių priesakų įtraukė

pareiḡą išpaḡintį atlikti bent kartą per metus, nepriklausomai nuo nuodėmės sunkumo. Šiandien Anglijoje ir Velse (taip pat ir Lietuvoje – *red. past.*) kiekvienas sąmoningumo amžių pasiekęs krikščionis turi pareiḡą bent vieną kartą per metus sąžiningai išpaḡinti savo sunkias nuodėmes (989 kanonas ir Katalikų Bažnyčios katekizmas, 1457). Apskritai kalbant, Atgailos sakramento praktika labai mažai tepasikeitė iki Vatikano II Susirinkimo.

Skaitytojai veikiausiai bus susipaḡinę su Vatikano II Susirinkimo nutarimu reformuoto, popiežiaus Pauliaus VI įsakymu išleisto Romos apeigyno *Atgailos apeigomis*. (Lietuviškąjį *Atgailos apeigų* tekstą parengė Lietuvos Vyskupų Konferencijos Liturgijos komisija pagal tipinį lotyniškąjį *Ordo Paenitentiae* leidimą. Jį aprobavo Lietuvos Vyskupų Konferencija ir patvirtino Dievo kulto ir sakramentų kongregacija 2004 m. spalio 11 d. – *red. past.*) Tolesniuose skyriuose pateikiama nuorodų į šį apeigyną ir citatų iš jo, tačiau stengiamasi neatkartoti jo turinio tikintis, kad kiekvienas kunigas jį turi.

II skyrius

KUNIGAS KLAUSYKLOJE

Kad bet kuris sakramentas būtų galiojantis, reikia keturių dalykų: medžiagos, teikėjo, apeigų ir intencijos.

Apžvelkime kiekvieną iš jų, siedami su Sutaikinimo sakramentu.

1. Medžiaga

Ji yra dvejopa:

a) *netiesioginė* medžiaga yra nuodėmė. Ji netiesioginė, nes buvo padaryta *iki* švenčiant sakramentą;

b) *tiesioginė* medžiaga yra trys atgailaujančiojo aktai: nuodėmių išpaḡinimas, gailestis ir atsilyginimas.

Išrišimui gauti reikia abejopos medžiagos.

Visoms nuodėmėms reikia išrišimo, tačiau skirtinos sunkiosios nuodėmės, kurioms būtinas sakramentinis išrišimas, ir lengvosios nuodėmės, kurioms pakanka gailesčio aktų prašant atleidimo. Žinoma, Dievui nepatinka ir yra bjauri bet kokia nuodėmė, bet praktiniais sumetimais turime daryti šį skirtumą. Mokant apie šį sakramentą būtina atskirti tas nuodėmes, dėl kurių draudžiama priimti Šventąją Komuniją, nuo lengvųjų nuodėmių, kuriomis nusidėjus neprivalu susilaikyti nuo jos priėmimo.

Nuodėmė yra sunkioji (mirtinoji), jei:

a) Jos medžiaga (objektas) sunki (-us).

b) Ji padaryta visiškai paḡįstant ir suprantant. Nors pati nuodėmė yra iš esmės blogas dalykas, bet žmogus laikytinas tikrai nusidėjusiu, jei aiškiai suprato, kad daro nuodėmę.

c) Nusidėta visiškai, arba sąmoningai, pritariant. Pavyzdžiui, apsimiegojęs, apkvaišęs ar apgirtęs žmogus nusidėdamas stokoja sąmoningumo, būtino visiškam sutikimui.

Jei išpaḡinties medžiagos nėra

Kartais pasitaiko tokių atvejų, kai penitentas nuodėmklausiu nepasako netgi lengvųjų nuodėmių, taigi nebūna gerai pasirengęs išpaḡinčiai. Tuomet kunigas turi deramai paprašyti penitento leidimo iširti jo sąžinę, pavyzdžiui, pagal Dešimt Dievo įsakymų, Palaiminimus, Dvasios vaisius (*Gal 5, 22*) ar septynias didžiąsias nuodėmes. Taip pasielgti yra daug geriau nei liepti (žinoma, mandagiai) atgailaujančiajam ateiti kitą kartą tinkamai pasirengus. Eiti išpaḡinties reikia drąsos, todėl žmogus, pasiryžęs jai, neturi likti nieko negavęs.

Išpaḡinties kartais gali ateiti protinių sutrikimų turintis žmogus ir nežinoti, ką pasakyti ar nuo ko pradėti. Tokiu atveju kunigui derėtų elgtis itin švelniai ir nuspręsti, ar būtų naudinga atgailaujančiajam užduoti keletą klausimų, galbūt suteiksiančių medžiagos išrišimui suteikti, ar geriausia sukalbėjus maldą suteikti jam palaiminimą. Šioje srityje neabejotinai būtinas ypatingas jautrumas. Kai kurie penitentai turi sunkių kalbos sutrikimų, tačiau kuo puikiau atsimena visa, ko reikia, išrišimui gauti. Nors tokie žmonės gali būti ypač aukšto intelekto, kunigui bus tikrai sunku suprasti, ką jie sako. Panaši situacija gali susiklostyti klausant išpaḡinties žmogaus, kurio gimtoji kalba nėra ta pati kaip nuodėmklausio. Savaiame suprantama, jog tokiu atveju kunigas privalo itin įdėmiai klausytis ir prireikus prašyti kalbančiojo pakartoti, ką šis buvo pasakęs. Vėlgi čia būtinas ne tik didelis supratingumas, bet ir kantrybė.

Retkarčiais išpaḡinties ateina tokie žmonės, kurie dėl savo gyvenimo šventumo neturi išpaḡintinių nuodėmių. Jie dažniausiai pamini vieną ar porą netobulumų, o kartais paprasčiausiai neįstengia prisiminti nė vienos savo nuodėmės, bet sakosi: „Tėve, neabejoju, kad jų turiu.“ Nuodėmklausiu nederėtų tokių žmonių paleisti vien tik palaiminus. Verčiau reikėtų pasiteirauti: „Ar neprieštarausite, jei užduosiu jums kelis klausimus?“ ir peržvelgti, pavyzdžiui, Dešimt Dievo įsakymų, kurie galėtų išjudin-

ti penitento atmintį. Žinoma, tai darykite protingai ir paslaugiai, juk tiesmukai paklause: „Ar ką nors nužudėte?“ galbūt sulauksite juokingo atsakymo! Jei toks metodas vis dėlto nėra vaisingas, penitentui galima pasiūlyti iš naujo apgailėti praesityje padarytą sunkią nuodėmę, kuri jau buvo atleista, ir tada galima suteikti išrišimą.

Jokiu būdu nesiekiant sumenkinti sakramento visumos, tikros abejonės atvejais geriau suteikti išrišimą, nei jo neduoti.

Sąmonės neturintis mirštantysis

Jei prieš netekdamas sąmonės žmogus paprašė kunigo, tada jam galima suteikti išrišimą be išpažinties. Daroma prielaida, kad žmogus nusidėjo ir kvietėsi kunigo norėdamas gauti atleidimą.

Didelės nelaimės

Įvykus nelaimėi dažniausiai nėra kada kalbėtis su pasikrais žmonėmis, todėl kunigas turėtų suteikti bendrąjį išrišimą. Didelė nelaimė – vienas iš nedaugelio atvejų, kai tai ne tik leidžiama, bet ir būtina. (Taip pat žr. skyrių *Kada išrišimas neturėtų būti suteikiamas.*)

Gailestis

Žmogaus atėjimas išpažinties jau yra *prima facie* – *akivaizdus* gailesčio ženklas. Atliekant išpažintį turi pasireikšti keturi gailesčio požymiai:

- Jis turi būti vidinis, tikrai valingas (valia – vienintelė mūsų dalis, kurią valdo ne mūsų emocijos, o mes patys).
- Jis turi būti atgamtinis, kylantis iš atgamtinės paskatos, geriausia, jei iš meilės Dievui, o ne tik iš žmogiškos baimės būti nubaustam ar viešos negarbės (plg. 2 Kor 7, 10).
- Jis turi būti aukščiausias, t. y. vyraujantis veiksnys mūsų gyvenime. Kas bus rytoj – nesvarbu.
- Jis turi būti visuotinis – aprėpti visas padarytas sunkias nuodėmes.

Jei nuodėmklausys abejoja, ar penitentas gailisi, jis gali tai patikrinti:

- paklausdamas, ar atgailaujantysis tikrai pasiryžo daugiau nenusidėti (užuot tiesiog piktišesis);
- paklausdamas, ar penitentas yra apsisprendęs vengti projų nusidėti.

Jei žmogus išpažinties eina dėl tam tikro spaudimo (pavyzdžiui, vaikas, įkalbėtas tėvų), tokiais atvejais gresia nerūpestingumo pavojus. Problemų kyla ir dėl žmonių, ateinančių iš įpročio. Jei rūpinatės, ar penitentas nestokoja gailesčio, papasakokite jam apie mūsų Viešpaties auką ir ką Jis iškentėjo dėl mūsų atpirkimo.

Nuodėmių išpažinimas

Visos sunkiosios nuodėmės privalo būti išpažintos, o nuodėmklausys paprastai turi daryti prielaidą, kad tai ir atlikta, ir įsiterpti tik tada, kai tikrai žino, kad sunkioji nuodėmė padaryta. Sunki nuodėmė privalo būti aiškiai išpažinta. Jei ne, tai nuodėmklausys privalo apdairiai paklausinėti ir nesuteikti išrišimo negavęs atsakymo. Klauskite tik to, ko reikia išrišimui suteikti ir patarimui duoti.

Atsilyginimas už nuodėmes

Atgaila gali būti nustatyta kaip tikras atsilyginimas Dievui už nuodėmes arba kaip simbolinis atsilyginimas. Taip pat būtina atsilyginti kitiems, jei buvo padaryta didelė žala, ypač vagystės ar šmeižto atvejais.

Nuodėmių išrišimas

Išorinis ir veiksmingas šio sakramento ženklas yra išrišimo formulė, kurią kunigui privalu mokėti mintinai. Svarbu atsiminti, jog *svarbiausi formulės žodžiai* yra *Ego te absolvo* – *Aš tave išrišu iš tavo nuodėmių vardan Dievo – Tėvo ir Sūnaus, ir Šventosios Dvasios. Amen.* (N. B. Gresiant tiesioginiam mirties pavojui, tai yra vieninteliai būtini žodžiai.) Tardamas šiuos žodžius kunigas ištisia dešinę ranką (arba abi rankas) virš penitento galvos ir sakdamas paskutinę frazę (cituotąją pirmiau) peržegnoja penitentą.

Atsisveikinimas su penitentu

Atgailos apeigose (1 skyriaus § 47) pateikiama nemažai laiminimo ir atsisveikinimo su penitentu formuluočių, pabrėžiančių Dievo šlovinimą ir krikščioniškojo gyvenimo ugdymą.

2. Atgailos sakramento teikėjas

Galią sakramentiškai išrišti kunigas gauna per šventimus, tačiau jis privalo turėti *įgaliojimą* vykdyti šią galią, t. y. jam reikia įgaliojimų ir jurisdikcijos. (N. B. Jurisdikcija yra ordinarinė arba deleguotoji. Pirmoji yra susieta su pareigybe, antroji yra suteikiama Bažnyčios vyresniojo tiesioginiu pavedimu arba leidimu.) Diecizinis kunigas tuos įgaliojimus gauna raštu pagal savo

pareigas arba iš tos vietovės, kurioje yra įkardinuotas ar reziduoja, ordinaro ir gali jais naudotis visur, nebent vietinis ordinaras tam tikroje vietoje to neleistų (išsamiai žr. 965–986 kanonus). Bet kuris kunigas, net ir neturintis įgaliojimo klausytis išpažinčių, gali galiojančiai ir teisėtai tai daryti gresiant mirties pavojui. Tokiomis pačiomis aplinkybėmis jis taip pat gali išrišti iš ekskomunikos. Tai taikytina ir suspenduotam, ir netgi ekskomunikuotam kunigui. Kunigui leidžiama suteikti išrišimą nuodėmės bendrininkui, jei jam gresia mirties pavojus (žr. skyrelį *Cenzūros*).

Išpažinties sakramentinis antspaudas yra nepažeidžiamas. Tais retais atvejais, kai prireikia vertėjo, jis ar ji, kaip ir kiekvienas asmuo, išgirdęs sakramento metu išpažintą nuodėmę, yra saistomas tos pačios sakramento paslapties. Tam tikros nuodėmės yra „rezervuotos“, t. y. pašalintos iš, pavyzdžiui, parapijos kunigo ar jo vikaro jurisdikcijos (žr. skyrelį *Cenzūros*).

970 kanone teigiama, kad įgaliojimas klausyti išpažinčių turi būti suteiktas tik tiems kunigams, kurie po egzaminų buvo pripažinti tinkamais arba apie jų tinkamumą būtų žinoma iš kitur. Be to, penitentas gali tikėtis (nors tai ir neturi įtakos išrišimo teikimui), kad kunigas yra dorybes besiuogantis žmogus. Tarp paminėtinų nuodėmklausiu deramų bruožų: gerumas, išmanymas ir apdairumas. Tarsime apie kiekvieną iš jų kelis žodžius.

Gerumas

Šis bruožas yra susijęs su gyvenimo šventumu, apimančiu tiek moralinį, tiek dvasinį šventumą. Amoraliai gyvenantis nuodėmklausys vargu ar galės tinkamai įvertinti nuodėmes ir padėti kitiems gyventi moralų gyvenimą. Tačiau nuodėmklausys, gyvenantis moralų, bet ne dvasinį gyvenimą, vargiai padės žmonėms ugdytis dvasinį gyvenimą.

Išmanymas

Nuodėmklausiu būtina išmanyti moralės principus. Šv. Teresė Avilietė išpeikė nuodėmklausius, neišmanančius šių principų.

Apdairumas

Tai gebėjimas pritaikyti moralinius ir dvasinius principus konkrečioms atvejams. Nuodėmklausiu privalo išmanyti apie gyvenimą, žmogaus prigimtį ir žinoti, kaip pritaikyti žinias, įgytas iš studijų ir knygų.

Klausytis išpažinčių reiškia pirmiausia būti dvasiniu teisėju, o paskui ir gydytoju.

1. Kaip *teisėjui*, nuodėmklausiu teks nuspręsti, ar yra kokia nors išriština nuodėmė, ar ji buvo aiškiai išpažinta, ar už ją buvo tikrai gailimasi, ar nuodėmė yra sunkioji ar lengvoji.

2. Kaip *gydytojas*, jis privalo konkrečioms nuodėmėms įveikti duoti atitinkamų vaistų, pavyzdžiui, nurodyti vengti progų, skatinančių nusidėti. Tai *nurodymų* vaistas. Kitais atvejais kunigui gali tekti imtis *patarimo* vaisto – paraginti penitentą tobulinti savo moralinį ir dvasinį gyvenimą, siūlyti gyvenimo atsivertimą.

Kunigui vertėtų neužmiršti ir savo temperamento. Pavyzdžiui, dėl savo temperamento jis gali per griežtai spręsti apie tikinčiuosius, todėl jam derėtų stengtis būti geraširdiškesniam ir nuosaikesniam. O jei kunigui būdingas kiek nerūpestingas temperamentas, jam vertėtų išsiugdyti geresnį Dievo didybės bei garbės, kurią paniekino nuodėmė, suvokimą.

Netiesioginis pasirengimas klausyti išpažinčių

Kaip nuodėmklausiu įgyti šiuos tris būtinus bruožus – gerumą, išmanymą ir apdairumą?

a) Malda. Jai reikia skirti ne tik kelias minutes prieš einant klausyti išpažinčių, tačiau kasdien gyvenant dvasinį gyvenimą.

b) Skaitymu. Moralinės ir asketinės teologijos veikalai tam ypač tinkami. Verta paskaityti biografijas ir grožinę literatūrą, nuodugniai gvildenančią žmogaus prigimtį. Šventųjų vyrų ir moterų gyvenimai geba įkvėpti, vesti, mokyti, uždegti ar parodyti gerų pavyzdžių. Tačiau reikia būti nuovokiam ir jautriam. Šventuosius ne visada galima mėgdžioti!

c) Bendraujant su patyrusiais nuodėmklausiais. Kaip minėjome anksčiau, dėl išpažinties paslapties nėra taip paprasta, kaip gali atrodyti. Į vyskupijose vykstančias ugdymo programas kartais įtraukiamos šiuo aspektu naudingos paskaitos.

d) Tiesiog klausantis išpažinčių. Atsiminkite skirtumą tarp klausyklos ir sakyklos: klausykla pirmiausia yra vieta, kur kalba *atgailaujantysis*, o sakykla – vieta, kurioje kalba *pamokslininkas*. Reikėtų atsiminti ir tai, jog visada rasis tokių penitentų, kurie į klausyklą ateis pirmiausia ieškodami pagalbos, o ne išpažinti nuodėmių. Čia jie ateina dėl to, jog žino tikrai rasiantys kunigą. Žinoma, tokių tikinčiųjų negalima piktai išsiųsti iš klausyklos, tačiau jiems derėtų pasiūlyti palaukti, kol paskutinis penitentas atliks išpažintį, ir

tik tada pasikalbėti apie tai, ko jiems iš tikrųjų *reikia* – pastoracinio konsultavimo ar dvasinio vadovavimo.

Nuodėmklausys (ypač neseniai išventintas) neišvengiamai padarys klaidų arba po laiko pamatys, kad galėjo pasielgti visai kitaip. Tačiau turime nepamiršti, jog „Trečiasis Asmuo“ – Šventoji Dvasia – visuomet veikia išpažinties metu, todėl penitentas išeina gavęs tai, ko čia atėjo, – išrišimą, kurį tik kunigas gali suteikti.

3. Sakramento apeigos

Atgailos apeigų I, II ir III skyriuose aiškiai išdėstytos trejopos apeigos.

4. Sakramento intencija

Atgailos sakramento tikslas ir vaisiai yra mūsų, sunkiai nusidėjusių, sutaikinimas su Dievu ir Bažnyčia. „Visa atgailos vertė ta, kad ji mums sugražina Dievo malonę ir mus su Juo suvienija didžia draugyste“ (Katalikų Bažnyčios katekizmas, 1468). Katekizme toliau rašoma, kad šis sakramentas „gaivina ir Bažnyčios, kentėjusios dėl vieno savo nario nuodėmės, gyvenimą“. Švęsdamas šį sakramentą atgailaujantysis kaskart žengia žingsnį keliu, vedančiu į gyvenimo atsivertimą.

III skyrius

IŠPAŽINTIES PASLAPTIS

Nuodėmklausys privalo saugoti sakramentinę antspaudą nepažeisdamas – neatskleisti nieko, kas buvo išgirsta per išpažintį ar iš jos išplaukia. Išpažinties paslaptis absoliučiai susaisto ir neleidžia jokios išimties jokių atvejų. Kanonų teisės kodekse tai apibrėžiama gana aiškiai ir, kadangi tai yra labai svarbu, pateikiame 983–984 kanonus.

983 kanonas

§ 1. Sakramentinis antspaudas yra neliečiamas; todėl nuodėmklausyui visiškai neleistina išduoti penitento žodžiais ar bet koku kitu būdu ir dėl bet kokios priežasties.

§ 2. Saugoti paslaptį taip pat turi pareigą vertėjas, jei dalyvauja, ir visi kiti, kurie bet koku būdu iš išpažinties sužinojo nuodėmes.

984 kanonas

§ 1. Nuodėmklausyui besąlygiškai draudžiama naudotis išpažinties metu gautomis žiniomis, sukeltas žalą penitentui, net jei nebūtų jokio atskleidimo pavojaus.

§ 2. Tas, kuris yra valdžioje, išoriniame valdyme niekaip negali pasinaudoti žiniomis apie nuodėmes, gautomis per bet kurio metu išklaustyta išpažintį.

Jei nuodėmklausys išduoda paslaptį, nubaudžiamas ekskomunika *latae sententiae*, rezervuota Apaštalo Sostui (1388 kanono § 1). Taip pat vertėjas ar kiti asmenys, išpažinties metu išgirdę kito nuodėmes ir pažeidę sakramento paslaptį, užsitraukia pelnytą bausmę, neatmetant ekskomunikos. 1988-aisiais metais paskelbus Tikėjimo mokymo kongregacijos dekretą, kurį patvirtino Šventasis Tėvas, bausmė (ekskomunika) yra skiriama tiems, kurie atskleidžia sakramentinės išpažinties turinį visuomenės komunikavimo priemonėse ar ją koku nors įtaisu įrašydami (žr. AAS 80 (1988) 1367).

Mokant apie Sutaikinimo sakramentą, katechizuojamųjų irgi pravartu prašyti laikytis išpažinties paslapties, nors kanonai jų ir neįpareigoja. Pagrindinė, nors ir ne vienintelė, to priežastis – toks prašymas apsaugo kunigą nuo galimų melagingų kaltinimų. Jei paslaptis nėra absoliuti, kas gi rizikuos išpažinti savo nuodėmes?

Paslapties pažeidimas gali būti tiesioginis ir netiesioginis.

Tiesioginis pažeidimas

Taip nuodėmklausys *gali* pasielgti vien piktos valios vedamas, tačiau tokie atvejai itin reti. Sutikus parapijietį, kalbantį apie tai, kad išpažinties paslaptis sulaužyta, patartina iš jo gauti raštišką to fakto patvirtinimą. Jei tai paprasčiausias šmeižtas, prieš jo skleidimą reikia imtis veiksmų.

Jei nuodėmklausys išduoda paslaptį, tikėtinau, jog tai atsitinka dėl neatsargumo. Nuo pat pradžių geriausia stengtis atskirti abi „žinojimo sferas“ apie savo penitentus. Kunigas privalo vengti liežuvautojo reputacijos, kad ir kaip nerūpestingai tos paskalos skambėtų.

Netiesioginis pažeidimas

Jis yra tikėtinesnis nei tiesioginis pažeidimas. Tokio pažeidimo pavyzdžiai būtų:

- Tiek kunigas, tiek penitentas klausykoje kalba per garsiai.
- Kalbama apie išpažintas nuodėmes tam, kad būtų atpažinta penitento tapatybė.

c) Sakoma apie penitentą, jog jis ar ji *nepripažino* nusidėjęs tam tikra nuodėme, turint galvoje, pavyzdžiui, neužbaigtą išpažintį.

d) Kalbama apie nuodėmes apskritai, tačiau pridama detalių, išgirstų klausykoje.

e) Tėvai įspėjami imtis tam tikrų atsargumo priemonių, jų atžalai išpažinus tam tikrą nuodėmę (pvz., gali kilti pagunda apsaugoti jaunąjį penitentą nuo progos nusidėti išpėjant tėvus nepalikti lengvai prieinamoje vietoje pinigų).

f) Du nuodėmklausiai aptarinėja konkretų asmenį, kurio išpažinčių jiems abiem teko klausytis skirtingu metu.

g) Per pamokslą smerkiamos konkrečios nuodėmės, kurias kunigas galėjo išgirsti tik klausykoje. Tai darytina itin jautriai, geriausiai nuodėmes siejant su Mišių skaitiniais. Kita vertus, nuodėmių temos homilijose vengti nederėtų!

h) Ne klausykoje kalbama su penitentu apie nuodėmes, išgirstas klausykoje. Net jei kunigas ir yra vienas su penitentu (ne klausykoje), jis privalo atsiklausti leidimo paslapčiai atskleisti. Kita vertus, tam gali būti duodamas nebylus leidimas tokiu atveju, jei penitentas pats pradeda kalbėti apie klausykoje išpažintas nuodėmes.

k) Pakeičiamas požiūris į penitentą, šiam išpažinus nuodėmes klausykoje.

Keli naudingi dalykai, kuriuos vertėtų atsiminti

Trečiam asmeniui nuodėmklausys gali pasakyti, jog išklausė vieno žmogaus išpažinties, tačiau ne daugiau. Net ir šis faktas atskleistinas tik tada, kai yra būtina. Toks asmuo turi būti „tinkamas asmuo“, t. y. turėti tam tikrą ganytojišką santykį su atgailaujančiuoju. Apie nuodėmes, atgailą, patarimus, išrišimo suteikimą ar nesuteikimą nuodėmklausys niekada negali pasakyti daugiau nei *Audivi* („Išklausiau“). Paklaustas „netinkamo asmens“, jis turėtų atsakyti: „Kodėl nepaklausiti to žmogaus pats?“

Paslaptis nėra pažeidžiama, jei klausykoje kunigas šneka apie praėjusį kartą išpažintas nuodėmes, tačiau ir tam privalo būti derama priežastis.

Kunigas su atgailaujančiuoju gali pasikalbėti apie išgirstus klausykoje dalykus iškart po išpažinties remdamasis tuo, jog turėtų padėti suformuoti moralinę visumą. Pavyzdžiui, žmogus paprašė patarimo, tačiau jį duoti užtruktų nemažai laiko ir kiti, atėjusieji išpažinties, būtų

priversti laukti. Tad gali būti skiriama atgaila, suteikiamas išrišimas, o penitento paprašoma ateiti vėliau pas kunigą prie klausykos arba į parapijos raštinę.

Jei išpažinties buvo klausyta per rekolekcijas, o patarimas duotas nuo išpažinties praėjus dienai ar dviem, tuomet abu atvejai gali būti laikomi vienu. Panaši situacija gali susidaryti, jei kunigas kasdien užėina pas tikintįjį, gulintį mirties patale. Toks žmogus gali kunigo klausti, ar atlikdamas išpažintį prieš vieną ar dvi dienas nepamiršo išpažinti tam tikros nuodėmės. Šiuo atveju galite atsakyti „taip“ arba „ne“, neatsiklausdami leidimo paslapčiai sulaužyti, nes reikia stengtis kuo mažiau varginti mirštantįjį.

Paslaptis taip pat įpareigoja ir trečiuosius asmenis, kurie kaip nors sužino apie dalykus, išpažintus klausykoje. Pavyzdžiui, bažnyčioje esantis asmuo atsitiktinai (arba netgi tyčia) išgirsta ar perskaito nuodėmių sąrašą (tai galbūt yra tikra išpažintis arba tikros išpažinties priemonė), arba randa jį paliktą klausykoje ar pamestą nuodėmklausio. Tačiau tai negalioja tokiu atveju, jei penitentas pats jį pametė arba laikė ne klausykoje. Tačiau jei nėra aišku, kuris (penitentas ar nuodėmklausys) pametė šį raštą, privalu saugoti išpažinties paslaptį.

Progai pasitaikius, nuodėmklausiuvi būtų naudinga pasitarti su labiau patyrusiu kunigu, tačiau būtina laiduoti, jog jis negalės nuspėti, kas yra penitentas. Jei vis dėlto taip atsitinka, abu kunigai lieka suvaržyti paslapties.

Penitentai gali leisti nuodėmklausiuvi ne klausykoje pasikalbėti su kitu asmeniu apie jų išpažintas nuodėmes ir pasikonsultuoti siekiant gauti patarimų. Tačiau tai reikalauja diskretiškumo. Leidimas yra duodamas tiesiogiai, o ne nuspėjamas kunigo. Jei atgailaujantysis atšaukia leidimą, to turi būti paisoma.

Atminkite, jog nors penitentai ir nėra suvaržyti išpažinties paslapties, tačiau jiems irgi tenka pareiga neatskleisti klausykoje kunigo pasakytų žodžių, ypač jei tai galėtų kunigui pakenkti ar kaip nors užtraukti sakramento paniekinimo grėsmę.

IV skyrius IŠPAŽINČIŲ KLAUSYMO TVARKOS SKELBIMAS

Žinoma, geriausia išpažinčių klausymo tvarkaraštį kiekvienoje parapijoje (ir kiekvienoje parapijos bažnyčioje ar maldos namuose) pateikti tiek skelbimų lentoje, tiek parapijos laikraštelyje bei interneto svetainėje. Apie šventines rekolekcijas rekomenduojama skelbti kuo anksčiau. Šitokios pamaldos suteikia tikintiesiems

galimybę nueiti pas nuodėmklausį, atvykusį iš kitos parapijos, o ne pas vietinį kunigą, tad nebereikia planuoti kelionės į kitą parapiją, nes prieš Kalėdas ar Velykas tai gali būti sudėtinga. Taip pat rekomenduojama nurodyti ne tik išpažinčių klausymosi laiko pradžią, bet ir pabaigą. Pavyzdžiui, nuo 11 iki 12 valandos.

Klausykloje laiko niekuomet negalima švaistyti – naujinga imtis dvasinio skaitymo, kalbėti rožinį, Valandų liturgiją ar kitas maldas laukiant penitento. Tvarkaraštis turi būti sudarytas taip, kad atitiktų kuo daugiau žmonių poreikius. Nors žmonėms vertėtų gerbti nurodytą tvarkaraštį ir nesiteirauti raštinėje, kada jiems patogiu, tačiau kunigas, jei tik yra neužsiėmęs, turėtų būti pasiruošęs ir nesinervindamas, nedvejodamas išklausyti išpažintį. Vertėtų atsiminti, jog yra ir tokių žmonių, kurie tikrai negali atvykti nurodytu laiku dėl nesutampančių darbo valandų ar kitų svarbių įsipareigojimų. Daugelyje parapijų atsirastis ir norinčiųjų atlikti išpažintį prieš pat šv. Mišias.

Vis dėlto tvarkaraštį privalu laikyti absoliučiu prioritetu, tad įsitikinkite, jog galėsite laikytis nurodyto laiko. Žinoma, tai negalioja ištikus nelaimėi ar susidarius kitokiai neatidėliotinai situacijai. Išpažinčių klausymo tvarkaraštį ne tik pakabinkite prie nuolatinių skelbimų, bet ir kas savaitę priminkite. Tvarkaraštį patartina iškabinti ne tik viduje, bet ir bažnyčios išorėje, nebent į bažnyčią galima įeiti visą parą. Dėl tam tikrų priežasčių žmonės nenoriai skambina į bažnyčios raštinę. Tarp kitko, jei jūsų telefono atsakiklyje yra įrašyta žinutė su skelbiamu šv. Mišių laiku, į ją įtraukite ir išpažinčių klausymo laiką.

Niekuomet nesakykite „Išpažintys pagal pageidavimą“ ar dar blogiau – „Išpažintys pagal susitarimą“. Tai skamba labai atstumiančiai ir galų gale, ką tai reiškia? Pirmiausia toks teiginys sudaro įspūdį, jog Sutaukinimo sakramentas nėra dažna ar įprasta dvasininko pareiga. Antra, tai vienas iš tokių veiksmų, kurie gali atbaidyti ir taip sunerimusį tikintįjį ar atėjusį priimti sakramento po ilgos pertraukos. Net ir pasakymas „Išpažintys po Mišių“ yra truputį nenaudingas, nes skamba neaiškiai. Po kiekvienų Mišių? Po to, kai kunigas pasikalbės su kiekvienu išėinančiu? Ar po to, kai išgers puodelį kavos? Daug geriau yra tiksliai nurodyti išpažinčių klausymo pradžios laiką – geriausia 10 minučių po Mišių. Tad, jei kunigo nelaukia kitos Mišios, jis turi būti pasiruošęs skirti laiko savo parapijiečiams.

Skelbdamas išpažinčių klausymo tvarkaraštį kunigas turėtų tikinčiuosius pakviesti priimti šį sakramentą, ypač prieš Kalėdas ir Velykas. Visuomet geriausia pabrėžti tiek Atgailos sakramento šventimo džiaugsmą, tiek pareigą.

Apaštališkajame laiške *Misericordia Dei* popiežius Jonas Paulius II prašė, jog išpažinčių būtų klausoma ypač prieš šv. Mišias ir netgi jų metu, jei tik bažnyčioje yra laisvų kunigų, galinčių pasitarnauti tikintiesiems.

Kartais sakant homiliją vertėtų pabrėžti sakramento svarbą ir netgi priminti parapijiečiams, kaip jam pasirengti ir jį švęsti. Baimė išpažinti nuodėmes po ilgo laiko kyla iš nežinojimo, kaip elgtis atliekant išpažintį. Jei praeityje žmonės turėjo blogų patirčių, susijusių su išpažintimi, užtikrinkite, kad tai dabar tikrai nepasikartos.

V skyrius

ATGAILOS SAKRAMENTO ŠVENTIMO VIETA

Kanonų teisės kodekse aiškiai nurodyta (964 kanonas), kad įprasta išpažinčių klausymo vieta yra bažnyčia arba oratoriumas, o normas dėl klausyklų nustato Vyskupų Konferencija, tačiau užtikrindama, „kad visuomet atviroje vietoje būtų nejudamas groteles tarp penitento ir nuodėmklausio turinčios klausyklos, kuriomis laisvai galėtų pasinaudoti to pageidaujantys tikintieji“. Kai kurios senos bažnyčios išsaugojo tradicines klausyklas „dėžes“. Kitose bažnyčiose (ypač pastatytose po Vatikano II Susirinkimo) atsirado „sutaukinimo kambarys“, kuriame tikintysis turi galimybę išpažinti nuodėmes pro groteles arba bendraudamas akis į akį su kunigu. Būtina užtikrinti penitento teisę išpažintį atlikti pro groteles. Kunigas taip pat turi teisę klausytis išpažinties šitokiu būdu. Yra pasitaikę atvejų, kai kunigai stengdavosi atkalbėti atgailaujančiuosius nuo išpažinties atlikimo tokiu būdu. Kartais atsitinka ir taip, jog išpažintį išklausyti tenka ir ne bažnyčioje. Pavyzdžiui, žmogui atėjus į parapijos raštinę pastoracinio pokalbio ar ieškant dvasinės paramos ir atsiradus norui atlikti išpažintį ir prašyti išrišimo. Išpažintis gali būti išklausyta ir nuvykus pas ligonį, esantį namie ar ligoninėje. Visais minėtais atvejais būtina užtikrinti išpažinties slaptumą.

Tikriausiai visiems teko girdėti siaubingų istorijų apie kurčiųjų ir neprigirdinčiųjų išpažintis. Problema dažniausiai būna ne pats penitentas, bet kad nuodėmklausiu tenka pakelti balsą, jog būtų išgirstas. Kunigas turi gerai įsitikinti, ar jo balsas nesklinda už klausyklos, ir atitinkamai jį valdyti. Tačiau kad ir kas nutiktų, svarbu užtikrinti, jog penitentas suprato, kokia atgaila jam skirta.

Kiekviena parapija turėtų numatyti vaikų bei protiškai neįgalių suaugusiųjų išpažinčių tvarką. Kunigui vertėtų susipažinti su šia tvarka.

VI skyrius

IŠPAŽINTIES KLAUSYMO EIGA

Prieš eidamas į klausyklą nuodėmklausys paprastai kreipiasi pagalbos į Šventąją Dvasią. Užsidėjęs stulą (ir vilkėdamas kamžą ar alba) jis sėdasi į klausyklą ir laukia ateinant pirmo penitento. Kai kurios klausyklos turi lempučių sistemą, pavyzdžiui, deganti žalia reiškia, jog klausykla laisva, o raudona – užimta. Svarbiausia susipažinti su šia sistema ir visada ja naudotis. Jei išpažintis vyksta akis į akį, kunigas iškart pamato, ar penitentas susinervinęs, verkia ar jo emocinė būseną reikalauja ypatingo jautrumo. Tačiau dažniausiai vidinį nusiteikimą išduoda balso tonas. Nepaisant dabartinės apeigų struktūros, dauguma penitentų pradės žodžiais: „Garbė Jėzui Kristui. Paskutinį kartą išpažinties buvau prieš x savaitę / mėnesių.“ Atsakydamas į pasisveikinimą, nuodėmklausys peržegnoja atėjusįjį.

Apeigose rašoma, jog nuodėmklausiu nepažįstamas atgailaujantysis turėtų įvardyti savo gyvenimo padėtį ir visa, „kas kunigui naudinga žinoti, kad galėtų tinkamai atlikti savo pareigą“. Paprastai to daugelis nedaro, išskyrus kunigus ar vienuolius. Jei yra galimybė, nuodėmklausys perskaito ištrauką iš Šventojo Rašto (arba paprašo tai padaryti penitento) ir tuomet leidžia jam netrukdomam išpažinti nuodėmes pagal priimtą formuluotę (pvz., „Prisipažįstu Visagaliui Dievui...“). *Atgailos apeigose* rašoma: „Kunigas, jeigu reikia, padeda atlikti išsamesnę išpažintį, ragina nuodėmės gailėtis už nuodėmes, <...> tinkamais patarimais padeda jam pradėti naują gyvenimą ir, jeigu būtina, primena krikščioniškojo gyvenimo pareigas“ (§ 18). Klausydamas išpažinties kunigas privalo ne tik *labai įdėmiai klausytis*, bet ir įsiminti išsakytą sunkią nuodėmę ir bet kurias nuodėmes, jo nuomone, reikalaujančias išskirtinio dėmesio patariant. Kartais, siekiant pasitikslinti ar gauti daugiau informacijos, gali prireikti keletą klausimų.

Klausydamas išpažinties kunigas privalo būti kantrus penitentui, kuriam sunku kalbėti. Jo pertraukti nederėtų, tačiau būtinu atveju penitentui reikia padėti, bet ne raginti ar skubinti jį. Kaip jau buvo minėta, vykstant išpažintčiai, kunigui mintyse reikia „pasižymėti“ viską, į ką reikės įsigilinti vėliau, t. y. bet kokius neaiškiai išpažintus teiginius arba bet kokią informaciją, kurią penitentas turės iš naujo atkurti ar kuri bus reikalinga patariant. Visa kita, ypač akivaizdžiai nenuodėmingą medžiagą (nors tai ir norėtųsi pasakyti penitentui), geriausia yra pamiršti. Penitentas neturėtų būti pertrauktas (išskyrus anksčiau minėtu išskirtiniu atveju), nes taip jis ar ji gali pamesti mintį ar netgi praleisti

nuodėmę ar nuodėmes. Kunigas turi būti labai jautrus penitento jausmams ir toleruoti ilgesnę pauzę išpažinties viduryje. Pavyzdžiui, gali būti taip, jog penitentas bando suimti save į rankas prieš išsakydamas didžiausią (arba, jo manymu, gėdingiausią) nuodėmę. Stojus tylos pauzei, nepatartina klausti: „Ar tai viskas?“, nes penitentui gali kilti pagunda atsakyti teigiamai nutylint nuodėmę.

Klausinėjimas

Neužduokite nereikalingų klausimų. Tačiau prireikus klausti privalote atskirti buvimą tik nuodėmklausiu ir buvimą penitento dvasios vadu. Paprastai tik sunkios nuodėmės atveju nuodėmklausiu, besielgiančiam *tik kaip* nuodėmklausiu, prireikia užduoti klausimus. Pavyzdžiui, išgirdus apie sunkią nuodėmę (arba bandant išsiaiškinti, ar tai yra sunki nuodėmė), kunigui reikia sužinoti aplinkybes, t. y. ar buvo nusidėta tik mintimis, ar ir žodžiais, ir darbais; ar nusidėta tikrai, ar tik iš dalies; ar nuodėmė buvo sąmoningai apgalvota, ar kilo iš nekalto nežinojimo; ar buvo nusidėta valingai; ar nuodėmę padarė vienas ar drauge su kitais; ar kitiems padėjo nusidėti, ar nusidėjo kitų padedamas; ar nusidėta siekiant sukelti didelį skandalą; ar nusidėta kartą, ar daugiau, ar dažnai, ar nuolat. Tokio pobūdžio klausimai ne tik gelbsti, bet ir yra reikalingi, jei ketinama duoti patarimą. Žinoma, užduodami klausimai turi būti nukreipti į tai, kas buvo išpažinta. Klausimų gali prireikti stengiantis aiškiau nustatyti tai, ką išsako penitentas. Dar kartą svarbu pabrėžti – negalima klausinėti apie nuodėmę, kurios penitentas neišpažino, nors nuodėmklausys ir yra įsitikinęs, jog penitentas padarė tą nuodėmę. Pavyzdžiui, nuodėmklausys iš kito asmens sužinojo, jog penitentas plūdosi ar kalbėjo nešvankybės, bet to neišpažino. Jei nuodėmklausys pats išgirdo, tuomet jis *gali* užsiminti apie tai, bet nuodėmė ar bent jau medžiaga privalo būti *sunki*. Jei penitentas apie ką nors užsiminė už klausyklos ribų, o būdamas joje apie tai neprabilo, kunigas privalo laikytis diskretiškumo.

Pasitelkime nesusituokusios poros, atėjusios išpažinties tuo pačiu metu, pavyzdį. Vienas, tarkime, prisipažįsta apie lytinius santykius, o kitas nutyli. Nors ir norėtųsi apie tai paklausti, kunigui to daryti negalima. Bet kokiu atveju ši nuodėmė galėjo būti padaryta ir su trečiuoju asmeniu. Jei nuodėmklausys tikrai įtaria, jog penitentas neišpažįsta sunkiosios nuodėmės, tuomet vos jam ar jai baigus kalbėti, galima užduoti neutralų klausimą: „Ar turite dar ką nors išpažinti?“ Šiuo atveju nuodėmklausiu gali kilti tikra pastoracinė įtampa, mat jo pareiga yra užtikrinti, jog atėjusieji išpažįsta visas sunkiąsias nuodėmes, ir stengtis užkirsti kelią

šventvagiškai išpažinčiai. Vis dėlto penitento išpažinties sąžiningumas yra svarbiausias prioritetas. Žinoma, šiais laikais nuodėmklausiai dažnai susiduria su penitentais, nežinančiais, kas yra sunkioji nuodėmė. Tam reikia katechezės, ir kunigas neturėtų vengti apie tai kalbėti savo homilijose. Bet kokiu atveju klausimus derėtų užduoti maloniai, kad klausinėjimas neprimintų kryžminės apklausos.

Kai prireikia klausimais išsiaiškinti konkrečią nuodėmę, jie turi būti užduodami pradedant nuo sunkesnio nuodėmės aspekto ir baigiant lengvesniu. Pavyzdžiui, jei penitentas sako: „Aš pavogiau“, nuodėmklausiu derėtų paklausti: „Tu sakai, jog pavogei. Ar tai reiškia, kad apiplėšei banką, o gal įsilaužei į kieno nors namus?“ Tuomet žmogus gali atsakyti: „O ne, tėve, kadangi namuose pritrūkau kopijavimo popieriaus, aš jo pasiėmiau iš darbo, nes tą vakarą norėjau atspausdinti keletą laiškų.“ Šiuo atveju popierius gali būti sugražintas.

Seksualinė nuodėmė labai skiriasi nuo kitų, nors šiuolaikinė visuomenė (ir netgi kai kurie katalikai) ją laiko nesiskiriančia nuo, pavyzdžiui, godumo. Mes, žinoma, nenorime dar labiau apsunkinti nuodėmių šeštajam Dievo įsakymui išpažinimo, tačiau juo labiau nenorime leisti neaiškiai jas išsakyti ar nuslėpti. Kita vertus, nenorime per daug pabrėžti ir išpūsti kaltumo, kylančio iš nusidėjimo lytine nuodėme.

Patarimas

Kunigas turi išlaikyti pusiausvyrą, tačiau, norėdamas duoti tinkamą ir naudingą patarimą, jis privalo susidaryti aiškų nuodėmės vaizdą. Pavyzdžiui, penitentui prisipažinus, kad lankosi pornografinėse interneto svetainėse (gan dažna šių laikų nuodėmė), kunigas privalo padėti jam ar jai imtis veiksmingų priemonių su tuo kovojant. Vertėtų priminti, jog tam tikrų svetainių peržiūra ir, žinoma, atsisuntimai yra kriminalinis nusikaltimas. Penitentus, turinčius priklausomybės problemų, būtina paraginti ieškoti konsultavimo ar terapijos. To reikėtų imtis ir dėl kitų priklausomybių, kurios gal ir nėra nusikalstama veika, tačiau gali prie jos nuvesti.

Nuolatiniais penitentams patarinėti dažniausiai prireiks visai nedaug, tačiau negavę patarimo daugelis jų pasijus nuvilti, nes tai yra metas, kai jie tikisi dvasinio vadovavimo. Kaip jau išsiaiškinome, patarimas turi būti aiškus, tad derėtų vengti šventeiviškų pastabų. Duodant dvasinius patarimus svarbu atsižvelgti į žmogaus būseną ir pritaikyti juos pagal atėjusiojo poreikius ir gyvenimo būdą (taip pat žr. skyrių *Keletas išgalvotų išpažinčių ir siūlomi patarimai*).

Gailesčio aktai ir atgaila

Gailesčio aktas atliekamas po to, kai penitentui yra užduodama atgaila. <...> Gailesčio aktai yra labai skirtingi. *Atgailos apeigose* pateikiama pavyzdžių, tačiau penitentas gali naudotis ir kitu gailesčio aktu, išmoktu vaikystėje ar savo paties sukurtu. Penitentai, išpažintį atliekantys negimtąja kalba, gailesčio aktą gali kalbėti savo gimtąja kalba. Tai yra visiškai priimtina ir neturėtų stebinti kunigo.

Pati *atgaila* yra neatsiejama sakramento dalis, kurios niekuomet negalima praleisti, išskyrus, galbūt sunkios ligos ar mirties atvejus. Tai yra simboliškas atsilyginimas už nuodėmes. Penitentas privalo pasakyti, ar sutinka su juo. Tai reiškia, jog jis ar ji suprato, kas jam ar jai užduota, ir yra pasirengęs ar pasirengusi tai atlikti.

Atgailos apeigose rašoma: paskiriama atgaila „yra ne tik atsisteisimas už nuodėmes, bet ir pagalba naujam gyvenimui bei vaistas silpnybėje. Dėl to atgaila turi atitikti, kiek įmanoma, nuodėmių sunkumą ir prigimtį. Tai gali būti: malda, savęs atsižadėjimas, ypač tarnystė ir gailėstingumo darbai, kurie išryškina nuodėmės bei jos atleidimo bendruomeninį pobūdį.“ Tai nemažas kontrastas trims „Sveika, Marija“ ar vienai „Tėve mūsų“ maldai, kurios vis dar dažnai tebeskiriamos. Taigi čia slypi problema. Pirmiausia, ne visuomet lengva duotuoju momentu paskirti atgailą, atitinkančią „nuodėmių sunkumą ir prigimtį“, bet ilgainiui to išmokstama. Antra, atgaila, atliekama pasiaukojimo, pagalbos kaimynui ar gailėstingumo darbų forma, gali būti lengvai penitento užmiršta, ypač jei iškart po išpažinties tam nepasitaiko progos.

Penitentas, užuot iš bažnyčios išėjęs su palengvėjimu širdyje, gali pajusti užkrautą dar sunkesnę našta. Tuomet kitą kartą klausykloje jam ar jai prireiks išpažinti dar vieną nuodėmę: „Tėve, aš pamiršau savo atgailą (arba neatlikau atgailos) po praeitos išpažinties.“ Suprantama, jog posusirinkiminė Bažnyčia nori kunigus atitolinti nuo „trijų *Sveika, Marija*“ tipo atgailos, tačiau atgaila visada turi būti tokia, kurią pavyktų atlikti be ypatingų sunkumų. Kai kurie, o gal ir daugelis kunigų pasakytų, kad atgaila turėtų būti tai, ką įmanu atlikti iki išeinant iš bažnyčios, dažniausiai – malda arba dvasinis skaitymas.

Nemažas iššūkis kaip atgailą užduoti tai, ką, kunigo manymu, penitentas tikrai mokės atmintinai. Daugelis žmonių, tarkime, vyresni nei penkiasdešimties, atmintinai moka visai nedaug maldų. Jei pažįstate atėjusį išpažinties, jam ar jai skirti atgailą visuomet bus paprasčiau. Skirti kaip atgailą vieną rožinio slėpinį puikiai tinka ilgamečiam katalikui, įžengusiam į šeštąją

dešimtį, tačiau jaunesni tikintieji rožinio slėpinių gali ir nežinoti. Jei vaikui skiriama sukalbėti *Sveika, Marija*, būtų gerai jam ar jai pasiūlyti sukalbėti šią malda priešais Dievo Motinos paveikslą ar statulą (*Tėve mūsų* – priešais tabernakulį).

Kaip jau buvo cituota, *Atgailos apeigose* rašoma: „Atgaila turi atitikti, kiek įmanoma, nuodėmių sunkumą ir prigimtį.“ Tai, žinoma, būtina prisiminti, tačiau atgaila turi būti nesudėtinga ir krypti į lengvesnę, o ne į sunkesnę pusę. Šiuo atveju svarbiausia išlaikyti pusiausvyrą. Atsižvelgiant į tai, kas buvo minėta anksčiau, geriausia atgailą skirti tokia, kad ją būtų galima atlikti per kartą, o ne kartoti diena iš dienos. Yra buvę ir tokių atvejų (tikėkimės, jog nedaug), kai nuodėmklausiai skyrė atgailą, besitęsiančią iki tikinčiojo gyvenimo pabaigos! Taip elgtis nepriimtina, o tikintysis turi teisę prašyti lengvesnės (ir praktiškesnės) atgailos. Jei išpažinties klausęs kunigas savo sprendimo nepakeičia, penitentas turi teisę eiti pas kitą kunigą ir prašyti sušvelninti atgailą.

Visuomet svarbu atskirti atgailą nuo patarimų davimo. Atgailą *privaloma* atlikti, o patarimai nėra privalomi, tačiau išmintingas penitentas norės jais pasinaudoti. Jei, pavyzdžiui, nuodėmklausys stengiasi padėti žmogui įprasti kasdien melstis, tuomet nėra naudinga kaip atgailą paskirti „Kasdien sukalbėti malda.“ Tačiau naudingiausia bus, jei pateiksite tai kaip primygtinę *rekomendaciją* ir patarimą. Nuodėmklausys visuomet privalo atskirti atgailą ir patarimus.

VII skyrius

SUTAIKINIMAS, JO DAŽNUMAS IR DVASINIS VADOVAVIMAS

Nereikia daug laiko, kad pastebėtumėte, kas yra nuolatiniai penitentai. Dar tebėra žmonių, kurie ateina kartą per savaitę ar dvi savaites ir išpažįsta kelias tas pačias, dažnai nesunkias nuodėmes, kurias kaskart išsako taip pat. Pasitaiko, jog su tokiais tikinčiaisiais būna sunkiausia, nes jie nesupranta, kas yra krikščioniškojo gyvenimo augimas. Galite jų klausti, kaip jie elgiasi stengdamiesi išvengti kaskart išpažįstamų nuodėmių, tačiau dažniausiai tai nuleidžiama negirdomis. Ar jie ateina tikrai atgailaudami ar tiesiog iš įpročio? Atlikus viską, kas jiems padėtų dvasiškai augti, geriausia būtų paprasčiausiai jiems suteikti vieną dalyką, dėl ko jie atėjo ir ką mes, kaip kunigai, galime suteikti – atleidimą. Visuomet yra tokių penitentų, kurie atėję į klausyklą būtinai tikisi dvasinio vadovavimo. Tad gavę tik paskirtą atgailą, jie būtų labai nusiminę. Kai kurie jų norėtų turėti dvasios vadovą, ir galbūt mes galime jį rekomenduoti. Tikriausiai teisinga būtų paminėti, jog dauguma „reguliariųjų“

penitentų ateina dukart per metus – prieš Kalėdas ir prieš Velykas. Jie gali ir neateiti į parapijoje skelbtas Atgailos pamaldas, tačiau šiaip jie lankosi labai ištikimai ir reguliariai. Būtų gerai paskatinti juos lankytis dažniau (tad ir labiau bręsti), tačiau susidariusius įpročius nėra lengva pakeisti. Šie penitentai bent jau yra ištikimi Bažnyčios mokymui ir savo nusistatytoms taisyklėms.

Nedaugelis kunigų turi dvasios vadovų charizmą, bet tai nereiškia, kad jie negali teikti dvasinio vadovavimo ir kad klausykloje jiems to nepavyks daryti. Parapijos dvasininkai dažnai suvokia, jog tinkamai vadovauti daugiau nei keletui žmonių (parapijiečiams ar atvykusiems iš kitur) paprasčiausiai neužtenka laiko. Šiais laikais pasitaiko neblogų kursų, kuriuose dėstoma apie dvasinio vadovavimo meną ir kuriais labiau susidomi vienuoliai ar pasauliečiai, o ne kunigai, ir dažniau moterys nei vyrai. Tuo susidomėjusiems svarbu atskirti šią tarnystę nuo to, kas vyksta klausykloje, nors kai kurie dalykai iš dalies ir sutampa. Geram dvasios vadovui, kuris yra nekunigas, vertėtų žinoti, kada žmogų paraginti atlikti išpažintį, kaip ir nuodėmklausiu derėtų žinoti, kada reikia penitentą paskatinti ieškoti dvasios vadovo. Tačiau šios dvi tarnybos yra skirtingos – viena yra sakramentinė, o kita ne. Svarbu pabrėžti, kad ieškan tieji dvasinio vadovavimo niekada neturėtų vadovautis iliuzija, jog tai prilygsta Sutaikinimo sakramentui. Sakramento esmė visuomet yra nuodėmių atleidimas, kad ir kas jį lydėtų. Dėmesio centre privalo būti nuodėmė ir kaip išrauti ją su šaknimis iš žmogaus gyvenimo.

Kalbant apie sakramentinės išpažinties dažnumą, kunigui kartais derėtų parapijiečiams išaiškinti Bažnyčios taisykles. Kaip jau sakėme anksčiau, kiekvienas katalikas privalo išpažinti sunkiasias (mirtinąsias) nuodėmes bent kartą per metus. Sunkiosios (mirtinosios) nuodėmės atveju kiekvienam katalikui taip pat būtina atlikti išpažintį prieš priimant Šventąją Komuniją ar kitą sakramentą. Vis dėlto dauguma praktikuojančių katalikų retai kada padaro sunkiąją nuodėmę, tačiau per savaitę (ar net dieną) jie gali sukaupti daug smulkesnių nuodėmių. Tai užkerta kelią krikščioniškam brendimui ir apskritai susilpnina atsparumą nuodėmei ir netgi padidina tikimybę, kad bus padaryta ir sunkioji nuodėmė. Todėl kiekvienas katalikas turi būti skatinamas į klausyklą ateiti dažniau nei kartą ar du per metus. Realistiškai ir padorinančiai patardamas, išmintingas nuodėmklausys padės penitentui dažniau ateiti išpažinties.

Kaip Sutaikinimo sakramentas yra susijęs su kitais sakramentais

Katalikų Bažnyčios katekizme tiek Sutaikinimo sakramentas, tiek Ligonijų patepimo sakramentas priskirtas

Gydymo sakramentų grupei. Tai atspindi evangelijose aprašomą Jėzaus teiktą gydymą: paprašytas dvasiškai ar fiziškai pagydyti, jis atleisdavo žmonėms jų kaltes (pavyzdžiui, *Mk 2, 1–12*). Tai mums padeda nuodėmės atleidimą suvokti kaip žmogaus pasveikimą. Žinoma, neretai liga ir nuodėmė yra tiesiogiai susijusios – abu šie dalykai atskleidžia žmogaus pažeidžiamumą.

Tačiau Sutaikinimas taip pat yra glaudžiai susijęs su Krikštu ir tam tikra prasme yra ta Krikšto dalis, kuri gali ir turi būti kartojama, t. y. su nuodėmių atsižadėjimu. Pažvelkime į tokią Krikšto analogiją – šaka ar daigas yra įskiepijamas į medį ar vynmedį ir ja ima tekėti savyai. Nepaisant to, kaip Jėzus sako Evangelijos pagal Joną 15 skyriuje – šakelė, kuri nesubrandina vaisiaus, turi būti išpjauta; netgi šakelės, vedančios vaisių, turi būti nugūnėtos tam, kad būtų dar vaisingesnės. Jei įskiepijimas yra gera Krikšto analogija, tuomet genėjimas yra tinkama Sutaikinimo sakramento analogija. Tai mus atitolina nuo „skalbimo“ analogijos, skambančios per daug negatyviai.

Sutaikinimo sakramentas yra susijęs ir su Šventosios Eucharistijos sakramentu. Visi sunkiai nusidėję negali priimti Šventosios Komunijos, kol neatlieka išpažinties ir nebūna sutaikomi su Dievu. Šiais laikais itin svarbu pabrėžti šį Bažnyčios mokymo aspektą, kai tiek daug žmonių ne tik eina prie altoriaus be reikiamo sakramentinio nuodėmių išrišimo, bet net ir nežino, kad jo reikia. Toks mokymas, žinoma, privalo būti apibrėžtas Dievo meilės ir mūsų ryšio su juo kontekste.

Trumpai tariant, Sutaikinimas yra sakramentas, parengiantis mus visiems kitiems sakramentams, išskyrus Krikštą. Visi besirengiantys priimti pirmąją Komuniją, Sutvirtinimo sakramentą, Santuokos sakramentą (bent tas poros narys, kuris yra katalikas) ir Kunigystės šventimus turi švęsti Sutaikinimo sakramentą prieš pat laukiamą įvykį.

VIII skyrius

KELETAS IŠGALVOTŲ IŠPAŽINČIŲ IR SIŪLOMI PATARIMAI

Kaip galima spėti iš skyriaus pavadinimo, toliau bus pateikiamos *išgalvotos* išpažintys ir rekomenduojami patarimai. Tikslas – parodyti, kokių nuodėmių iš kokio amžiaus ir kokios padėties vyrų, moterų, jaunuolių ir vaikų galite tikėtis išgirsti. Nėra tokio dalyko kaip „tipinė išpažintis“, tad jums visuomet derėtų rengtis būti nustebintiems, bet ne sukrėstiems. O dėl patarimų davimo, tai atminkite, jog Šventoji Dvasia visada yra su jumis klausykoje, todėl tolesnės rekomendacijos

tėra bendri pamąstymai. Dažniausiai jums niekuomet neppureiks arba nejausite reikalo komentuoti kiekvienos išpažintos nuodėmės.

Penitentis – vidutinio amžiaus šeimos vyras

Paskutinį kartą išpažinties buvau prieš pusę metų per Velykas. Per visą šį laiką esu kelis kartus praleidęs sekmadienio Mišias, nes išvykęs su šeima nespėdavau grįžti iki vakarinių Mišių.

Kartą pamelavau žmonai.

Išliedavau pyktį ant vaikų, dažniausiai todėl, kad jie neklausydavo. Tačiau kartais tai nebūdavo jų kaltė – mane paveikdavo nuovargis.

Buvau tingus ir žmonai namie palikdavau darbus, kuriuos pats galėjau nudirbti.

Ne visuomet reguliariai meldavausi.

Negražiai elgiausi su savo pavaldiniu vien todėl, kad jis suklydo skaičiuodamas.

Manau, kad tai viskas, tėve. Oi, dar šis tas – kartą apsilankiau pornografinėje svetainėje. Užtrukau ten neilgai, tačiau to pakako, kad sukiltų seksualinės fantazijos.

Komentaras. Ši išpažintis – „gera“ atsižvelgiant į tai, jog vyras stengiasi gyventi tikėjimu. Turėtumėte paklausti jo apie melą žmonai, kadangi jis nepaaiškino jo sunkumo. Šį penitentą derėtų įspėti dėl interneto, tačiau per smarkiai neužsipulkite – apsilankymas ten buvo trumpas ir žmogus pats suvokia pavojų. Po to apžvelkite dar vieną išpažintą medžiagą. Pavyzdžiui, galite jį paskatinti neužmiršti melstis, švelniai paklausdami, ką jis norėjo pasakyti apie savo maldos nereguliarumą. Taip išsiaiškintumėte, ar jam reikia konstruktyvių patarimų. Galite pasirinkti aptarti jo santykius su vaikais ar žmona. Šis tikintysis tikriausiai yra žmogus, turintis labai atsakingą darbą ir grįžtantis namo ganėtinai pavargęs.

Penitentė – mergina, įžengusi į trečią dešimtį

Manau, mano paskutinė išpažintis buvo per praeitas Kalėdas – maždaug prieš metus.

Darbe smarkiai apkalbinėjau vieną visų nemėgstamą merginą.

Buvau šiurkšti su mama, nes ji vis dar elgiasi su mani mi kaip su vaiku.

Permiegojau su savo vaiku, tačiau nemanau, kad tai yra blogai, nes mes mylime vienas kitą.

Komentaras. Turime būti dėkingi, jog ši jauna mergina vis dar ateina išpažinties. Iš pradžių gali būti nelabai aišku, kur čia glūdi labai sunki medžiaga, dėl kurios būtina patarti. Jums teks paaiškinti apie nesantuokinius lytinius santykius, tačiau stenkitės nebūti griežtas

ir nejautrus. Ši mergina abejoja Bažnyčios mokymu, tačiau jo neatmeta, kitaip ji išvis nebūtų paminėjusi nuodėmės. Jūs galite suteikti jai išrišimą su sąlyga, jei įtikinsite ją, jog ji nusidėjo ir privalo atsispirti nuodėmei ateityje. Atkreipkite dėmesį, jog ji nieko nesakė apie maldą. Pasiteiraukite, ar ji meldžiasi prašydama Dievo pagalbos nebenusidėti tuo, ką išpažino.

Penitentė – vidutinio amžiaus netekėjusi moteris

Nuo mano paskutinės išpažinties praėjo mėnuo, aš atsimeinu šias nuodėmes.

Praleidau šventadienio Mišias todėl, kad buvau išvykusi atostogauti ir šalia nebuvo bažnyčios.

Buvau greita teisti ir kritikuoti bendradarbius dėl jų gyvenimo būdo ir požiūrio.

Nesistengiau lankyti savo motinos taip dažnai, kaip turėčiau. Dabar, kai ji gyvena senelių namuose, mano apsilankymai jai itin svarbūs.

Buvau šiurkšti kalbėdama telefonu su pardavėju, kuris paskambino vieną vakarą.

Nebuvau labai pavyzdinga krikščionė ir kartais svirsčiau, kokią įtaką tikėjimas daro mano gyvenimui.

Komentaras. Ši moteris – ištikima katalikė, puikiai suprantanti savo kaltes, bet ją reikia šiek tiek paskatinti. Paaiškinkite jai, kad suvokti tai, jog ji nėra pavyzdinga krikščionė, yra sveika ir kad ji tikriausiai yra geresnė krikščionė, nei pati mano. Nepaisant to, paskatinkite ją pažvelgti į įvairias savo gyvenimo sritis, kad ji pamatytų, kur Jėzaus šviesa gali skaisčiau suspindėti.

Penitentas – senyvas našlys

Jau praėjo nemažai savaitių nuo paskutinės mano išpažinties.

Žinau, jog turėjau ateiti anksčiau.

Pasinaudojau savo amžiumi kaip pasiteisinimu neateiti į Mišias kiekvieną sekmadienį.

Visuomet buvau linkęs į susierzinimą. Tad praeitą savaitę išplūdau kaimynystėje gyvenančius vaikus, kai jų kamuolys atskriejęs per tvorą atsimušė į šiltnamį.

Kelis kartus atlikau nepadorius veiksmus su savimi.

Norėjau parašyti savo draugui, kai mirė jo žmona, tačiau neprisirošiau to padaryti ir nenuvykau į laidotuves.

Komentaras. Šis vyras gerai apmąstė savo išpažintį, todėl faktus ir aplinkybes išvardijo aiškiai. Galite jo pasiteirauti, ar jis norėtų būti pavėžėtas į Mišias. Savo polinkį į susierzinimą jis tikriausiai minėjo jau šimtus kartų ir veikiausiai girdėjo bet kokius įmanomus patarimus, skirtus su tuo susidoroti. Tačiau tai gali būti proga išgirsti jūsų patarimą. Ar jis kada nors bandė pasijuokti iš savo niurzgėjimo?

Penitentus – vaikas prieš Pirmąją Komuniją

Tai yra mano pirmoji išpažintis ir aš atsimeinu šias nuodėmes: neklausiau tėvų, kartą sudaviau broliui.

Komentaras. Tėvai neretai pasako vaikams, ką tokiu atveju sakyti klausykoje, tačiau šios nuodėmės yra apmąstytos paties vaiko (žr. skyrių *Vaikų išpažinčių klausymas*). Tikriausiai supratote, jog tai septynerių, aštuonerių metų ar dar vyresniam vaikui itin būdinga išpažintis. Galite priminti šiam berniukui ar mergaitei, jog ir Jėzus buvo jo amžiaus ir kartais jam būdavo nelengva atlikti tai, ko jo tėvai paprašydavo, tačiau jis visada tai padarydavo, nes mylėjo tiek juos, tiek savo Tėvą danguje. Esmė ta, jog mūsų Viešpats supranta mus, kai pasielgiame blogai, nors jis ir apgailestauja, kad mes klystame. Tačiau, jei leisime, jis mums padės nesuklysti kitą kartą. Jei švelniai paklausinėsite, kaip ten buvo, kad sudavė broliui, tikriausiai išsiaiškinsite, jog brolis yra gerokai vyresnis arba bandė vaiką erzinti. Kita vertus, galbūt brolis yra jaunesnis ir galėjo sugadinti jo ar jos žaislą. Mažai tikėtina, jog susidūrėme su augančiu smurtiniu nusikaltėliu!

Penitentus – paauglys

Tingėjau.

Neklausiau mamos.

Šiurkščiai atsikirtinėjau mokytojams, ypač vienam, kuris nuolat mane kritikuoja.

Neruošiau namų darbų.

Padėjau apkartinti gyvenimą vienam klasiokui ir juokiais iš jo, kai jis verkė.

Komentaras. Berniukas gali būti vienas iš patarnautojų, dažnai ateinantis į Mišias. Kadangi jis nieko nesakė apie maldą, galite paklausti, ar jis kada nors susimąstė pasimelsti dėl šių per išpažintį pasakytų dalykų. Paskutinė nuodėmė, suvyniota į frazę „padėjau apkartinti gyvenimą“, tikriausiai reiškia patyčias, tačiau penitentus tikriausiai jų nepradėjo, įsitraukė į jas bijodamas pasilikti nuošalyje ar tam pasipriešinti. Paskatinkite jį kitą kartą geriau nesityčioti, kad ir kaip sunku būtų. Paaiškinkite, jog Dievas suteikia malonę per maldą ir Šventąją Komuniją. Tai puiki proga duoti patarimų sakramentiniam ir kasdieniam gyvenimui.

Penitentė – paauglė

Susipykau su drauge.

Siunčiau jai „nesąmoningas“ žinutes.

Pamelavau vienam mokytojui, nes norėjau išsisukti iš bėdos.

Vartoju keiksmažodžius.

Praėjusį šeštadienį pasakiau, kad nenoriu pasimatyti su tėčiu, nes norėjau susitikti su draugais.

Komentaras. Paauglės labai dažnai pykstasi su draugėmis ir tai nebūtinai yra nuodėmė. Po kelių dienų jos dažniausiai susitaiko. Kad suprastume antrąją nuodėmę, turime šį tą nusimanyti apie šiuolaikinį žargoną. Penitentė nusiuntė kelias tikriausiai nemalonus (o gal dar blogiau) žinutes iš savo mobiliojo telefono. Tai dažnas reiškinys tarp mergaičių. Ar ji atsiprašė? Derėtų. Ar dėl melo mokytojui nenukentėjo kitas žmogus, ar jis vėliau dėl to nebuvo apkaltintas ar nubaustas? Būkite ypač jautrus, kalbėdamas apie paskutinę nuodėmę. Daugelis vaikų įstatymų numatyta tvarka privalo matytis su vienu iš tėvų, dažniausiai – su tėvu, palikusiu motiną. Penitentė galbūt nudžiugs galėdama pakalbėti apie šią situaciją. Užjausdami ją, ypač jei paauglė apmaudauja dėl to, kad tėvas išėjo iš namų ir galbūt turi kitą moterį ar vedė dar kartą, stenkitės padėti jai suprasti, jog tėvas ją tebemyli ir nori matytis. Šiuo atveju sakramentinė išpažintis ir ganytojiški patarimai iš dalies sutampa. N. B. Minėjome, kad nuodėmklausiuvi reikia nusimanyti apie šiuolaikinį žargoną. Bet koks mėginimas sudaryti tokių žodžių žodynėlį yra pasmerktas žlugti, nes šiais laikais kalba keičiasi itin greitai. Pavyzdžiui, minėtasis berniukas, „atsikirtinėjęs“ mokytojams, galėjo pavartoti frazę „suvariau mokytojus“, norėdamas pasakyti, jog jų negerbė. Tačiau ši frazė kitąmet gali skambėti jau archajiškai, o galbūt tokia yra netgi dabar! Žodis „baisiai“, vartojamas norint išreikšti visiškai priešingą dalyką, jau kuris laikas yra populiarus, tačiau greitai gali būti pamirštas. Besilankydamas mokyklose, kunigas turėtų atidžiai klausytis jaunuolių kalbos ir klausiti, jei ko nesupranta. Suaugusieji taip pat gali pavartoti neįprastus eufemismus, kalbėdami apie savo nuodėmes. Jei nesuprantate, klauskite.

Penitentis – kunigas

Mano paskutinė išpažintis buvo prieš mėnesį. Du kartus nesukalbėjau Vakarų maldos: kartą, kai kažkur nudėjau savo brevijorių, ir kartą, kai pamiršau, nes mano darbotvarkė buvo ganėtinai sudėtinga dėl nenumatytų atvejų. Kartais aukodavau Mišias gan mechaniškai. Praleidau kelis pastoracinius vizitus. Vienas iš jų buvo pas sergantį parapijietį. Apleidau savo pagyvenusius tėvus ir nesugebėjau jiems bent jau reguliariai paskambinti. Labai supykau ant parapijiečio, kuris pavėlavęs pateikti paraišką Pirmajai Komunijai reikalavo, kad jo vaikas būtų įtrauktas į sąrašą. Kartą nesugebėjau išjungti televizoriaus, kuomet rodoma programa mane seksualiai sujaudino.

Komentaras. Tai beveik neabejotinai sąžiningas ir pareigingas kunigas, reguliariai einantis išpažinties. Jam tikriausiai reikia išgirsti padrašinančių žodžių. Galite paklausti, ar jam įprasta pasiruošti prieš Mišias, nes tai gali padėti išvengti mechaniškumo celebruojant. Paskatinkite jį reguliariau susisiekti su tėvais ir rasti laiko juos aplankyti, net jei parapijos darbus reikėtų atidėti. Klausantis kunigo išpažinties, dažnai kyla noras ją sieti su savo paties nuodėmėmis. Nors nuodėmklausys ir norėtų papasakoti apie būdus, kaip nugalėti pagundą, pasitelkdamas savo patirtį, tačiau visuomet reikia išlikti kaip įmanoma objektyvesniam.

Penitentis – policijos pareigūnas (vidutinio amžiaus vyras)

Tėve, išpažinties nebuvau ilgą laiką, tačiau yra viena nuodėmė, man neduodanti ramybės jau kelerius metus. Kartą daviau melagingus parodymus, dėl kurių nekaltas žmogus buvo išsiųstas į kalėjimą. Netrukus jis bus paleistas – dėl to aš esu labai susirūpinęs. Ne visuomet buvau geras vyras savo žmonai ir dažnai elgiausi griežčiau nei reikia su savo vaikais. Pasinaudojau tarnybinėmis pareigomis kaip pasiteisinimu neiti į sekmadienio Mišias, nors ir žinojau, jog pasistengęs būčiau galėjęs ten kartais suspėti. Dažnai keikdavau, kartais net ir namie. Žinau, kad darbe vadovavausi išankstiniais nusistatymais ir sprendžiau apie žmones pagal jų odos spalvą. Dar yra daugybė dalykų, tėve, tačiau dabar atsimenu tik šiuos.

Komentaras. Tai viena tokių išpažinčių, kai norisi ir džiaugtis, ir verkti vienu metu. Po ilgo laiko Šventoji Dvasia sugrąžino šį vyrą į klausyklą – tą jam verta pasakyti. Pagirkite jį už drąsą. Tačiau pirma jo išsakyta nuodėmė yra tokia sunki, kaip ir atrodo – labai sunki. Galite švelniai paklausinėti vyrą apie aplinkybes, kuriomis jis davė melagingus parodymus. Ar kas kitas prievarta liepė jam taip elgtis? Ar jis taip pasielgė paprasčiausiai dėl to, jog nemėgo kaltinamojo? Ar dėl to, jog manė jį esant kaltą ir norėjo, kad būtų nuteistas, bet žinojo, jog nėra pakankamai tvirtų įkalčių? Paskatinkite jį prisipažinti dėl to savo viršininkams ir prisiimti padarinius. Galite pasakyti, jei jis tikrai gailisi, tuomet turi taip pasielgti, net jei šis žingsnis turės įtakos ir jo šeimai. Penitentis jau prisipažino, kad nerimauja, jog nekaltas žmogus tuoj bus paleistas į laisvę – ar tai kokių nors atsakomųjų veiksmų baimė? Žinoma, bet koku atveju jam teks susidurti su tuo akis į akį, tačiau ar išpažindamas jis tikisi, kad Dievas jam atleis? Kaip nuodėmklausiai mes visada privalome pasitikėti tinkama penitento nuostata ir per daug nesigilinti į

motyvus. Vienintelis kitas klausimas, kurį galite dar pasiaiškinti, yra penitento santykiai su žmona. Ar „ne visuomet buvau geras vyras žmonai“ reiškia, jog jis kartą ar kelis pamiršo jos gimtadienį, ar tai, jog jis įsivėlė į santykius su kitomis moterimis? Jums gali atrodyti, kad teisingiausia skirti sunkią atgailą, tačiau šiomis aplinkybėmis ji nereikalinga. Šiaip ar taip, vyru bus nelengva sutelkti dėmesį atlikti tai, ką patarėte. Patikinkite, kad Bažnyčia bet kuriuo atveju suteiks jam pastoracinę paramą.

Penitentė – vidutinio amžiaus moteris

Kiek pamenu, mano paskutinė išpažintis įvyko per Velykas (*t. y. prieš kelis mėnesius*).

Jaučiuosi visiškai nevykėlė, tėve. Visi trys mano vaikai gyvena su partneriais. Nei vienas jų neina į Mišias. Viena duktė yra nėščia ir, bijau, jog vaikas nebus pakrikštytas. Mano vyras sako, kad tai yra šiuolaikinis pasaulis, todėl turime su tuo susitaikyti. Mes dažnai dėl to ginčijamės ir po to nesikalbame. Anksčiau mano vyras buvo toks geras katalikas, tačiau dabar sako, kad Bažnyčia yra atgyvenusi ir jam iš jos mažai naudos.

Darbe apkalbinėjau kolegas ir nepakovočiau už savo tikėjimą, kai to reikėjo.

Kasdien stengiuosi prisiminti maldą, tačiau dažnai būnu išsiblaškiusi, kai meldžiuosi.

Kai nešiau vyro švarką į valyklą, kišenėje radau pornografinį žurnalą. Ar sunaikinusi jį pasiėgiau teisingai, tėve?

Kartais neatsakingai vairuoju mašiną ir kartą ją apgadinau. Mano vyras įsiuto ir sakė, jog man daugiau neleis vairuoti, jei tai pasikartos.

Komentaras. Tai tikrai susirūpinusi penitentė, akivaizdžiai gyvenanti vyro priespaudoje. Patikinkite ją, jog sunaikinusi žurnalą ji pasiėgė teisingai. Kalbant apie vaikus, kaip rodo patirtis, ši moteris tikrai ne viena tokia. Pasistenkite ją įtikinti, jog kaip motina ji tikrai nėra „nevykėlė“. Galų gale visi esame Dievo vaikai, tačiau patys pasirenkame eiti savo keliu. Kol ji mylės savo vaikus, tačiau nepateisins jų gyvenimo būdo, galbūt vieną dieną jie sugrįš prie vertybių, su kuriomis užaugo. O kaipgi dėl vyro? Ar ji meldžiasi už jį? Pasiūlykite kitąkart iškilus nesutarimui vienam kito nesistengti perkalbėti. Tačiau taip pat galite patarti, jog moteris pabandytų pakovoti už save, kai vyras pradeda elgtis agresyviai. Pasakykite ką nors panašaus: „Atrodo, kad jūsų santuoka nelengva. Ar kada nors kalbatės su vyru apie tai, kaip jaučiatės jūs pati?“ Apžvelgdami penitentės maldos gyvenimą, patikinkite ją, jog išsiblaškytas meldžiantis yra itin dažna problema, tačiau ji gali sau padėti, jei prieš maldą skirs šiek tiek laiko susikaupti ir nusiraminti.

IX skyrius

VAIKŲ IŠPAŽINČIŲ KLAUSYMAS

Pačią pirmąją savo išpažintį vaikas dažniausiai atlieka prieš Pirmąją Komuniją. Kad ir kaip gerai vaikas buvo parengtas katecheto ir, tikėkimės, tėvų, nenustebkite, jei jis ar ji ims užsikirtinėti arba atrodys labai nervingas ir abejojantis. Vadovaukitės kantrybe, švelnumu ir geranoriškumu. Kai kurie vaikai dėl jaudulio gali atrodyti gerai nepasirengę priimti sakramentą. Šiais laikais daugelis vaikų ateina iš tikėjimo nepraktikuojančių šeimų, tad net ir bažnyčia jiems gali būti svetima aplinka. Kunigui derėtų paprašyti katechetų paskatinti kuri nors iš katalikų tėvų (arba abu) priėti išpažinties kartu su vaiku. Geriausia pirmiausia prie klausyklų leisti vaikus, tuomet tėvus. Ir kodėl gi katechetams taip pat neatliktus išpažinties?

Kai kuriose parapijose bandoma tokia praktika: einantieji Pirmosios Komunijos išpažintį atlieka kelis kartus prieš Pirmąją Komuniją. Pavyzdžiui, jei pirmoji išpažintis vyksta prieš Kalėdas, antrą kartą galima ateiti prieš Velykas (katalikiškojoje pradinėje mokykloje tai gali įvykti gavėnios laikotarpiu), o trečią kartą – prieš pat Pirmąją Komuniją. Iš tiesų svarbu, kad kiekvienas vaikas *atliktų* išpažintį prieš pat šią didelę gyvenimo šventę. Taip vaikai geriau susipažįsta su Sutaikinimo sakramentu. Deja, daugelio jų antroji išpažintis vyksta tik prieš pat Sutvirtinimą.

Jei ne visos, tai bent kai kurios vyskupijos turi savo parengtas gaires, susijusias su vaikų išpažinčių klausymu (skirtingas nuo vaiko apsaugos taisyklių), todėl svarbu būti su jomis susipažinus. Atminkite, kad nors pradinėse mokyklose ir vyksta Sutaikinimo pamaldos, ne visi parapijiečiai lanko katalikiškąją mokyklą (ypač, jei parapija apima ir kaimus) ir, žinoma, kai kuriose kaimo vietovėse katalikiškųjų mokyklų visai nėra. Parapijos kunigas gali pageidauti bažnyčioje surengti atskiras Sutaikinimo apeigas vaikams ir jų tėvams. Pavyzdžiui, jas galima organizuoti prieš Kalėdas ir Velykas, galbūt po pamokų arba savaitgalį. Bendruomeniniu požiūriu rekomenduotinos daugelio penitentų sutaikinimo asmenine išpažintimi ir išrišimu apeigos. Beje, kaip ir suaugusiųjų atveju, pasirūpinkite, jog vaikai pasirinktų išpažintį atlikti pro groteles arba akis į akį. Tokiais atvejais, kai sukuriamos laikinos klausyklos, neturinčios grotelių, atvykus papildomiems nuodėmklausiams, penitentui turi būti sudaryta galimybė atsiklaupyti prie kunigo taip, jog išpažįstant nuodėmės nebūtų akių kontakto.

Daugelis kunigų prisimins nuodėmių klausymo patirtį pagrindinėje mokykloje, kai jaunuolis ar jaunuolė

negali atsiminti, kada paskutinį kartą šventė Atgailos sakramentą. Jei vaikas septintokas, labiausiai tikėtina, jog tai buvo prieš jo Pirmąją Komuniją. Nesinori situacijos pateikti per daug pesimistiškai, nes juk pažįstame daug gerų katalikų šeimų, kurių vaikai reguliariai (netgi dažnai) ateina švęsti Atgailos sakramento.

Vertėtų šiek tiek pakalbėti apie vaikų rengimą priimti Atgailos sakramentą. Katechetas neturėtų vaikui visko išaiškinti taip, jog šis nė neabejotų, kad Atgailos sakramento einama tik *nuodėmei* išpažinti, nors šis žodis ir yra svarbus. Esminė šio sakramento malonė yra Dievo atleidimas. Nors kunigas pasako keletą paguodžiančių žodžių, tačiau, kaip mes gerai žinome, šiuo atveju yra esminiai išrišimo žodžiai, o visų svarbiausia – Dievo atleidimas. Jis yra toji priežastis, dėl kurios visi, vaikai ar suaugusieji, švenčia šį sakramentą. Be to, nereikėtų šiam sakramentui suteikti terapinės kalbos pavidalo, nes tokie bandymai mažų mažiausiai nepadeda, netgi gali suklaidinti.

Vaikams labai padėsite, jei prieš klausydami pirmųjų išpažinčių jiems aprodysite klausyklas ar tas bažnyčios vietas, kur bus atliekama išpažintis. Kunigas, užsidėjęs stulą, būdamas šalia ir paaiškindamas, kaip viskas vyks, padeda nugalėti baimę. Jis taip pat gali padrašinti: „Žinai, ir *man* reikia atlikti išpažintį. Vyskupui ir net popiežiui – taip pat. Mes visi klystame ir prašomės maloningo Dievo atleidimo.“ Jei vaikai buvo tinkamai parengti katecheto, jie supras, jog išpažinties centras nėra bausmė (už tai, ką jie išpažins klausykloje, juos galbūt jau yra nubaudę tėvai ar mokytojai). Atgaila už nuodėmes, kaip ir pats nuodėmių išpažinimas, nėra bausmė. Viso to esmė – gauti maloningąjį Dievo atleidimą. Tai būtina pabrėžti.

X skyrius IŠPAŽINTYS MIRTIES PATALE

Geriausias metas paskatinti žmogų atlikti tikriausiai paskutinę išpažintį yra tuomet, kai, pasak gydytojų, jis jau pralaimi kovą su mirtina liga, tačiau vis dar akivaizdžiai yra sąmoningas. Tą ne visuomet lengva įvertinti, tad klausimą užduoti reikia labai švelniai. Šiuo atžvilgiu artimieji ne visada pasitarinaus, o kai kurie į kunigą gali reaguoti ir labai priešišškai. Pasitaiko ir tokių atvejų, kai velioniui katalikui net nebūna surengiamos katalikiškos laidotuvės. Viena vertus, išpažintys mirties patale niekuo nesiskiria nuo kitų išpažinčių. Apeigos išlieka tokios pačios, tačiau, be abejonės, yra, kaip įmanoma, sutrumpinamos, o kunigas gali pasiūlyti sukalbėti tiek gailės akta, tiek atgailą kartu su tikinčiuoju.

Atminkite, jog *Atgailos apeigų* pabaigoje Apaštalų Sosto duota galia mirštančiajam gali būti suteikiami visuotiniai atlaidai (arba sąlyginis Ligonio patepimas, jei asmuo neatlieka sakramentinės išpažinties).

Jei ligonis pajėgia, jis tuo pat metu gali priimti Šventąją Komuniją, tai ir bus jo Viatikas. Kartais kunigui tenka susidurti su sudėtingais įvykiais (pvz., avarijomis keliuose) ar didelėmis nelaimėmis (pvz., teroristiniais bombų sprogdinimais, gamtos stichijomis, traukinių avarijomis, gaisru ar sprogimu). Kitaip nei mirties namuose ar ligoninėje atveju, kunigas gali suteikti tik sąlyginį atleidimą. Nereikia ir sakyti, jog mirštantysis šiuo atveju vargiai atliks pilnutinę išpažintį ar išpažins visas neišsakytas sunkias nuodėmes, tad mirties atveju kai kurių išpažinties sąlygų reikia atsisakyti. Vienintelis dalykas, ką kunigas *privalo* padaryti, – garantuoti išpažinties paslapties nepažeidžiamumą ir paprašyti patalpoje esančių žmonių išeiti arba pasitraukti toliau, kur jie negalėtų girdėti išpažintamų nuodėmių.

Viena problemų, su kuria šiais laikais susiduria kunigas, yra medikų ir slaugytojų nesupratingumas, kokias pareigas atlieka kunigas. Nors dauguma yra supratingi ir linę padėti, ypač jei žino, jog kunigas atvyko vidury nakties. Svarbu prisiminti, kokią svarbą Bažnyčia teikia sakramentų poreikiui ir galimybei juos suteikti, kai žmogus yra *in extremis*. Tokiais atvejais netgi kunigai, kuriems uždrausta vykdyti savo pareigas, ne tik gali, bet ir privalo suteikti sakramentus mirštantiesiems.

XI skyrius SUTAIKINIMO PAMALDOS

Atgailos apeigų įvade rašoma, kad galimos trejopos apeigos.

A. Vieno atgailaujančiojo sutaikinimo apeigos, be bendruomeninio pasirengimo ir Dievo žodžio liturgijos.

B. Daugelio atgailaujančiųjų sutaikinimas asmenine išpažintimi ir išrišimu (šių apeigų metu vyksta trumpa bendruomeninė Žodžio liturgija, skiriama laiko tyloje peržvelgti sąžinę).

C. Atgailaujančiųjų sutaikinimas bendruoju prisipažinimu ir išrišimu. Šis būdas yra skirtas tik išskirtiniams atvejams ir yra aiškiai apibrėžtas įvado 31–35 paragrafuose.

Vis dėlto yra pasitaikę tokių įvykių, kai C apeigos buvo nepagrįstai pasitelkiamos arba kuomet būdavo piktnaudžiaujama B apeigomis. Pavyzdžiui, penitentai

buvo kviečiami išpažinti tik tris ar mažiau nuodėmių arba buvo prašomi nuodėmes užrašyti ir parodyti jas nuodėmklausiu. Tai yra griežtai draudžiama (žr. *Misericordia Dei*, 3). Sakramentinės išpažinties metu privaloma žodžiu išpažinti visas sunkias nuodėmes. Penitentas gali užsirašyti kelias pastabas prieš eidamas į klausyklą, tačiau tokie užrašai yra skirti tik jam pačiam.

Kai kuriose parapijose pastebima, kad dauguma joms priklausančių tikinčiųjų ateina į Sutaikinimo pamaldas, kurios paprastai vyksta prieš Kalėdas ir Velykas, tačiau gali būti rengiamos ir kitu tam tinkamu metu. Vis dėlto svarbu, jog įprastais būdais būtų pranešama ir apie kitas galimybes atlikti individualią išpažintį. „Kunigai privalo kuo labiau palengvinti Sakramento šventimą žmonėms“ (*Misericordia Dei*, 2). Dekanato kunigai gali dažnai pasikviesti vienas kitą klausyti išpažinčių savo bažnyčiose. Nebūtina svečią kunigą kviešti atvykti tik į Sutaikinimo pamaldas (ypač prieš Kalėdas ar Velykas). Apie svečio kunigo atvykimą praneština parapijiečiams. Reikia turėti galvoje, jog ne visi parapijiečiai noriai eina pas vietinį kunigą išpažinties. Ypač tais atvejais, kai jiems tenka glaudžiai dirbti su kunigu teikiant pagalbą administraciniuose ar dvasiniuose reikaluose; arba pasitaikius žmogui susipykti su kunigu ir norint tai išpažinti.

Atgailos apeigose yra pateikiami aiškūs nurodymai dėl Atgailos, arba Sutaikinimo, pamaldų šventimo (§ 36–37), tačiau verta atkreipti dėmesį į tai, kas galėtų padėti ar trukdyti. Sąžinės peržvalgai skirtu metu gali padėti Švenčiausiojo Sakramento išstatymas. Išpažinčių klausymo metu giedamos giesmės gali blaškyti, todėl to derėtų vengti. Tiek penitentui, tiek nuodėmklausiu kyla nemažai sunkumų bandant vienam kitą išgirsti, kai kiekviename bažnyčios kampelyje aidi garsi giesmė.

Vis dėlto švelni tyli muzika gali padėti, kai rūpinamasi, kad atsitiktinai nebūtų kas nors nugirsta, ypač naujojantis laikinomis klausyklomis.

XII skyrius KADA IŠRIŠIMAS NETURĖTŲ BŪTI SUTEIKIAMAS

Pirmiausia pasakytina, kad tokie atvejai reti! Tačiau privalome atminti Viešpaties žodžius: „kam atleisite nuodėmes, tiems jos bus atleistos, o kam sulaikysite, – sulaikytos“. Tam, kad gautų atleidimą, kaip buvo minėta pirmiau, žmogus turi būti padaręs ir išpažinęs savo nuodėmę. Kunigas klausyklėje atlieka teisėjo vaidmenį ir privalo žinoti, kada ir kam išrišimą suteikti, nesuteikti ar atidėti. Be to, kunigui privalu visu tuo

rūpintis, kad nesuteiktų išrišimo nesutinkantiems atsisakyti vaidų ir nesantaikos, nesutinkantiems pagal išgales atlyginti žalos, nesutinkantiems atsižadėti tiesioginės nuodėmės progos ar kaip nors kitaip atsisaityti savo nuodėmių ir taisyti savo gyvenimą arba sukėlusiams viešą papiktinimą ir nesutinkantiems viešai atsisteisti taip jį panaikinant. Reikėtų atsisakyti išrišti penitentą, kuris yra akivaizdžiai neatgailaujantis, nerodantis jokių gailesčio ženklų, nesutinkantis atsisakyti to, kas kelia papiktinimą.

Kunigas visuomet privalo manyti, jog penitentas turi intenciją tuojau pasitaisyti, nebent yra akivaizdžiai priešingų įrodymų. Pavyzdžiui, kunigas gali reikalauti iš penitento vengti progos sąmoningai nusidėti tam tikra nuodėme. Kunigas gali patarti, tačiau negali reikalauti atsisakyti netiesioginių progų ar neišvengiamų tiesioginių progų, išskyrus sąmoningas tiesiogines progas. Tiesioginė proga yra neišvengiama tada, kai ji susidaro, pavyzdžiui, dėl nusistovėjusios penitento gyvenimo padėties, darbo ar visuomeninių pareigų.

Kai kurios progos, žinoma, yra labiau tiesioginės nei kitos. Visiškai tiesioginė proga yra tokia, iš kurios beveik visuomet kyla nuodėmė (bent šiam penitentui). Sprendimas tos progos nevengti reiškia gailesčio stygių. Jei tokia proga kartais ar nuolat baigiasi nuodėme, nuodėmklausys gali patarti tokių progų atsisakyti. Pasitelkime tokį pavyzdį – penitentas prisipažįsta dažnai girtaujantis. Tiesioginė proga nusidėti yra susijimai su kitais smarkiai išgeriančiaisiais. Lankymasis baruose, klubuose, pasisėdėjimas geriant alkoholį su draugais yra savanoriškai, sąmoningai susikuriamos progos. Bet jei, pavyzdžiui, penitentas yra viešųjų ryšių pareigūnas, privalantis dalyvauti verslo pietuose ir priėmimuose, nes kitaip neteks darbo, tai yra neišvengiamos tiesioginės progos, kurių penitentas sąmoningai nieško. Tad būtina rasti kitą būdą kovoti su šia nuodėme. Šiais laikais puiki paskata atsisakyti alkoholio – į renginį atvykti savo automobiliu.

Žalos atlyginimas yra kiek aiškesnis dalykas. Tarkime, jei penitentas pavogė pinigų ir neketina jų grąžinti, vargu ar galime manyti, jog jis tikrai gailisi. Tačiau žalos atlyginimas, kurio yra prašoma, turi būti įmanomas įvykdyti. Jei atgailaujantysis nebeturi pinigų, jam tikriausiai nepavyks jų surinkti, nesukeliant nepakeliamų sunkumų kitiems, pavyzdžiui, savo išlaikomiems artimiesiems. Tačiau „nepakeliami sunkumai“ nėra tas pats, kas „šiek tiek nepatogumų“.

Kita vertus, jis gali grąžinti pinigus per tam tikrą laiką. Tada, kai vagystė lieka neišaiškinta, atlyginti žalą

gali būti reikalaujama tik tokiu būdu, kad tai jos neatskleistų. Kai kalbama apie labai mažą pinigų sumą, nuodėmklausiai penitentui dažniausiai pataria paaukoti tokią pat sumą labdarai.

Kai nuodėmė yra susijusi su viešu papiktinimu, žalos atlyginimas irgi turi būti viešas. Viena dažniausiai pasitaikančių situacijų šiandien – gyvenimas kartu nesusituokus. Tai nuodėmklausiuvi gali tapti labai didele problema. Vyro ir moters atveju, kai nė vienas jų nėra susituokęs ir į tą situaciją neįpaukoti vaikai, patarimas yra ganėtinai paprastas. Jie privalo nutraukti lytinius santykius ir, jei vienas kitą myli ir nėra jokių kliūčių, turėtų būti paraginti kuo greičiau susituokti. Liepti jiems apsigyventi atskirai (tiksliau, vienai poros pusei, atėjusiai išpažinties) gali pasirodyti neįgyvendinamas reikalavimas, nes vienas jų iškart gali likti be namų. Jei jie neketina tuoktis, turėtų planuoti gyvenimą atskirai. (Tačiau turėkime galvoje, kad tik retai pasitaiko atveju, kai vyras ir moteris gyvena po vienu stogu kaip artimi draugai ir neturi lytinių santykių.)

Tokiu atveju, kai vyras ir moteris gyvena kartu nesusituokę ir vienas ar abu iš jų turi dar gyvą sutuoktinį, situacija yra dar sudėtingesnė. Liūdna, tačiau šiais laikais tai darosi įprasta ir bent už Bažnyčios ribų nėra vadinama „viešu papiktinimu“. Jei bet kuris iš dviejų gailisi, tuomet atgaila reikalauja išsiskirti. Tačiau gali būti ir taip, jog jie jau yra sukūrę šeimą ir vienas iš poros yra finansiškai priklausomas nuo kito, o galbūt vieno iš jų arba ir abiejų buvę sutuoktiniai yra iš naujo susituokę arba ir patys gyvena su kitu asmeniu ne santuokoje, todėl grįžti atgal pas sutuoktinį gali būti neįmanoma. Jei šie nauji santykiai (o neretai jie būna visai „nebenauji“) yra tvirti, pastovūs, galima pateikti prašymą anuliuoti santuoką, bet jis ne visada yra patenkinamas. Visa tai sunku išspręsti vien klausykoje, todėl kunigas penitentą gali pakviesti į pastoracinę konsultaciją, saistomą išpažinties paslapties („Kviečiu pasikalbėti parapijos raštinėje“). Visais gyvenimo nesusituokus atvejais, jei penitentas atsisako nutraukti fizinį ryšį su sugyventiniu, iki kol bendras gyvenimas bus įteisintas (jei tai apskritai įmanoma), išrišimo teikti negalima ir reikia *paaiškinti, kokias pasekmes tai turi, ar bus galima priimti kitus sakramentus*. Pastarasis teiginys, žinoma, galioja visoms situacijoms, kai nesuteikiamas išrišimas.

Dėl nuodėmės, susijusios su kontracepcijos vartojimu santuokoje, skaitytojui rekomenduojama vadovautis Popiežiškosios šeimos tarybos *Nuodėmklausių vadėmėkumu kai kuriais santuokinės moralės klausimais*, kur visa tai nuodėgniai išnagrinėta.

O ką daryti vaidų ir nesantaikos atvejais? Kad būtų galima suteikti išrišimą, užtenka iš penitento išgirsti pažadą atsisakyti priešiško, prašyti susitaikyti nebūtinai, nors šioje situacijoje ir būtų naudinga. Atsilyginti už nuodėmes galima atsiprašant, jei įžeidimas buvo atviras ir aiškus.

Tais retais atvejais, kai išrišimo negalima suteikti, būtina aiškiai nurodyti priežastį – penitentas sakosi, kad gailisi, bet atsisako priimti atgailą ir atsilyginti už nuodėmes. Kaip elgtis keliančiu nerimą atkritimo į nuodėmes atveju? Pripažintina, jog dažniausiai tai didesnė problema penitentui nei nuodėmklausiuvi. Iš penitentų kartais išgirstame: „Tėve, bijau, kad tai vėl tos pačios senos nuodėmės.“ Išmintingas nuodėmklausys atsakys: „Na, visgi turi būti dėkingas, jog ne galybė naujų!“ Nuotaikingai pradėjęs kunigas toliau gali patarti tai, kas jam atrodo tinkama. Tačiau, jei tai yra sunkesnis dalykas, nei, tarkim, ūmumas, reikia elgtis jautriai. Viena vertus, kunigas nenori žmogaus paskatinti manyti, jog jis geriau jau nebegrįžtų su ta pačia nuodėme kitą kartą. Mat tai gali nuvesti prie blogų pasekmių – šventvagiškų išpažinčių ar atkritimo nuo sakramento. Kita vertus, penitentui reikia pagalbos ir padrąsinimo kovojant su skatinančiomis nusidėti pagandomis. Tačiau, jei nuodėmė greitai virsta sunkiai suvaldomu įpročiu ir tampa atspari tiesioginiams jos įveikimo būdams, reikia kitokios prieitės.

Konsultuojant kartais išvis geriausia neminėti nuodėmės, o kitais kartais vengti ir tiesioginių ar netiesioginių progų užsiminti apie ją. Tikrai kompulsyvūs, t. y. labai sunkiai suvaldomi, įpročiai yra veikiau ligos, o ne tikros nuodėmės, nors galbūt jie ir yra kilę iš neabejotinai sąmoningų nuodėmių. Šv. Bazilijus rašo: „Tas, kuris yra traukiamas nuodėmės prieš savo valią, privalo suprasti, kad jį valdo kuri nors praeityje padaryta nuodėmė, kuriai jis savo noru pasidavė ir todėl dabar yra jos verčiamas daryti tai, ko pats nenori“ (*Moralia xxiii*). Tokie įpročiai yra, pavyzdžiui, alkoholizmas, masturbacija ar melavimas. Kaltė, taigi ir nusidėjęlio gailėstis, gali būti nuoširdūs, tačiau iš tikrųjų nebūti susiję su medžiaga ar būti susiję tik su dalimi išpažintos medžiagos. Nuodėmklausys neabejotinai yra sielų gydytojas, tačiau jis turi ne nustatyti psichologines impulsų ir potraukių priežastis, o atskirti kaltę nuo neteisingo kaltės suvokimo, nurodymas teisingą jos vietą. Kaip jau minėjome kitur, gali pasitaikyti atveju, kai nuodėmklausys pasiūlys profesionalų konsultavimą ar terapiją. Nors kai kurie kunigai yra kvalifikuoti šioje srityje, klausykla nėra tinkama vieta tuo užsiimti. Penitentas turi turėti visišką laisvę apsispręsti, ar paklaustyti patarimo ir į ką kreiptis dėl terapijos.

XIII skyrius SUTAIKINIMO SAKRAMENTAS, KONSULTAVIMAS IR TERAPIJA

Daugiau nei prieš pusšimtį metų tėvas dominikonas Victoras White'as parašė knygą *Dievas ir pasąmonė*. Skyriuje *Psichoanalitikas ir nuodėmklausys* jis aprašo abiejų vaidmenis, aiškiai nusako, kuo jie skiriasi, ir drauge paaiškina, kaip jie vienas kitam gali pasitarnauti. Žinoma, nuo to laiko gydomoji medicina daug pažengė, bet esminis skirtumas tarp psichoanalitiko ir nuodėmklausio išliko. Tėvas White'as pabrėžia, jog psichoanalitikas, besidedantis nuodėmklausiu, bus niekam tikęs psichoanalitikas, o nuodėmklausys, tardamas esąs psichoanalitikas, bus prastas nuodėmklausys. Svarbiausias skirtumas aiškintinas šitaip – iš esmės tai, kas vyksta per psichoanalizę, yra vaikščiojimas po neištirtą teritoriją, turimi orientyrai menkai tepadeda, nes tiesiog nėra parengtų žemėlapių. Viską lemia medžiaga, atsiskleidžianti per pačią psichoanalizę. Priešingai nei psichoanalizė, Atgailos sakramentas amžiams bėgant įgavo struktūrą ir turi nustatytus elementus. *Netiesioginė sakramento medžiaga* yra nuodėmės, padarytos po Krikšto ar paskutinės penitento išpažinties, – žmonių daromas blogis. *Netiesioginė psichoanalizės medžiaga* yra liga, blogis, kurį žmonės kenčia, bet jis yra nenorimas ir priešingas kenčiančiojo valiai. Kaip viena gali pasitarnauti kitai? Štai tik vienas pavyzdys. Sakramentinė išpažintis gali labai padėti užkertant kelią sutrikimams, kuriais domisi psichoterapija. Kita vertus, psichoterapija gali daug prisidėti laisvinant pacientą iš kai kurių kompulsyvių, t. y. sunkiai suvaldomų, potraukių, apie kuriuos kalbėjome ankstesniame skyriuje. Tokius potraukius pacientui dažnai būna pernelyg sunku įveikti. Dieviškoji malonė, veikianti per sakramentą, gali veikti ir per terapiją, priklausomai nuo paciento atsako į pačią malonę. Taikant įvairias pagalbos formas galima pasitarnauti ir psichinei, ir dvasinei sveikatai.

Psichinė sveikata

Pirma, *terapija*. Ji taikoma sutrikimų turinčiam žmogui, kuriam reikia gydymo, kad būtų išspręstas psichinis konfliktas ir taip pasiektas darnesnis gyvenimas. Šiuo atveju naudingos įvairios profesionalios pagalbos formos.

Antra, *konsultavimas*. Jis taikomas žmogui, slegiamam rūpesčių, išgyvenančiam krizę, kai reikia pagalbos, ieškančiam problemos sprendimo. Susidoroti su gyvenimo sunkumais jam ar jai padės neiškreiptas adekvatus mąstymas ir galimų pasirinkimų išaiš-

kinimas. Tam reikia prityrusio profesionalaus konsultanto.

Trečia, *pastoracinis konsultavimas*. Jo metu susitelkiama ties tomis pačiomis problemomis, kaip ir per konsultavimą, tačiau prisideda tikėjimo plotmė. Tam reikia ieškoti dvasiškai gilaus ir empatiško kunigo, ganytojo, pasauliečio ar dvasininko. Pastoracinį konsultavimą galime priskirti ir prie dvasinio sveikatinimo priemonių.

Dvasinė sveikata

Čia įtraukiamas ir *dvasinis vadovavimas*, kurio ieško krikščionis, norintis sustiprinti savo ryšį su Dievu, glaudžiau susieti savo gyvenimą su tikėjimu, kad taip pasiektų dar didesnę dvasios laisvę. Tokiam žmogui derėtų būti atviram Šventajai Dvasiai, pasirengusiam paklusti Dievui ir atpažinti jo valią savo gyvenime. Dvasios vadovas gali būti pasaulietis arba dvasininkas, besivadovaujantis empatija, dvasiniu sąmoningumu ir, jei įmanoma, pasirėngęs šiai tarnystei.

Ir galiausiai – *Sutaikinimo sakramentas*, prieinamas visiems katalikams, beje, skatinamiems jį reguliariai švęsti. Per šį sakramentą penitentas siekia Dievo mylinčio atleidimo, skatinančio jį dvasiškai augti ir atsiversti širdimi. Nuodėmklausys privalo būti iššventintas kunigas arba vyskupas.

Užbaigdami tik pakartosime, kas buvo pasakyta pirmiau, – nuodėmklausys, nors gali pasinaudoti įžvalgomis iš psichologijos, konsultavimo ir psichoterapijos (bent gero klausymosi įgūdžiais) sričių, niekada neturi leisti Atleidimo sakramentui tapti kažkuo kitu, nei jis yra – Dievo duota priemonė penitentui atleisti visas jo nuodėmes Kristaus vardu ir Kristaus galia, suteikta šventimais.

Cenzūros

Labai retais atvejais nuodėmklausiu tenka sutikti penitentą, išpažįstantį nuodėmę, užtraukiančią bausmės skyrimą ar paskelbimą; jos įprastas nuodėmklausys Atgailos sakramentu atleisti negali, nebent gresiant mirčiai. Tokios nuodėmės yra aiškiai išvardytos Kanonų teisės kodekse, tačiau siekdami nuodugnumo jas išvardijame toliau.

I. *Latae sententiae cenzūros*

Ekskomuniką, interdiktą ar suspensą užtraukia toliau išvardytos nuodėmės.

A. Ekskomunika

Kanonų teisės kodekse teigiama, kad *latae sententiae* ekskomunikos bausmė užsitraukiama įvykdžius bet kurį čia paminėtą nusikaltimą.

1. Apostazės, erezijos, schizmos atvejais (1364 kanono § 1).
2. Išniekinus konsekruotus Eucharistijos pavidalus (1367 kanonas).
3. Panaudojus fizinę prievartą prieš popiežių (1370 kanono § 1).
4. Išrišus nuodėmės šeštajam Dekalogo įsakymui bendrininką (1378 kanonas).
5. Be įgaliojimo konsekruvus vyskupą (1382 kanonas).
6. Nuodėmklausiuui tiesiogiai pažeidus sakramentinį antspaūdą – išdavus išpažinties paslaptį (1388 kanonas).
7. Padarius abortą (1398 kanonas).
8. Techninėmis priemonėmis įrašius ar komunikavimo priemonėse atskleidus tai, ką nuodėmklausys ar penitentas pasakė per sakramentinę išpažintį (savo ar kito asmens) (Tikėjimo mokymo kongregacija. Dekretas *Decretum de sacramenti Paenitentiae dignitate tuenda*, 1988 m. rugsėjo 23 d., AAS 80 (1988) 1367). Ši bausmė skiriama tuo atveju, jei pasinaudojant įrašymo įrenginiu įrašomas nuodėmklausio ar penitento balsas ir tai paviešinama žiniasklaidoje.

N. B. Atleidimas nuo bausmės už 2–6 punktuose minimus nusikaltimus rezervuotas Apaštalų Sostui.

B. Interdiktas

Padarius bet kurį toliau išvardytą nusikaltimą, užsitraukiama *latae sententiae* interdikto bausmė.

1. Fiziškai užpuolus vyskupą.
2. Asmeniui, neturinčiam kunigo šventimų, apsimestinai celebravus Eucharistiją (1378 kanono § 2, 1°).
3. Kai negalint galiojamai suteikti sakramentinio išrišimo, mėginama jį suteikti arba klausoma sakramentinės išpažinties (1378 kanono § 2, 2°).
4. Melagingai apkaltinus nuodėmklausį klausykoje

skatinus penitentą nusidėti šeštajam Dekalogo įsakymui (1390 kanono § 1).

5. Amžinuosiuos įžadus davusiam vienuoliui mėginant sudaryti, kad ir vien civiliška, santuoką (1394 kanono § 2).

N. B. Jei nusikaltusysis yra dvasininkas, už 2 ir 3 punktuose nurodytus nusikaltimus, be interdikto, jis užsitraukia ir *latae sententiae* suspensą, o už 1 ir 4 punktuose minimus nusikaltimus jis yra baudžiamas *latae sententiae* interdiktu ir suspensa.

C. Suspensa

Asmenys, padarę nuodėmes, minimas *Interdikto* skirsnio 1–4 punktuose, užsitrauks *latae sententiae* suspensą.

1. Dvasininkas, mėginantis sudaryti, kad ir vien civiliška, santuoką (1394 kanono § 1).

2. Dvasininkas, iššventinamas vyskupo, neturinčio teisėtą siunčiamųjų raštų. Suspensa apima tik neteisėtai suteiktus šventimus, ji netaikoma anksčiau teisėtai gautiesiems (1383 kanonas).

II. *Latae sententiae* cenzūrų padariniai**A. Ekskomunika**

Ekskomunikuotajam draudžiama:

1. Bet koku būdu dalyvauti tarnyboje celebruojant Eucharistiją ar atliekant bet kurias kitas kulto apeigas.
2. Švęsti sakramentus ar sakramentalijas ir priimti sakramentus.
3. Vykdyti bažnytines pareigybes ar tarnybas, ar bet kokias kitas pareigas ar atlikti valdymo veiksmus (1331 kanono § 1).

B. Interdiktas

Užsitraukęs interdiktą asmuo saistomas draudimų, nurodytų A skirsnio 1–2 punktuose (1332 kanonas).

C. Suspensa

Suspensa, galiojanti tik dvasininkams, draudžia:

1. Vykdyti visus iš šventimų galios kylančius veiksmus.
2. Vykdyti visus iš valdymo galios kylančius veiksmus.

3. Vykdyti visas su pareigybe susijusias teises ar pareigas (1334 kanono § 2).

N. B. Dvasininkui, *latae sententiae* suspenduotam dėl neteisėto išventinimo, kurį suteikė vyskupas, neturintis teisėtų siunčiamųjų raštų (1383 kanonas), draudžiama vykdyti tik iš neteisėtai suteiktų šventimų galios kylančius veiksmus, bet nedraudžiama vykdyti iš žemesniųjų šventimų, gautų teisėtai, galios kylančius veiksmus arba iš valdymo galios kylančius veiksmus, arba teises ar pareigas, susijusias su pareigybe.

D. Cenzūrų išimtys

Jei cenzūra draudžia švęsti sakramentus ar sakramentalijas ar atlikti valdymo veiksmą, šis draudimas yra sustabdomas, prireikus pasirūpinti tikinčiais, kuriems gresia mirties pavojus. Jei *latae sententiae* cenzūra nebuvo paskelbta, draudimas sustabdomas visuomet, kai tikintysis prašo sakramento, sakramentalijos ar valdymo veiksmo. To galima prašyti dėl bet kokios pateisinamos priežasties (1335 kanonas).

Jei bausme draudžiama priimti sakramentus ar sakramentalijas, draudimas yra sustabdomas, kol kaltininkui gresia mirties pavojus. Pareiga laikytis *latae sententiae* bausmės, nepaskelbtos ir nežinomos vietovėje, kurioje gyvena kaltininkas, yra suspenduojama visiškai ar iš dalies pagal tai, kiek kaltininkas negali jos laikytis nesukeldamas didelio papiktinimo ar pavojaus netekti gero vardo (1352 kanonas).

III. Kam gali būti skiriamos bausmės

Apskritai tie, kurie yra pavaldūs įstatymui, užsitraukia bausmę įstatymą sulaužę (išimtys nurodomos toliau). Bausmė saisto asmeniškai, o ne teritoriškai, todėl, kad ir kur asmuo būtų, ji galioja iki tol, kol nuo jos atleidžiama (11–13 kanonai).

Bausmė negali būti užsitraukta ar paskirta, jei neįvykdytas nusikaltimas, tiksliai nurodytas įstatyme. Įstatymai, nustatantys bausmę, aiškinami siaurąja prasme (18 kanonas).

Tas, kuris mėgindamas padaryti nusikaltimą ką nors padarė ar apleido, tačiau nepaisydamas savo ketinimo nusikaltimo neužbaigė, nėra saistomas bausmės, kurią įstatymas nustato už padarytą nusikaltimą, nebent įstatymas ar įsakymas nurodytų kitaip (1328 kanono § 1; taip pat žr. 1328 § 2). Nebaudžiama, jei asmens padarytasis išorinis įstatymo ar įsakymo pažeidimas nerodo jį esant sunkiai pakaltinamą dėl apgaulės ar kaltės. Įstatymo ar įsakymo nustatytos bausmės saistomas tas, kuris

sąmoningai pažeidė įstatymą ar įsakymą; tas, kuris tai padarė stokodamas reikiamo uolumo, nėra baudžiamas, nebent įstatymas ar įsakymas nustatytų kitaip. Išoriškai pažeidus įstatymą, preziumuojamas pažeidėjo pakaltinamumas, nebent pasirodytų kitaip (1321 kanonas).

Asmenys, nuolat stokojantys protinio suvokimo, net jei pažeidė įstatymą ar įsakymą tuo metu, kai atrodė sveiki, yra laikomi nepajėgiais nusikalsti (1322 kanonas).

Jei įstatymas pakeičiamas po nusikaltimo padarymo, turi būti taikomas kaltininkui palankesnis įstatymas. Jei vėlesnis įstatymas atšaukia įsakymą ar bent bausmę, ji išnyksta tuojau pat (1313 kanonas).

Bausmę *latae sententiae* už nusikaltimą užsitraukia įstatyme ar įsakyme nepaminėti bendrininkai, jei be jų veiksmų nusikaltimas nebūtų buvęs padarytas; bausmė yra tokio pobūdžio, kad galėtų juos paveikti. Kitu atveju jie gali būti baudžiami *ferendae sententiae* bausmėmis (1329 kanono, § 2).

Nuodėmės ir cenzūros, kurias atleisti gali tik Apaštalų Sostas

2001 m. balandžio 30 d. Apaštališkajame laiške *motu proprio Sacramentorum sanctitatis tutela* popiežius Jonas Paulius II paskelbė normas dėl itin sunkių nusikaltimų, rezervuotų atleisti Tikėjimo mokymo kongregacijai. Toliau pateikiama santrauka.

1. Ekskomunika, užsitraukta už konsekruotų pavidalų išniekinimą (1367 kanonas, *de delictis gravioribus*).
2. Ekskomunika, užsitraukta už fizinės jėgos panaudojimą prieš Romos popiežių (1370 kanonas).
3. Ekskomunika, kurią užsitraukia kunigas, pažeidęs 977 kanoną, bandydamas išrišti nuodėmės šeštajam Dievo įsakymui bendrininką, išskyrus mirties pavojaus atveju (1378 kanono § 1, *de delictis gravioribus*).
4. Ekskomunika, užsitraukta asmens, kuris neturėdamas kunigo šventimų mėgina celebruoti Mišias ar bando atlikti Eucharistinės Aukos liturginį veiksmą (1378 kanono § 2, 1°, 1379 kanonas, *de delictis gravioribus*).
5. Ekskomunika, užsitraukta vyskupo, be popiežiaus įgaliojimo išventinusio ką nors vyskupu, ir asmens, iš to vyskupo priėmusio šventimus (1382 kanonas).
6. Ekskomunika, užsitraukta už tiesioginį išpažinties paslapties išdavimą – jos sakramentinio antspaudo pažeidimą (1388 kanono § 1, *de delictis gravioribus*).

Kitos *latae sententiae* cenzūros

1. Apostazė, erezija ar schizma – *latae sententiae* ekskomunika (1364 kanono § 1).
2. Fizinės jėgos panaudojimas prieš vyskupą – *latae sententiae* interdiktas ir, jei tai dvasininkas, – *latae sententiae* suspensa (1370 kanono, § 2).
3. Asmuo, kuris, išskyrus nuodėmės šeštajam Dekalogo įstatymui bendrininko išrišimo atvejį, negalėdamas galiojamai suteikti sakramentinio išrišimo, mėgina jį suteikti arba klauso sakramentinės išpažinties, užsitraukia *latae sententiae* interdikta ir, jei jis dvasininkas, – *latae sententiae* suspensą (1378 kanono, § 2, 2^a).
4. Neteisingas nuodėmklausio apskundimas dėl penitento gundymo nusidėti šeštajam Dievo įsakymui – *latae sententiae* interdiktas ir, jei tai dvasininkas, – *latae sententiae* suspensa (1390 kanono, § 1).
5. Dvasininkas, pabandęs sudaryti santuoką, kad ir vien civiliška, užsitraukia *latae sententiae* suspensą (1394 kanono § 1).
6. Amžinuosius įžadus davęs vienuolis ne dvasininkas, mėginęs sudaryti, kad ir vien civiliška, santuoką, užsitraukia *latae sententiae* interdikta (1394 kanono § 2).
7. Asmuo, kuris faktiškai padarė abortą, baudžiamas *latae sententiae* ekskomunika (1398 kanonas).

Kas gali užsitraukti bausmes

Nusikaltimas turėtų užtraukti bausmę, tačiau subjektyvios aplinkybės – protinio suvokimo stoka, įstatymo nežinojimas, 16 metų nesiekiantis amžius ir kt. – gali trukdyti paskirti bausmę. Šios ir visos kitos priežastys yra aptartos 1321–1330 kanonuose.

Atleidimas nuo *latae sententiae* cenzūros vidinėje srityje

(1357 kanonas)

Atleidimas nuo bausmių yra aptariamas 1354–1363 kanonuose. 1357 kanone konkrečiai aptariamas atleidimas vidinėje sakramentinėje srityje nuo nepaskelbtų *latae sententiae* cenzūrų.

Išrišimo iš cenzūrų formulė

Per sakramentinę išpažintį nebūtina speciali išrišimo iš cenzūrų formulė. Pakanka nuodėmklausio inten-

cijos išrišti penitentą iš rezervuotosios nuodėmės. Vis dėlto prieš atleisdamas nuodėmės jis gali pasinaudoti šia išrišimo iš cenzūros formule ne Atgailos sakramento metu: „Man suteikta galia išrišu tave iš ekskomunikos (arba: suspensos, arba: interdikto) pančių vardan Dievo – Tėvo ir Sūnaus, ir Šventosios Dvasios.“

Post scriptum

Neseniai išleistoje tėvo Wilfredo McGealo O. Carm. knygoje *Friar Beyond the Pale* (*Vienuolis klausykloje*) pasakojama tėvo karmelito Elias Lyncho biografija. Joje skelbiamas tėvo Elijo laiškas „Jautrumas klausant išpažinčių“. Šiame laiške jis prisimena, kaip kartą Dubline eidamas išpažinties sąmoningai stengėsi išvengti kunigo, iš veido jam pasirodžiusio išdidaus ir nejautraus. Taip nutiko ar Apvaizda taip sumanė, kad jis atsidūrė kaip tik to kunigo klausykloje. Tėvo Elijo pečius slėgė didelė bėda ir tuo metu ypač ieškojęs užuojautos jis čia nesitikėjo jos rasti. Tačiau iš klausyklos išėjo kaip visai kitas žmogus: „Jis priėmė mane su tokiu supratimu ir atjauta, jog bemat išsprendė mano bėdą. Tą vakarą buvau paskutinis jo penitentas, iš visų šeštadienio vakarų tą šeštadienio vakarą, kuris pakeitė mano gyvenimą.“ Tėvas Elijas toliau sako, kad nuodėmklausys, atsisėdęs į klausyklą, niekada negali skubėti ir tarti sau: „Čia dar vienas.“ Niekada nežinome, ką Šventoji Dvasia per mus gali nuveikti kaskart, kai išgirstame žodžius: „Garbė Jėzui Kristui. Išpažinties buvau prieš...“

Baigiamasis Šeimos metų renginys – Šeimadienis

Vilniaus arkivyskupijos organizuojama šeimos šventė – Šeimadieniu, vyksiu sausio 10 d. Vilniuje, Lietuvos parodų ir kongresų centre „Litexpo“, iškilmingai užbaigti Lietuvos vyskupų paskelbti Šeimos metai.

Į visą dieną trukusį renginį susibūrė apie 10 tūkst. tikinčiųjų ir kitų geros valios žmonių, atsiliepusių į kvietimą skirti laiko šeimai, šeimos klausimams ir neutralioje erdvėje naujai pažvelgti į Bažnyčią. Dalyviai galėjo ne tik susipažinti su beveik dviem šimtais arkivyskupijoje veikiančių šeimoms skirtų tarnysčių, bet ir klausyti aktualių paskaitų šeimos temomis bei kalbinti dalyvaujančius kunigus ir vienuolius, užduoti asmeniškai aktualių klausimų. Įrengtoje koplyčioje visą dieną vyko Švč. Sakramento adoracija, buvo galimybė priimti Sutaikinimo sakramentą.

Vilniaus arkivyskupijos šeimos centro direktorius Algis Petronis akcentavo, jog renkantis Šeimadienio pranešimų temas siekta, kad jos būtų aktualios įvairiai auditorijai: ir jaunosms šeimoms, ir vyresnio amžiaus žmonėms. Taip pat buvo temų, skirtų paaugliams, jaunimui.

Vakarop vyko Kristaus Krikšto iškilmės šv. Mišios, kurias tiesiogiai transliavo Lietuvos radijas ir televizija. Mišias koncelebravo kardinolas A. J. Bačkis, arkivyskupai G. Grušas, S. Tamkevičius, nuncijus P. López Quintana; vyskupai E. Bartulis, R. Norvila, A. Poniškaitis, L. Virbalas, L. Vodopjanovas, daugybė Vilniuje tarnaujančių kunigų. Per pamokslą Vilniaus arkivyskupas metropolitas G. Grušas pabrėžė, kad Bažnyčia yra šeimų šeima „pirmiausia todėl, kad ją sudaro ne tik daugybė individų, bet ir šeimų, kuriose pirmą kartą sužinome apie Dievą, patiriame meilę ir bendrystę“. Kristaus ir Bažnyčios meilę atspindi ir pašvęstojo gyvenimo bendruomenės, kurių metus pradėdame švęsti ir kuriuos taip pat vadina save šeimomis. Panašiai ir parapijos yra šeimos, kuriose kartu išgyvename Dievo meilę mums. „Ir mūsų šeimose, ir Bažnyčios šeimoje būtina skirti laiko palaikyti santykius. Tam yra Šeimadienis – laikas tam, kas svarbu“, – kalbėjo arkivyskupas. Jis ragino kas savaitę su šeima švęsti kiekvieną sekmadienį kaip Šeimadienį ir kvietė tuos, kurie dar nėra įsitraukę į parapijos gyvenimą, šeimų bendruomenę ar maldos grupę, bažnytinį judėjimą ar tarnystę, susirasti savo vietą, kurioje gali sulaukti pagalbos ir dovanoti save kitiems.

Vakare šventė baigėsi koncertu – gyvos muzikos reginiu, kvietusiu žiūrovus keliauti per meilės etapus – įsimylėjimą, pažinimą, džiaugsmą ir liūdesį, auginantį bei keičiantį dviejų žmonių gyvenimus.

Šeimadienio dalyviams apaštališkąjį palaiminimą suteikė popiežius Pranciškus. Savo sveikinime Šv. Tėvas linkėjo, kad Šeimos metų gautos malonės atsispindėtų krikščioniškame šeimos modelyje, kuris stiprintų vietinę Bažnyčią, dalyvautų gaivinant parapijos gyvenimą ir tarnautų pozityviu impulsu kuriant darną išoriniame socialiniame Lietuvos gyvenime.

Šiaulių vyskupijos Šeimų šventė

Sausio 4-ąją – Trijų Karalių sekmadienį – Šiauliuose šurmuliavo iškilmingą susikaupimą bei džiaugsmingą vienybę liudijanti Šeimų šventė, kurią vainikavo šv. Mišių auka didžiausioje miesto salėje bei šiauliečių kūrinys – muzikinis spektaklis „Žana d' Ark“.

Skyrimai

Gruodžio 8 d. Vilniaus Šv. Juozapo kunigų seminarijoje Kaišiadorių vyskupas Jonas Ivanauskas kandidatų į diakonato ir kunigystės šventimus skyrimus suteikė Justinui Visickui (Panevėžio vyskupija), Irmantui Ramanauskui (Kaišiadorių vyskupija) ir br. Juozui Giedriui Bakūnui MIC.

-Vn-

Kauno arkivyskupijos kunigų konferencija

Gruodžio 17 d. Kauno kurijoje vykusioje kunigų nuolatinio ugdymo konferencijoje dvasininkai kartu su arkivyskupu metropolitu Sigitu Tamkevičiumi bei vyskupu augziliaru Kęstučiu Kėvalu po bendros Valandų liturgijos maldos klausėsi svečio Vilkaviškio vyskupo Rimanto Norvilos įspūdžių iš šeimų sielovadai skirto Vyskupų sinodo.

Neelinis Vyskupų sinodas dėl pastoracinių iššūkių šeimai, pasak LVK atstovavusio vysk. R. Norvilos, išsiskyrė gilinimusi į praktines – šeimų sielovados – aktualijas, remiantis labai plačia įvairių kraštų panorama. Tam Bažnyčią paskatino šiandien gerokai pasikeitusi šeimų situacija, problemos, kurias reikia matyti, diskutuoti ir ieškoti sprendimų. Tai iššūkis šiandienei Bažnyčios misijai. Vysk. R. Norvila pasidalijo (taip pat ir fotografijomis) apie nuveiktą didžiulį Sinodo darbą bei centrinį Sinodo asmenį – popiežių Pranciškų, ypač akcentavusį Dievo malonę, Šventosios Dvasios globą ir labai skatinusį atvirą kalbėjimą bei pagarbų įsiklausymą. Popiežius Pranciškų iš tiesų buvo vienijantis asmuo, o jo bendravimas labai patrauklus, charizmiškas ir paprastas.

-bb-

Vysk. Norvila, trumpai apžvelgęs Sinode nagrinėtas daugiau kaip dešimt šeimų sielovados temų bei potemių, laisvųjų diskusijų akcentus, ypač pabrėžė labai svarbią Sinodo tėvų mintį, jog geros krikščioniškos šeimos yra Bažnyčios lobs; kad reikia padėti visoms šeimoms, jas priimti, joms tarnauti su Dievo ma-

lone, palydėti po Santuokos, šeimos sielovadai daugiau dėmesio turėtų skirti visos Bažnyčios struktūros. Bažnyčia turi būti atvira visiems ir sykiu drąsiai kalbėti apie nuodėmę. Iš Sinodo tėvų ne kartą nuskambėjo mintis apie šeimą kaip Dievo norėtą, apie santuokinę ištikimybę ir santuokos neišardomumą. Šeimų sielovados klausimus toliau spręs būsimoji (2015 m.) Sinodo asamblėja, jos parengiamąjį dokumentą bus prašoma svarstyti Vyskupų konferencijose.

Vysk. R. Norvila pabrėžė, jog žiniasklaidoje pateiktas Sinodo vaizdas iš tikrųjų buvo kitoks. Čia netrūko gyvos pozityvios diskusijos, dalijimosi, pačių šeimų (iš įvairių šalių) liudijimų, o popiežius Pranciškus, apibendrinamas Sinodo darbą, kalbėjo: „Galio ramiai sakyti, kad šiomis dienomis matėme kolegialumo ir sinodiškumo dvasią. Šis Sinodas buvo solidarus ėjimas kartu.“

Pasidalijęs su kunigais šiomis ir kitomis mintimis iš Sinodo darbo, Vilkaviškio vyskupas Kauno arkivyskupijos dvasininkams palinkėjo ugnies savo tarnystėje ir gebėjimo tą ugnį perduoti ir kitiems.

-kait-

Vilniaus arkivyskupijos kunigų susirinkimas

Sausio 7 d. Vilniaus Šv. Juozapo kunigų seminarijoje vyko Vilniaus arkivyskupijos kunigų susirinkimas. Jame dalyvavo Vilniaus arkivyskupas metropolitas Gintaras Grušas, Vilniaus arkivyskupo augziliaras vyskupas Arūnas Poniškaitis bei arkivyskupijos sielovadoje dirbantys dvasininkai. Susirinkimas prasidėjo Dienine Valandų liturgijos malda. Arkivyskupas kvietė *Šeimadienį* išnaudoti kaip pastoracinę galimybę patarnauti žmonėms, bendrauti. Kunigai galėtų tarpininkauti, kad regioninėje žiniasklaidoje būtų paskelbta apie tokio masto susitikimus, kad ir nedalyvavusieji turėtų progą apie tai sužinoti.

Vilniaus arkivyskupijos Caritas direktorius Linas Kukuraitis pristatė šios

Šiemet pavadinta „Šeima! Gyvenk tikėjimo džiaugsmu!“ šeimų šventė šiauliečius ir svečius iš pačių įvairiausių Lietuvos miestų sukvietė jau 14 kartą. Aštuntą kartą ji rengiama 5000 vietų turinčioje Šiaulių arenoje. Daugeliui tai laukiama šventė, kurioje susitinka šeimos, draugai, bendraminčiai, bendrakeleiviai, kurioje kartu išgyvenamos iškilmingos ir džiugios akimirkos.

Šiaulių vyskupijos šeimos centro ir kurijos organizuojama šventė prasidėjo iškilminga vyskupų ir kunigų eisena per visą salę iki altoriaus. Eucharistijos aukai vadovavo šventės iniciatorius Šiaulių vyskupas Eugenijus Bartulis. Koncelebravo pirmą kartą šventėje dalyvaujantis apaštališkasis nuncijus arkivyskupas Pedro López Quintana, Kauno vyskupas augziliaras Kęstutis Kėvalas, Telšių vyskupas augziliaras Genadijus Linas Vodopjanovas OFM, Šiaulių vyskupijos kunigai. Šv. Mišių metu giedojo kamerinis choras „Aidija“, vadovaujamas Romualdo Gražinio.

Šiaulių vyskupas Eugenijus Bartulis pamokslą pradėjo nuo Kristaus ieškančių trijų išminčių apibūdinimo. Mūsų šeimos taip pat ieško Kristaus. „Šiandien susirinkome pažvelgti į gyvenimą tikėjimo šviesoje“, – sakė ganytojas. Vaizdingais žodžiais, palyginimais, namo, laivo, kelio ir kt. metaforomis, trumpomis istorijomis ganytojas kalbėjo apie tai, kas šeimos gyvenime svarbiausia. Pirmiausia – tvirti pamatai. Antra – kad Kristus būtų valdovas. Trečia, kad visa, ko iš mūsų Dievas tikisi, būtų atlikta su nepaprastu atidumu, rūpesčiu ir meile. Ketvirta, sekmadienio – pasiilgtos Viešpaties dienos šventimas, šv. Komunijos branginimas. Taip pat svarbu stiprinti vienas kitą ir vieniems už kitus melstis. „Visa tai tvirtina šeimą, o Viešpats po truputėlį perstato mūsų gyvenimo namą“, – sakė Šiaulių vyskupas. Todėl svarbu įsileisti Kristų į gyvenimą, nebijoti sukrėtimų ir išbandymų. Viena didžiausių bėdų, griauančių šeimas, yra negebėjimas atleisti. Ganytojas pripažino, jog atleisti nėra lengva, tačiau labai svarbu. Ir ne tik šeimoje, bet ir Seime, darbovietėse, visur. Atlaidumu kuriame Dievo karalystę žemėje. Kiekvienam įeinančiam į salę savanoriai įteikė „Evangelinio atleidimo vainikėlio“ malda, kuria vyskupas siūlė melstis vieniems už kitus.

Iškilmingiausias šventės momentas – Santuokos priesaikos atnaujinimas, vienas gražiausių ir labiausiai jaudinančių šventės akcentų, kai sutuoktiniai pakartoja Santuokos metu prie altoriaus išstartus pažadus.

Apaštališkasis nuncijus arkivyskupas Pedro López Quintana kreipėsi į šventėje dalyvaujančias šeimas džiaugsmo ir padaršinimo žodžiais. Nuncijus patikino, jog Šventasis Tėvas puikiai supranta šeimų padėtį visuomenėje, sunkumus, su kuriais joms tenka susidurti, bei turimus siekius. Arkivyskupas kvietė šeimas būti moralios visuomenės liudytojomis, vykdyti didelę ir sudėtingą užduotį – išsaugoti šeimos instituciją. Šventojo Tėvo atstovas linkėjo šeimoms drąsos, nes „visa Bažnyčia yra su jumis kasdienine malda“.

Po šv. Mišių nuoširdžia daina šventės dalyvius sveikino Aurelija Čižauskaitė. Pirmą kartą muzikinį spektaklį specialiai Šeimų šventei pastatė šiauliečiai. Susirinkusieji gėrėjosi misterijos „Žana d'Ark“ premjera. Spektaklį režisavo šiauliečių mylima ir vertinama režisierė Regina Steponavičiūtė, inscenizavo Šiaulių universiteto docentė literatūrologė dr. Dalia Jakaitė. Vaidino Šiaulių dramos teatro aktoriai. Daug simpatijų pelnė jaunimo kamerinis choras „Atžalynas“, vadovaujamas Jurgitos Juozūnienės.

Šiaulių vyskupijos Šeimų šventėje su savo šeimomis taip pat dalyvauja Šiaulių miesto ir rajono valdžios atstovai, Seimo nariai. Šiais metais sveikinimo

žodį tardamas LR ministras pirmininkas Algirdas Butkevičius sakė, jog šeimos pašaukimas svarbus ne tik Bažnyčios, bet ir tautos gyvenime. Anot Šiaulių miesto vicemerės Danguolės Martinkienės, šventės dalyviai yra didelė šeima, kartu galinti kurti stebuklus. Kurti stebuklus, t. y. pamatyti šalia esančius ir padėti tiems, kuriems sunkiau sekasi gyventi, kvietė Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos Šeimos ir bendruomenių departamento direktorė Ingrida Venciuviene. Šiaulių miesto meras Justinas Sartauskas pasidžiaugė, kad Šiauliuose tuokiasi vis daugiau šeimų, kad pernai gimė ir daugiau vaikų nei ankstesniais metais, taigi Šiauliai turi ateitį. Drąsos ir principingumo šeimoms linkėjo seimo narys Rimantas Jonas Dagys.

Pasibaigus šventei savanoriai visiems dalijo vyskupo pašventintą kreidą. O žmonės vieni kitiems linkėjo susitikti šventėje ir kitais metais.

-irat-

Pašvęstojo gyvenimo simpoziumas

Sausio 17 d. Kauno technologijos universiteto salėje daugiau nei 300 susirinkusių seserų ir brolių vienuolių bei daugumą vyskupų sukviėtęs simpoziumas „Pašvęstasis gyvenimas šiandienos Bažnyčioje“ buvo pradėtas novicams uždegant žvakes nuo Velykinės žvakės – „paskleidžiant Sekminių ugneles“ pašvęstųjų minioje bei skambant himno „Kelk pasaulį auštančiu džiaugsmu“ akordams.

Tardamas sveikinimo žodį, arkivyskupas Sigitas Tamkevičius prisiminė, jog visai neseniai – vos prieš kelis dešimtmečius kitoje gatvės pusėje kukliuose seserų namuose vesdamas rekolekcijas, net drąsiausiose svajonėse nebūtų pagalvojęs apie tai, kas šiandien vyksta čia. Šventoji Dvasia „mėgsta nuotykius“.

Lektorius kun. Stefanus Kiechle SJ (teologijos daktaras, Vokietijos jėzuitų provincijolas, ugdytojas, knygų apie dvasių skyrimą ir Dievo valios išvalgą bei teisingų sprendimų pasirinkimą autorius) pirmajame pranešime „Esminiai pašvęstojo gyvenimo elementai“ atkreipė dėmesį į tris pagrindinius šio pašaukimo aspektus: pasišventimą, bendruomenę ir misiją. Kaip tai atskleisti kultūroje, vengiančioje didesnių įsipareigojimų, kaip leisti perkeičiamiems Tėvo konsekracijos slėpinio, kaip Šventojėje Dvasioje naujomis akimis atpažinti bendruomenę, kaip tęsti Jėzaus Kristaus pradėtą misiją liudijant ne tik žodžiais, bet ir gyvenimu.

Lektorė ses. Carmen Sammut, MSOLA, Tarptautinės generalinių vyresniųjų sąjungos prezidentė, Afrikos Mergelės Marijos misionierių sesuo, islamo bei arabų kultūros žinovė, palygino pašvęstąjį gyvenimą su gyva plakančia širdimi. Anot ses. Carmen Sammut, mūsų širdys turi „traškėti“ degančio krūmo (susitikimo su Dievu) liepsnomis. Būtent šis meilės stimulus kasryt turėtų išversti mus iš lovos, būti oru, kuriuo kvėpuojame. Turime visuomet išlikti įsimylėje – apimti Dievo troškimo ir, pasirengę kaskart išeiti iš savęs, palikti saugias bei patogias kerteles, kad kaskart vis naujai susitiktume Viešpatį.

Po pranešimo vykusiose darbo grupėse svarstyta, su kokiais iššūkiais susiduria Lietuvos vienuoliai, kokios šioje tautoje gyvenančių pašvęstųjų silpnosios ir stipriosios vietos bei kaip galima padėti vieni kitiems įveikti sunkumus ir pavojus. Po pietų vyskupas Linas Vodopjanovas OFM iškilmingai

organizacijos darbuotojus ir kvietė permąstyti karitatyvinės veiklos aspektus. Prelegentas aptarė *Caritas* raidą nuo 1989 metų, priminė, kaip keitėsi tarnysčių poreikis ir požiūris į žmogų. Nuo materialų poreikių tenkinimo pereita prie asmenų globos ir asmeninio artumo. Keičiasi žmonių tarpusavio santykiai, nuo paslaugų klientams pereinama prie biblinio artimo žmogaus santykio sampratos.

Margarita Vyskupaitienė, Vilniaus arkivyskupijos *Caritas* direktoriaus paduotoja karitatyvinėms veikloms parapijose, sakė, kad iš pradžių ši organizacija veikė kaip labdarą dalijanti bendruomenė, vyskupija steigė centrus, bet parapijos likdavo nuošalyje. Vėliau vis atsirasdavo vaikų dienos centru, animatorių tarnysčių, kurios įtraukdavo ir parapijas. Svarbu kuo daugiau įtraukti parapijas, kad patys žmonės imtųsi iniciatyvos ir atsakomybės. *Caritas* – tai neatlyginanti meilė, duodama nieko nesitikint, net vargingųjų atsivertimo. Siekis, kad kuo daugiau žmonių patirtų rūpestį ir meilę, kad parapijos taptų meilės ir tarnavimo bendruomenėmis.

Prelegentai pateikė 5 principus, pagal kuriuos turėtų veikti parapijos *Caritas*: 1. Svarbu, kad kuo daugiau žmonių dalyvautų veikloje, o ne būtų deleguoti tik keli parapijiečiai. 2. Veikla turi būti ne pavienių žmonių iniciatyvos, gailėtingoji meilė turėtų būti liudijimas, bet kokie skilimai sąlygoja kitų atstūmimą. 3. Vargšai turi prisidėti prie parapijos gyvenimo. 4. *Caritas* turėtų būti įtrauktas į parapijos Pastoracijos tarybą. 5. Turėtų būti skatinama žmonių atsakomybė.

Diskusijose pabrėžta, kaip svarbu kurti bendruomenes ir tarnystės misiją derinti su evangelizacija, bendradarbiaujant su įvairiomis tarnybomis.

-ksb-

Aptarta, kaip sužadėtiniai rengiami Santuokai

Gruodžio 15 d. Kauno I dekanato kunigų konferencijoje aptarta, kaip

įgyvendinama sužadėtinų rengimo Santuokos sakramentui programa. Šv. Juozapo (Vilijampolės) parapijos salėje vykusiame susirinkime dalyvavo Kauno arkivyskupas metropolitas Sigitas Tamkevičius SJ, parapijų klebonai ir kiti kunigai, taip pat pasauliečiai, prisidedantys prie sužadėtinų rengimo Santuokai.

Lietuvos šeimos centro direktorė Dalia Lukėnienė pristatė sužadėtinų rengimo Santuokai programos metodinę medžiagą, jos aktualumą šiuolaikiniame pasaulyje ir būtinybę sužadėtiniams kursų metu tapti aktyviais dalyviais. Jiems savo pavyzdžiu, šeimyninio bei tikėjimo gyvenimo liudijimu gali padėti grupių vedėjai – sutuoktiniai. „Maždaug prieš 12 metų Lietuvos vyskupai paprašė Šeimos centrų, rengiant sužadėtinus Santuokai, pereiti nuo paskaitų formato prie asmeninio santykio, prie darbo mažose grupelėse, kur būtų galima klausti, pasakyti savo nuomonę, dalytis patirtimi. Ne mokyti, bet dalytis. Pasitelkę užsienio ekspertus, apžvelgę savo patirtį, sudarėme darbo grupes, kūrėme atskirai kiekvieno susitikimo medžiagą. Vyko ilgas darbas ir 2006 m. pristatėme naują programą. Mažesnėse vyskupijose ją įgyvendinti pavyko greičiau, didesnėse – ir toliau tebeskaitomos paskaitos, nes, deja, dar trūksta tam pasirengusių sutuoktinių, kurie galėtų vesti atnaujintą pasirengimo Santuokai programą“, – kalbėjo D. Lukėnienė.

Kauno arkivyskupijos šeimos centro savanorių pora Laura ir Mažvydas Alekno pakvietė peržvelgti sužadėtinų rengimo Santuokai programos IV temą „Atleisti ir švęsti“ ir trumpam pabūti sužadėtinų vaidmenyje. Vedėjai savo liudijimą pradėjo malda, vėliau dalijosi mintimis apie jausmus, pyktį ir konfliktus santuokoje, „nuospaudas“ ir apsimestinį susitaikymą. Alekno kalbėjo ir apie asmeninę santykių krizę, kai visi žmogiškieji resursai ir pagalba buvo išnaudoti, tačiau situacija nesikeitė. Pora liudijo patirtą Dievo gailėstingumą, kuris juos perkeitė ir suartino.

pašventinto Pašvęstojo gyvenimo ikoną – Jėzus Kristus Visavaldis, laikantis atverstą Evangelijų knygą su įrašu: „Sek paskui mane“.

Antrojoje simpoziumo programos dalyje pristatytas tyrimas, kuris buvo inicijuotas Lietuvos moterų vienuolių aukštesniųjų vyresniųjų bei Lietuvos vyrų vienuolių vyresniųjų konferencijų. Anketomis buvo apklausti beveik pusė iš 760-ties Lietuvoje gyvenančių kontempliatyviųjų bei apaštalinų vienuolių vyrų ir moterų.

Viena iš svarbiausių simpoziumo programos dalių buvo apskritojo stalo diskusija, turėjusi įvardyti Lietuvos vienuolių situaciją pasaulio kontekste bei atsakyti į klausimą, ką Dvasia sako Lietuvos pašvęstiesiems.

Simpoziumas baigtas iškilmingomis šv. Mišiomis. Baigiamuoju simpoziumo akordu tapo Pašvęstojo gyvenimo ikonos įteikimas Gailėstingojam Jėzaus seserims. Iš Vilniaus ji toliau keliaus per visą Lietuvą.

-bernardinai.lt-

Vienuoliškųjų bendruomenių pristatymas Panevėžio kurijoje

Sausio 14 d. Panevėžio vyskupijos kurijoje susitiko ir savo bendruomenes Panevėžio vyskupijos kunigams pristatė vyskupijoje veikiančios vienuolių bendruomenės.

Pradžioje įžanginę konferenciją apie pašvęstąjį gyvenimą perskaitė Marijos tarnaičių provincijolė ses. Jolita. Ji priminė, jog šiais metais popiežius Pranciškus pakvietė Bažnyčioje naujai išgyventi vienuolinį gyvenimą. Pašvęstojo gyvenimo seserys ir broliai savo malda, liudijimu ir misija pasauliui paliudija tris paradigmas: Evangeliją, pranašystę, viltį.

Ses. Vanda pristatė keletą svarbių Šv. Kotrynos vienuolijos istorijos detalių. Lietuvoje seserys įsikūrė XVII a. (Šv. Mergelės ir Kankinės Kotrynos seserų kongregaciją įkūrė Regina Protmann 1571 m. Braunsberge, Lenkijoje. 1999 m. kongregacijos steigėja paskelbta palaimintąja. Lietuvoje šv. Kotrynos seserys, pakviestos vyskupo Jurgio Tiškevičiaus, įsikūrė 1645 m. Krakėse.) 1939 m., prasidėjus Antrajam pasauliniam karui, Lietuvos provincijoje buvo 96 seserys, o daugiau kaip 20 mergaičių dar rengėsi jomis tapti. Sovietmečiu seserys kotrynietės veikė slaptai: katekizavo vaikus šeimose, jaunimui organizavo rekolekcijas, konferencijas, perrašinėjo dvasinio turinio knygas, jas platino, talkino parapijose. Lietuvoje šiuo metu yra 21 sesuo. Centriniai namai ir naujokynas Kaune. Seserys gyvena ir dirba Vilniuje, Krakėse, Kupiškyje ir Panevėžyje: dėsto tikyba, vadovauja ateitininkams, organizuoja seminarus ir stovyklas, talkina evangelizacijoje. Kongregacijos centras yra Romoje. Savo provincijas seserys įkūrusios: Vokietijoje, Brazilijoje, Lenkijoje, Afrikoje. Seserys apaštalauja Baltarusijoje, Kaliningrado srityje, Filipinuose ir Haityje. Iš viso pasaulyje yra apie 600 seserų. Atsidavusios Dievo valiai, seserys savo gyvenime vadovaujasi šūkiu „Kaip Dievas nori!“ ir stengiasi išlaikyti savo steigėjos Motinos Reginos dvasią ir charizmą.

Ses. Dominyka, Utenos namų vyresnioji, pateikė keletą Dievo Apvaizdos vienuolijos istorijos detalių pabrėždama, kad kongregacijos istorija glaudžiai susijusi su Panevėžiu ir su Šv. Pauliečio draugija. Dievo Apvaizdos

seserų įkūrėja yra Marija Rusteikaitė. 1930 m. vysk. K. Paltarokas patvirtino kongregacijos statutą. Ses. Marija sugebėjo sujungti bendram tikslui žymiausias ano meto žmones. Karo metais ji gelbėjo žydus, už tai buvo apdovanojama Teisuolių medaliu. Jos beatifikacijos byla pradėta 2011 metais. Dievo Apvaizdos seserų kongregacijos charizma – „būti gelbstinčios ir išganingos Dievo meilės įrankiu“. Seserų pagrindinis darbas – senelių ir ligonių slauga, vaikų ir našlaičių globa ir ugdymas. Jaunimas būrėsi į Gerojo samariečio bendruomenę. Seserys darbavosi keturiose Panevėžio Dievo Apvaizdos prieglaudose. Sovietmečiu seserys buvo išsklaidytos ir gyveno po vieną. Jos padėjo Bažnyčiai savo įvairiopais patarnavimais: katecheze ir jaunimo ugdymu, vadovaudamos procesijoms bei organizuodamos rekolekcijas. Šiuo metu talkina parapijos sielovadoje, jaunimo ir suaugusiųjų evangelizacijoje, padeda vesti „Alfos“ kursą jaunimui ir suaugusiesiems, *Kairos* rekolekcijas, įkūrė vaikų ir jaunimo dienos centrą Panevėžyje, daug dirba su romų tautybės šeimomis.

Švč. Mergelės Marijos tarnaitės pristatė ses. Jolita. Marijos tarnaičių charizma atspindi Jėzaus 30 m. tylaus, paslėpto gyvenimo Nazarete laikotarpį. Būdingas bruožas – laiko ženklų skaitymas. Vienuoliją įkūrė palaimintasis t. Honoratas Kozminskis 1878 metais Gietčvalde. Lietuvoje bendruomenę 1923 m. įsteigė ses. Margarita Rimkevičaitė. Sovietmečiu visi namai buvo nacionalizuoti, seserys išvartotos. Pogrindyje seserys daug pagelbėjo Bažnyčiai įvairiose tarnystėse. Jų globojamas ir vadovaujamas Panevėžyje sėkmingai veikė didelis Eucharistijos bičiulių jaunimo būrys. Atkūrus nepriklausomybę, seserys toliau tęsia savo veiklą, „skaitydamos laiko ženklus“ (organizuoja įvairius jaunimo susitikimus ir vasaros stovyklas, kursus, rekolekcijas, maldos grupes ir kt.). Seserys veikia Latvijoje, Šiaurės Amerikoje, Centrinėje Afrikoje: Ruandoje ir Kongo, Prancūzijoje ir Baltarusijoje. Šiuo metu Lietuvoje 57 seserys gyvena ir dirbuojasi Vilniuje, Kaune, Druskininkuose, Palangoje, Šilalėje, Palendriuose, Panevėžyje.

Apie Tiberiados bendruomenę papasakojo br. Mišelis ir br. Serafimas. 1979 m. Belgijos pietuose, prie Lavo Sent Anos (Lavaux-st. Anne) miestelio, Tiberiados bendruomenę įkūrė br. Morkus. Baltriškėse bendruomenę 2001 m. įsteigė br. Juozapas. Pirmą kartą Lietuvoje br. Juozapas apsilankė „laisvės vėjams pučiant“ – 1991 metais. Nuo to laiko br. Juozapas su keletu kitų brolių ir talkininkų kiekvienais metais organizuoja šeimų ir jaunimo stovyklas Baltriškėse. Dabar Tiberiadoje yra apie 30 brolių. Prieš keliolika metų buvo įkurta Tiberiados seserų bendruomenė. Joje – penkios seserys iš Lietuvos.

Tiberiados broliai vadovaujasi šv. Pranciškaus, benediktinų, Teresės iš Lizjė dvasingumu. Kasdienybė paprasta – malda, darbas, misija. Lietuvoje daugiausia dėmesio skiria jaunimui, taip pat misijoms. Brolis Juozapas įkūrė bendruomenę Kongo, br. Serafimas dažnai lankosi Filipinuose, br. Emanuelis – Kinijoje. Visose šalyse broliai organizuoja jaunimo ir šeimų stovyklas, rekolekcijas. Per Šv. Damijono maldos grupes palaikoma dvasinių atradimų metu stovyklose ar susitikimuose gauta dvasia. Vaisiai yra labai gražūs. Vaikinams sudaroma galimybė gyventi Šv. Jono Krikštytojo metus bendruomenėje, svečių namuose. Čia jie gali apsvaistyti savo ateitį. Pernai buvo penki vaikinai. Du iš jų įstojo į bendruomenę. Šiomet yra trys „naujokai“. 2012 m. baigta bažnyčios rekonstrukcija. Dabar naujam gyvenimui prikeliamas buvęs mokyklos pastatas. Kiekvieną sekmadienį į bažnyčią iš aplinkinių miestelių suvažiuoja apie penkiasdešimt žmonių.

Kun. Aldonas Gudaitis SJ apžvelgė savo susitikimų su sužadėtiniais mažose grupėse patirtį: „Daugeliui dalyvių šis susitikimas būna pirmasis jų gyvenime, kai jie „iš arti“ pamato ir prisiliečia prie dvasininko. Tai unikali proga perkeisti sužadėtinų įsivaizdavimą apie Bažnyčią – iš tolimos ją padaryti artimą, gyvą, su rūpesčiu žvelgiančią į kiekvieną žmogų.“ Geriausia tai kunigui pavyksta atskleisti per tiesioginį ryšį ir asmeninį liudijimą.

Darius Chmieliauskas, kuris kartu su žmona irgi vadovauja sužadėtinų grupėms, retoriškai klausė, ar tikrai reikia stebuklo, kad sužadėtiniai sugrįžtų į parapijas, kad būtų įmanoma rasti galimybių šią programą perkelti į savo parapijas, nepriklausomai nuo to, kokie sužadėtinų ketinimai dėl Santuokos vietos. Tai padėtų rasti ir augti jų krikščioniškai savimonei kaip Bažnyčios bei parapijos narių. Būtent toks pasirengimas Santuokai iš tiesų padeda sužadėtiniais atsiverti ir Kristui, ir Bažnyčiai. Nuo šių pasirengimo grupelių parapijose gali net prasidėti gyva šeimų sielovada atsiliepiant į realius sužadėtinų poreikius ne tik pasirengimo Santuokai metu, bet ir palydint juos šeimos gyvenimo pradžioje.

-k1di-

Šeimų vakaras Kaune

Sausio 9 d. Kaune, pilnutėlėje KTU „Santakos slėnio“ salėje, vyko šeimų vakaras „Laiminga šeima?! Kaip būti laimingam auginant 1, 2, 3 ... 18 vaikų?“ Vakare dalyvavo ir apie savo šeimos gyvenimą pasakojo sutuoktinių pora, atvykusi iš Ispanijos, – Rosa ir Josemaria Pichai, aštuoniolikos vaikų tėvai. Šia proga išleista ir Rosos Pich knyga, kurioje ji dalijasi savo šeimos kasdienybę atsakydama į klausimą, ar įmanoma ir kaip įmanoma būti laimingam auginant tokį būrį vaikų?

Rosa Pich ir jos vyras Josemaria pabrėžė, kaip svarbu išlikti džiugiems ir mylintiems kasdienybėje. Jie sakė, jog vyras žmonai, o žmona vyrui yra vienas

-kad-

kitam patys svarbiausi. Iš tėvų tarpusavio meilės mylėti mokosi ir vaikai. Šioje šeimoje mama visada kviečia vaikus su džiaugsmu pasitikti iš darbų grįžtantį tėtį, apsikabinti jį. Patys sutuoktiniai stengiasi kartą per savaitę praleisti valandėlę tik dviese, kartą per metus kelias dienas sykiu paatostogauti. Ypač pabrėžtas tėvo vaidmuo šeimoje – ne tik uždirbti pragyvenimui, bet ir kuo daugiau laiko praleisti su vaikais. Šeimos kasdienybė remiasi pasidalytomis atsakomybėmis: visi vaikai turi savo kasdienes pareigas (netgi penkiametis, kuriam namie skirta atsiliepti telefonu).

„Šeimoje problemų neturime, – juokavo gera nuotaika trykštanti gausios šeimos motina, – bet turime daug galimybių vis labiau mylėti.“ Kaip šeimos stiprybės šaltinį šie sutuoktiniai nurodė bendrą maldą. Pasakodama apie šeimos kasdienybę, Rosa minėjo, jog jos diena kasdien prasideda šv. Mišiomis, o savaitgaliais jose dalyvauja visa šeima. Maldą savo vaikams šie tėvai siūlo kaip priemonę atsilaikyti prieš pasaulio prievartą, tuštumą, šiuolaikinius jaunam žmogui kylančius pavojus.

Šiame vakare svečiai atsakė į dalyvių klausimus, trumpai dalijosi ir pačios šeimos. Asta ir Vidas Stalaučinskai, Aurelija ir Audrius Bučinskai, Vita ir Antanas Lizdeniai, Lina ir Skirmantas Šalučkos ir kitos šeimos įvardijo, jog būtent vaikai jų gyvenimą pripildė tikro džiaugsmo; nei viena jų, nors auginanti ir ne po vieną vaiką, nesiskundė materialiniais nepritekliais – atvirksčiai, jautėsi, kaip kūrybingai jie stengiasi susidoroti su neišvengiamai kylančiais sunkumais, o kai kada turi įveikti netgi neigiamą aplinkinių požiūrį – „na, kam gi jums tiek vaikų?“ Kai kurie iš sutuoktinių sakė, jog meldžiasi, kad būtų geri tėčiai ir mamos, kad mylėtų savo vaikus, kurie, jų akimis, pats didžiausias turtas – geriausia „investicija“.

„Vaikai yra Dievo mintyje“, – sakė Rosa Pich patikindama, jog vaikų atėjimas į pasaulį – tai tėvų sutikimas priimti

Mirė kun. Jonas Kastytis Matulionis SJ (1931–2015)

Sausio 12-osios vakarą po sunkios ligos mirė kun. Jonas Kastytis Matulionis SJ. Kun. J. K. Matulionis gimė Pelyšių kaime, netoli Šimonių miestelio (Kupiškio r.). Baigęs Šimonių pradinę mokyklą, mokėsi Kupiškio gimnazijoje, kur išryškėjo jo literatūriniai ir muzikiniai gabumai. Anksti netekus tėvų, kilo grėsmė tolesnėms studijoms, tačiau seserys Adelė ir Albina padarė viską, kad mylimas brolis galėtų siekti mokslo.

Jaunuolis pasirinko lietuvių kalbos ir literatūros studijas Vilniaus universitete ir jas baigė 1955 m. Laisvas nuo mokslų Jono Kastyčio valandas lydėjo poezija, klasikinė muzika ir malda. Jis ne tik dainavo universiteto akademiname chore, bet ir giedojo bažnyčiose. Turėdamas slaptą svajonę iki tobulumo išlavinti balsą ir tapti kunigu, 1953 m. Jonas Kastytis pradėjo lygiagrečiai mokytis ir J. Tallat-Kelpšos muzikos mokyklos vokalo skyriuje.

1955 m. diplomuotas lituanistas Jonas Kastytis bandė stoti į Kauno kunigų seminariją, deja, nesėkmingai. 1956 m. įstojo į Vilniaus konservatoriją. J. K. Matulionio balsą lavino ir scenos paslapčių mokė žymūs profesoriai, garsūs Lietuvos atlikėjai. Trečiajame kurse pastebėta, kad jis gieda bažnyčiose. Už „nepaprastai didelę gėdą ir nešlovę, užtrauktą konservatorijai ir visam pažangiam jaunimui“ 1958 m. buvo priverstas nutraukti studijas. Pašalintas iš konservatorijos pradėjo dirbti bibliotekose, Teatro ir muzikos muziejuje, tik niekur ilgai neužsibūdavo, nes buvo nuolat persekiojamas. Dirbdamas Paveikslų galerija paverstoje Vilniaus katedroje ir puikiai išmanydamas šios vietos reikšmę, jis ne tik stengėsi lankytojams atskleisti ir parodyti šventovės likimą istorijos vingiuose, bet ir pradėjo statyti naują – savo širdies katedrą.

Jau seniai buvo suradęs vienminčių būrelį, padėjo leisti „Lietuvos Katalikų Bažnyčios kroniką“, nors puikiai suprato, kuo rizikuoja. Pradėjo važinėti į Bijutiškį pas Lietuvos jėzuitų provincijolą t. Joną Danylą. Jo pavyzdžio paskatintas, 1977 m. įstojo į Jėzaus Draugiją. Pateko į KGB akiratį, buvo trumpam sulaikytas ir tardomas. 1980 m. spalio 31 d. Bijutiškio bažnyčioje Kaišiadorių vyskupas Vincentas Sladkevičius Joną Kastytį Matulionį, baigusį pagrindinę kunigų seminariją, iššventino į kunigus.

Už Kybartuose 1984 m. lapkričio 1-osios proga surengtą procesiją iš bažnyčios į miestelio kapines, giedant Visų Šventųjų litaniją, nepaklusnus kunigas buvo suimtas ir 1985 m. sausio 17–18 d. Vilniuje LTSR Aukščiausiam Teismui teisiamas. Paskutiniame žodyje kunigas kaltu neprisipažino, nesigailėjo, kalbėjo, kad visur, kur tik jis bus, stengsis gerai atlikti savo kaip kunigo pareigą. Teismo nuosprendis – treji metai laisvės atėmimo, bausmę atlikti bendro režimo lageryje. Išvežtas į Smolensko lagerį, po kelių mėnesių amnestuotas. Po savaitės, 1985 m. birželio 26 d., vėl suimtas. Įkalintas Novo-Orlovsko (Čitos sritis) lageryje. Trejus metus kalėjo kameroje tarp penkiasdešimties kriminalinių nusikaltėlių. Grįžęs iš lagerių, 1989 m. priimtas vikaru į tikintiesiems grąžintą arkikatedrą baziliką, kur darbavosi su jos klebonu monsinjoru Kazimieru Vasiliausku.

Nepriklausomybės metais darbavosi Vilniaus Šv. Mikalojaus bažnyčioje, buvo Karaliaus Mindaugo šaulių rinktinės dvasios tėvas, 1994–1996 m. – Pažaislio seserų kazimieriečių vienuolyno ir Kauno jėzuitų gimnazijos kapelionas. Tačiau ilgiausiai – vienuolika metų kartu su kitais tėvais jėzui-

tais darbavosi Vilniaus Šv. Kazimiero bažnyčioje. Paskutinius dešimt metų sunkiai sergantis Jonas Kastytis praleido Kauno jėzuitų namuose, kelerius metus ištikimai klausė išpažinčių Kauno Pranciškaus Ksavero bažnyčioje, vėliau meldėsi už Jėzaus draugiją ir Bažnyčią.

Jėzuitų archyve Vilniuje saugomi J. K. Matulionio SJ apdovanojimai – LKD Gedimino ordino Komandoro kryžius ir Sausio 13-osios medalis.

Laidotuvių Mišioms sausio 15 d. Kauno Jėzuitų bažnyčioje vadovavo Kauno arkivyskupas Sigitas Tamkevičius SJ, koncelebravo Panevėžio vyskupas Lionginas Virbalas SJ, Telšių vyskupas Jonas Boruta SJ, taip pat Šiaulių vyskupas Eugenijus Bartulis ir Vilniaus arkivyskupijos augziliaras vyskupas Arūnas Poniškaitis, Jėzaus draugijos Lietuvoje ir Latvijoje provincijolas kun. Gintaras Vitkus SJ, daugiau kaip trys dešimtys kunigų.

Homiliją pasakęs vyskupas Jonas Boruta SJ tėvo Matulionio gyvenimą pavadino gražiausia dienos Evangelijos iliustracija. Ganytojas priminė mirusiojo gyvenimo kelią. Kun. Jonas Kastytis Matulionis SJ palaidotas Petrašiūnų kapinėse, jėzuitų kapavietėje šalia savo pašaukimo brolių.

-vr, kait-

Mirė kan. jubilias Algimantas Vincentas Kajackas (1932–2015)

Sausio 16 d. po ilgos ligos Kaune mirė Vilkaviškio vyskupijos katedros kapitulos kanauninkas jubilias, docentas, teologijos daktaras Algimantas Vincentas Kajackas. Kan. A. V. Kajackas gimė 1932 m. gruodžio 21 d. Trakėnų kaime, Kalvarijos parapijoje. Mokėsi Brazavo pradinėje mokykloje, Marijampolės Rygiškių Jono gimnazijoje ir Kapsuko jaunimo vidurinėje mokykloje.

1956 m. įstojo į Kauno tarpdiecezinę kunigų seminariją. 1961 m. kovo 29 d. vyskupo Petro Maželio Kauno arkikatedroje bazilikoje buvo išventintas kunigu. Darbavosi šiose pareigose: 1961–1966 m. – Prienų parapijos vikaras; 1966–1971 m. – Šakių parapijos vikaras; 1971–1976 m. – Prienų parapijos vikaras; 1976 m. – Sasnavos parapijos administratorius. 1976 m. paskirtas Kauno tarpdiecezinės kunigų seminarijos dėstytoju ir prefektu, 1989 m. – Vytauto Didžiojo universiteto dėstytoju, 1996 m. – Vilkaviškio vyskupijos statybos, architektūros ir meno komisijos pirmininku, 1997 m. – Lietuvos Respublikos KVAD paminklosauginės programos atstovu, 1999 m. Vilkaviškio vyskupijos kunigų tarybos nariu ir konsultoriumi. Nuo 2003 m. – Marijampolės Šv. Vincento Pauliečio parapijos rezidentas. 1987 m. įgijo Kauno Teologijos fakulteto docento laipsnį. 1994 m. paskirtas Vilkaviškio vyskupijos kapitulos kanauninku ir Vytauto Didžiojo universiteto docentu. 2009 m. suteiktas kanauninko emerito titulas. 2010 m. vasario 5 d. Lietuvos Respublikos prezidentės apdovanotas ordino „Už nuopelnus Lietuvai“ Komandoro kryžiumi.

Kan. Algimantas Vincentas Kajackas itin prisidėjo prie daugumos šiuo metu Lietuvoje dirbančių kunigų ugdymo ir mokymo. Gilinosi į filosofijos, Bažnyčios istorijos, liturgijos ir bažnytinio meno studijas.

Sausio 16-osios popietę kan. Algimanto Vincento Kajacko žemiškieji palaikai buvo pašarvoti paminklinėje Kauno Kristaus Prisikėlimo bažnyčioje. Vakare už mirusiųjų aukotos šv. Mišios. Joms vadovavo Kauno arkivyskupas metropolitais Sigitas Tamkevičius SJ, koncelebravo prel. prof. habil. dr. Vytautas

vaikus iš Dievo ir auginti juos amžinybei (beje, ši šeima yra palaidojusi tris savo vaikus), ir niekas negali pasakyti tėvams, kiek vaikų jie gali turėti. „Su kiekvienu vaiku mes įgydavome vis daugiau patirties ir darėsi vis lengviau“, – sakė sutuoktiniai drąsindami jaunas šeimas ir įkvėpdami joms džiaugsmo bei pasitikėjimo.

Vakare trumpai prisistatė šeimų organizacijos – Šeimų universitetas, Kauno arkivyskupijos šeimos centras, ateitininkai ir kt. -kait-

Tradicinių giedojimų vakaras

Visuotinėje Bažnyčioje sausio 6-oji – Trijų Karalių iškilmė. Šį šventinį vakarą Klaipėdos etnokultūros centras sukvietė miestelėnus ir svečius į Tradicinių giedojimų vakarą „Bernelis gimė Bėtlejūj. Trys Karaliai su Kalėdų giesmėmis“. Pirmą kartą Tradicinių giedojimų renginių cikle dėmesys skirtas tradiciniams, liaudies Kalėdų giesmėms. Vakaro svečiai – Klaipėdos Marijos Taikos Karalienės parapijos liaudiškojo giedojimo kolektyvas (vad. V. Budreckis).

Pristatydamas vakaro temą kun. dr. Saulius Stumbra apgailestavo, jog kalėdinės giesmės, deja, retai patenka į tyrėjų akiratį ir, be populiarių kalėdinių melodijų, – savų nežinome. Pasak kun. Sauliaus, šio laikotarpio giesmės prasideda advento giesmėmis ir baigiasi Trijų Karalių švente. Vakarų tradicijoje Kalėdų giesmės-himnai žinomi maždaug nuo IV a., daugelio jų kūrėjai buvo garsūs to meto Bažnyčios tėvai (pvz., šv. Abrazeiui priskiriama „*Veni Redemptor gentium*“). Šalia liturginių kalėdinių giesmių ir himnų liaudies tradicijoje populiarios ir neliturginės giesmės. Pirmoji lietuviška Kalėdų giesmė „Bernelis gimė mumus“ išspausdinta dar M. Mažvydo „Katekizme“ 1547 m. Daugiausia katalikiškų giesmių randame vysk. M. Valančiaus kantičkose. Vyskupo M. Valančiaus „Kantičkose“ tik 9 giesmės yra skirtos Kalėdų liturginiam laikui. Jų turinys biblinis: atpasakoja tų stebuklingų įvykių turinį, pristato dalyvius. Giesmių tekstų

tematika nuo Viešpaties gimimo iki pirmojo Jėzaus stebuklo Galilėjos Kanoje. Melodijos labai savitos ir įvairios, nuo prakilnių, džiugių iki ramių, beveik lopšines primenančių.

Vakaro metu ponia Eugenija Jurkevičienė pasidalijo vaikystės prisiminimais iš Kalėdų šventimo tremtyje, o giesmininkų vadovas V. Budreckis papasakojo apie savo šeimos, kur auginamos dvi dukros ir sūnus, šiandienės šv. Kalėdų šventimo tradicijas. -kss-

Mirė kunigas Sigitas Matusevičius (1961–2015)

Sausio 17 d. su šautine žaizda krūtinėje buvo rastas negyvas Šakių Šv. Jono Krikštytojo parapijos klebonas kun. Sigitas Matusevičius. Kun. S. Matusevičius gimė 1961 m. rugsėjo 2 d. Vilkaviškyje. Mokėsi Vilkaviškio Vinco Vitkausko vidurinėje mokykloje. 1984–1989 m. studijavo Kauno tarpdiecezinėje kunigų seminarijoje. 1989 m. gegužės 20 d. Marijampolės Šv. arkangelo Mykolo bazilikoje vyskupo Juozo Žemaičio MIC išventintas kunigu. Darbavosi: 1989–1992 m. – Prienų parapijos vikaru; 1992–2002 m. – Griškabūdžio ir Žvirgždaičių parapijų klebonu; nuo 2002 m. gegužės – Šakių Šv. Jono Krikštytojo parapijos klebonas; nuo 2003 m. aptarnavo Valakbūdžio Švč. Mergelės Marijos, Angelų Karalienės, parapiją; nuo 2006 m. birželio – Šakių dekanato vicedekanas.

Kunigas Sigitas buvo draugiškas, pareigingas ir Dievui bei Bažnyčiai atsidavęs dvasininkas. Sirgo lėtine depresijos forma. Liga galėjo padaryti stiprią įtaką paskutiniams jo žemiškojo gyvenimo žingsniams.

Sausio 20 d. kun. S. Matusevičius buvo pašarvotas Šakių Šv. Jono Krikštytojo parapijos bažnyčioje. Šv. Mišios už mirusį dvasininką aukotos sausio 22 d. Po šv. Mišių parapijos klebonas išlydėtas į Vilkaviškį, kur Šv. Kryžiaus bažnyčioje aukotos laidotuvių šv. Mišios. Palaidotas Vilkaviškio miesto kapinėse. -Vl-

Steponas Vaičiūnas, mons. Artūras Jagelavičius, Kauno kunigų seminarijos rektorius mons. Aurelijus Žukauskas, Vilkaviškio vyskupijos kanauninkų kapitulos pirmininkas, Aleksoto parapijos klebonas kan. Valius Zubavičius, kun. Kazimieras Ambrasas SJ, Jonavos dekanas kun. Audrius Mikitiukas, Kauno Šventosios Dvasios parapijos vikaras kun. Julius Grigonis, Kristaus Prisikėlimo parapijos klebonas mons. Vytautas Grigaravičius ir vikaras kun. Nerijus Pipiras. Per pamokslą mons. A. Jagelavičius išryškino velionio atsidavimą kunigiškajam pašaukimui, inteligenciją, išreiškė viltį, kad gerieji darbai, kanauninko atlikti žemėje, dar ilgai bus prisimenami ir duos vaisių.

Sausio 17-ąją Kristaus Prisikėlimo bažnyčioje šv. Mišioms už kan. A. V. Kajacką vadovavo Šiaulių vyskupas Eugenijus Bartulis, koncelebravo prel. V. S. Vaičiūnas, mons. A. Jagelavičius, Kauno arkivyskupijos kurijos kancleris, Šv. Mikalojaus bažnyčios rektorius, benediktinių vienuolyno kapelionas mons. Adolfas Grušas, Kauno Šv. Jono Pauliaus II parapijos klebonas kun. Andrius Alminas, Prisikėlimo parapijos klebonas mons. Vytautas Grigaravičius, vikaras kun. Nerijus Pipiras, kun. Virginijus Lenktaitis, Kauno kunigų seminarijos rektorius mons. Aurelijus Žukauskas. Patarnavo Kauno kunigų seminarijos klierikai. Per pamokslą prel. V. S. Vaičiūnas priminė velionio biografijos bruožus, išryškindamas kunigiškąjį uolumą, maldos gyvenimą, meilę Bažnyčiai, jos istorijai, bažnytiniam menui, liturgijai.

Po šv. Mišių kan. velionio palaikai buvo iškilmingai išlydėti į Marijampolės Šv. Vincento Pauliečio bažnyčia. Sausio 19 d. čia aukotos laidotuvių Mišios. Kanauninkas amžinojo poilsio atgulė šios bažnyčios šventoriuje.

-Kn-

Mirė kun. Ignacas Žeberskis (1924–2015)

Sausio 10 d. Akmenėje mirė Ventos rezidentas kunigas Ignacas Žeberskis. Kun. Ignacas Žeberskis gimė 1924 m. lapkričio 2 d. Mažeikių parapijoje, Urvikių kaime. Mokėsi Mažeikių pradžios mokykloje. Ilgą laiką dirbo paprastus darbus. Būdamas 37 m. amžiaus, baigė vidurinę mokyklą. Kadangi sovietinis saugumas buvo jį areštavęs, į Kauno kunigų seminariją įstoti civilinė valdžia neleido. Dirbdamas įvairius darbus, pradėjo studijuoti pagrindinio seminarijoje. Ją baigęs, vysk. J. Steponavičiaus 1979 m. balandžio 12 d. buvo išventintas kunigu. Po to vienus metus studijavo Kauno kunigų seminarijoje.

Darbavosi: 1984–1986 m. – Stulgių ir Pakražančio parapijų klebonu; 1986–1990 m. – Tirkšlių klebonu, aptarnavo Žemalę; 1990–1994 m. – Žemaičių Kalvarijos klebonu; 1994–1999 m. – Akmenės klebonu, aptarnaudamas Klykolius; 1999–2007 m. – Akmenės rezidentu, aptarnaudamas Kivylių parapiją. Nuo 2007 m. gegužės 31 d. iki mirties – Ventos rezidentas.

Kun. I. Žeberskis buvo pašarvotas Akmenės Šv. Onos bažnyčioje, kur du vakarus tikintieji budėjo prie savo buvusio klebono žemiškųjų palaikų ir nuoširdžiai meldėsi. Sausio 12 d. laidotuvių šv. Mišioms vadovavo Telšių vyskupijos vyskupas Jonas Boruta SJ, koncelebravo jo augziliaras vyskupas Linas Vodopjanovas OFM, 26 Telšių vyskupijos kunigai, liturgijoje patarnavo 8 Telšių Vyskupo Vincento Borisevičiaus kunigų seminarijos klierikai. Šv. Mišiose giedojo Akmenės parapijos sumos choras, vadovaujamas vargonininkės Žydrūnės Kazlauskaitės. Laidotuvėse dalyvavo gausus būrys tikinčiųjų, nemažai Akmenės gimnazijos gimnazistų bei mokytojų.

Sakydamas pamokslą Telšių vyskupijos vyskupas J. Boruta SJ priminė kun. I. Žeberskio nueitą kelią. Vyskupas išryškino, jog kun. Ignacas per daugiau nei 35 savo kunigystės metus uoliai darbavosi Bažnyčios labui. Nuoširdžiai patarnaudavo tikintiesiems, buvo giliai religinga asmenybė. Vyskupas kvietė melsti naujų, brandžių pašaukimų į kunigystę, ragino jaunus žmones nebijoti atsilipti į Kristaus kvietimą sekti paskui Jį. I. Žeberskis esąs gražus pavyzdys, jog pašauktieji, atsiliėpę į Kristaus kvietimą, net ir susidurdami su dideliais sunkumais, gali tapti ištikimi Kristaus sekėjai. Laidotuvių apeigoms Šv. Onos bažnyčios šventoriuje vadovavo Telšių vyskupijos vyskupo augziliaras ir generalvikaras vyskupas L. Vodopjanovas OFM.

-T, kasab-

Mirė kun. Viktoras Brusokas (1935–2015)

Sausio 17 d. po ilgos ir sunkios ligos Marijampolėje mirė Kauno arkivyskupijos kunigas jubilias Viktoras Brusokas. Kun. V. Brusokas gimė 1935 m. gegužės 16 d. Marijampolės rajone, Amalviškių kaime, ūkininkų šeimoje. 1942–1946 m. mokėsi Daukšių pradinėje mokykloje, vėliau – Gudelių progimnazijoje bei Igliaukos vidurinėje mokykloje, kurią baigė 1954 metais. Tų pačių metų rudenį buvo pašauktas į karinę tarnybą, iš kurios grįžo 1957 m. ir kiek ilgiau nei metus dirbo kolūkyje. Jausdamas pašaukimą į kunigystę, 1958 m. įstojo į Kauno tarpdiecezinę kunigų seminariją. 1963 m. balandžio 10 d. vyskupas Petras Maželis suteikė Viktorui Brusokui kunigo šventimus.

Darbavosi: 1963–1968 m. – Kauno Švč. Jėzaus Širdies (Šančių) parapijos vikaru; 1968–1972 m. – Kauno M. V. J. Kristaus Prisikėlimo parapijos vikaru; 1972–1973 m. – Šiaulių Šv. Jurgio bažnyčios vikaru. 1973 m. kovo mėnesį paskirtas ndidelės Alėjų parapijos administratoriumi, kur darbavosi apie pusantrų metų, o 1974 m. – Krakių parapijos administratoriumi. Šiai parapijai vadovavo šešiolika metų. 1976 m. kurį laiką aptarnavo ir Pajieslio parapiją, o 1977 m. buvo paskirtas Seirijų parapijos klebonu, tačiau, nepalankiai susiklosčius aplinkybėms, šis paskyrimas buvo atšauktas, ir toliau liko dirbti Krakėse. 1978 m. jau oficialiai paskiriamas ir Pajieslio parapijos administratoriumi. 1990 m. paskiriamas Kelmės ir Šaltinių parapijų klebonu. 1993 m., pablogėjęs sveikatai, jo paties prašymu atleistas iš Kelmės ir Šaltinių parapijų klebono pareigų ir paskirtas Kauno M. V. J. Kristaus Prisikėlimo parapijos altaristu vikaru. Po poros metų, tuometinį parapijos kleboną Eugenijų Bartulį perkėlus į kitas pareigas, paskirtas Prisikėlimo parapijos klebonu. Jam taip pat buvo pavesta Tautos šventovės atstatymo darbų priežiūra. Kunigas Viktoras labai rūpinosi surinkti pakankamai aukų atstatymo darbams, džiaugėsi gyvąja Bažnyčia. Jo gyvas ir nuotaikingas būdas padėjo įveikti nemažai sunkumų, kurie tuo metu persekiojo bažnyčios atstatymo darbus. 2002 m. vėl buvo paskirtas Prisikėlimo parapijos altaristu. 2009 m., sveikatai dar labiau susilpnėjęs, apsigyveno Marijampolės specialiuosiuose globos namuose. Kun. V. Brusokas konfratūrų ir jį pažinojusiųjų atmintyje visuomet išliks kaip nuoširdus Bažnyčios tarnas, jautęs atsakomybę už jam pavestas pareigas, siekęs atviro ir nuoširdaus dialogo.

Kun. V. Brusokas buvo pašarvotas Marijampolės Šv. Vincento Pauliečio bažnyčioje kartu su diena anksčiau mirusiu kanauninku Algimantu Kajacku. Abiejų kunigų laidotuvių šv. Mišios aukotos sausio 19 dieną. Po šv. Mišių kunigas Viktoras Brusokas, jo paties pageidavimu, palaidotas savo tėviškės Daukšių bažnyčios šventoriuje.

-Kn-

Bažnyčios žinios

Eina nuo 1996 sausio 15 dienos

STEIGĖJAS

Lietuvos Vyskupų Konferencija
S. Skapo g. 4, 01122 Vilnius

LEIDĖJAS

Lietuvos Katalikų Bažnyčios informacijos centras
Papilio g. 5, 44275 Kaunas

REDAKcinė KOMISIJA

Pirmininkas

arkivyskupas Sigitas Tamkevičius SJ

Nariai:

LVK generalinis sekretoriatas / kun. Kęstutis Smilgevičius
Kaišiadorių vyskupija / mons. Algirdas Jurevičius
Kauno arkivyskupija / Darius Chmieliauskas
Panevėžio vyskupija / kun. Gediminas Jankūnas
Šiaulių vyskupija / kun. Evaldas Alūza
Telšių vyskupija / kun. Remigijus Saunorius
Vilkaviškio vyskupija / kun. Žydrūnas Kulpys
Vilniaus arkivyskupija / kun. Saulius Bužauskas

VYR. REDAKTORIUS

Gediminas Žukas

REDAKTORIAI

Kastantas Lukėnas
Violeta Micevičiūtė
Asta Petraitytė

KORESPONDENTAI

kan. Andriejus Sabaliauskas / Telšiai
Inesė Ratnikaitė / Šiauliai
kun. Gediminas Tamošiūnas / Kaišiadorys

ADRESAS

Papilio g. 5, 44275 Kaunas

TELEFONAI

Redakcija (37) 323 853
Platinimo tarnyba (37) 322 758
El. paštas lkbc@lcn.lt

SPAUDŽIA

LC „Dakra“
Jonavos g. 260
44131 Kaunas

TIRAŽAS 670 egz.

ISSN 1392-6098